

UCHWAŁA NR XLVI/648/18
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

z dnia 28 czerwca 2018 r.

w sprawie przyjęcia Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2017.

Na podstawie art. 14 ust 1pkt. 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 913, z póź. zm) art. 21 pkt. 8 w związku z art. 16a ust 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz 1769, z późn. zm.) uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2017 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Sejmiku

Arkadiusz Bąk

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

**OCENA ZASOBÓW
POMOCY SPOŁECZNEJ
WOJEWÓDZTWA
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
ZA 2017 ROK**

Kielce, czerwiec 2018 rok

Opracowanie:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego

SPIS TREŚCI

Wstęp

- I.** Dane o sytuacji demograficznej i społecznej
- II.** Dane o korzystających z pomocy i wsparcia
  - 1. Zadania OPS oraz MOPS i MOPR
  - 2. Zadania PCPR oraz MOPR
- III.** Inne rodzaje pomocy i świadczeń
- IV.** Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia
- V.** Kadra jednostki organizacyjnej pomocy społecznej
- VI.** Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego
- VII.** Aktywność projektowo – konkursowa jednostki organizacyjnej pomocy społecznej
- VIII.** Współpraca z organizacjami pozarządowymi – zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia
- IX.** Wnioski
- X.** Rekomendacje
- XI.** Spis:
  - Map
  - Tabel
  - Wykresów

WSTĘP

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego wypełniając zapisy ustawy *o pomocy społecznej* dokonał oceny zasobów pomocy społecznej województwa świętokrzyskiego za rok 2017.

Niniejszy raport przedstawia analizę wybranych danych statystycznych obrazujących obszar pomocy społecznej w regionie świętokrzyskim i jego otoczenie na tle sytuacji społecznej i demograficznej regionu. Ocena zasobów pomocy społecznej obejmuje dane dotyczące m.in.: sytuacji społeczno - demograficznej, osób korzystających z pomocy społecznej, infrastruktury społecznej, kadry jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, nakładów finansowych na zadania pomocy społecznej, aktywności projektowej w obszarze pomocy i integracji społecznej oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi.

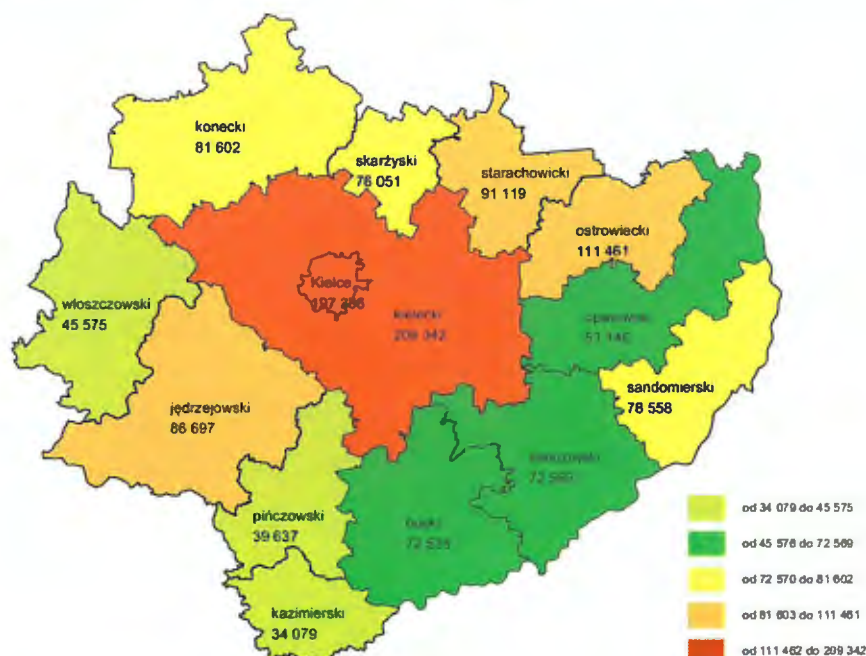
Ocena zasobów pomocy społecznej opracowywana na szczeblu regionu oparta jest na częściowych sprawozdaniach poszczególnych samorządów gminnych oraz powiatowych, stanowi podstawowe narzędzie w zakresie monitorowania Strategii Polityki Społecznej oraz regionalnych programów z obszaru polityki społecznej.

Na podstawie analiz danych zawartych w ocenie opracowane zostały rekomendacje zmian w prowadzonych działaniach oraz zostaną przedstawione propozycje nowych działań. Ocena zasobów pomocy społecznej to dokument niezbędny do kreowania polityki społecznej w regionie na wszystkich szczeblach samorządu.

I. DANE O SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ I SPOŁECZNEJ

Województwo świętokrzyskie w 2017 roku zamieszkiwało 1 249 710 osób (wg danych Urzędu Statystycznego w Kielcach stan na 31.12.2017 roku). Najbardziej zaludnionymi powiatami w województwie świętokrzyskim są: kielecki, ostrowiecki, starachowicki, jędrzejowski oraz miasto Kielce. Szczegółowy wykaz liczby ludności w podziale na powiaty mapa 1.

Mapa 1. Liczba mieszkańców regionu świętokrzyskiego wg powiatów w 2017 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W 2017 roku odnotowany został spadek ludności zamieszkującej region świętokrzyski o 3 190 mieszkańców w stosunku do 2016 roku. W roku 2017 największy spadek liczby mieszkańców odnotowano w powiecie ostrowieckim (-523) oraz w mieście Kielce (-368). Najmniejszy odpływ ludności odnotowano w powiatach: włoszczowskim (-133), jędrzejowskim (-189), kazimierskim (-194), pińczowskim (-201) oraz opatowskim (-215). W powiecie kieleckim podobnie jak w 2016 roku jako jedynym w województwie świętokrzyskim odnotowano wzrost ludności o 365 mieszkańców w 2017 roku (tabela 1).

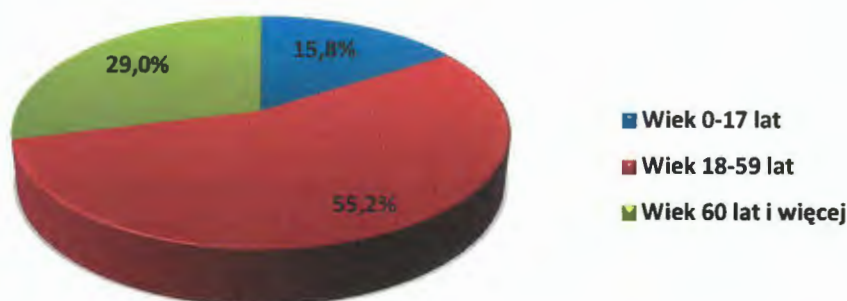
Tabela 1. Liczba mieszkańców województwa świętokrzyskiego w latach 2014-2017.

Lp.	Powiat/ miasto	2014	2015	2016	2017	Zmiana 2017-2016
1	buski	73 591	73 068	72 779	72 538	-241
2	jędrzejowski	87 987	87 141	86 886	86 697	-189
3	kazimierski	34 943	34 449	34 273	34 079	-194
4	kielecki	207 588	208 526	208 977	209 342	+365
5	konecki	83 392	82 336	81 902	81 602	-300
6	opatowski	54 656	53 821	53 361	53 146	-215
7	ostrowiecki	114 418	112 417	111 984	111 461	-523
8	pińczowski	40 611	40 081	39 838	39 637	-201

9	sandomierski	80 069	79 266	78 858	78 558	-300
10	skarżyski	78 072	77 039	76 384	76 051	-333
11	starachowicki	93 406	92 032	91 449	91 119	-330
12	staszowski	73 505	73 036	72 797	72 569	-228
13	włoszczowski	46 321	45 921	45 708	45 575	-133
14	m. Kielce	199 870	198 046	197 704	197 336	-368
	województwo świętokrzyskie	1 267 815	1 257 179	1 252 900	1 249 710	-3 190

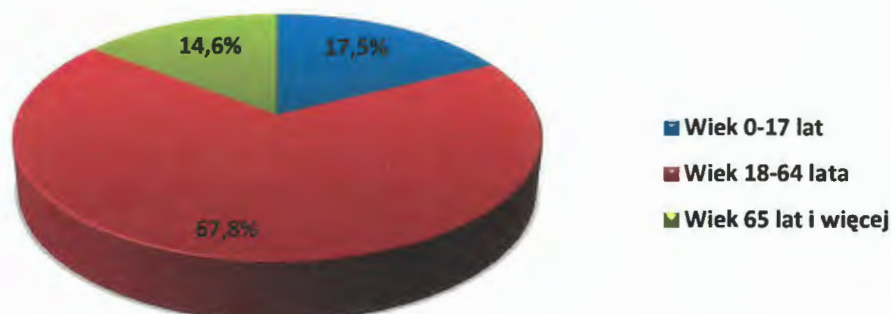
Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W 2017 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, na terenie województwa świętokrzyskiego zamieszkiwało więcej kobiet (51,2%) niż mężczyzn (48,8%): liczba kobiet - 640 240, liczba mężczyzn - 609 470. Analizując populację województwa świętokrzyskiego według struktury wiekowej oraz płci obserwuje się przewagę mężczyzn wśród mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) oraz przewagę mężczyzn w grupie mieszkańców w wieku produkcyjnym (kobiety 18-59, mężczyźni 18-64). Zdecydowana przewaga liczby kobiet występuje wśród osób w wieku poprodukcyjnym (tzw. zjawisko feminizacji starości).

Wykres1. Struktura populacji kobiet w województwie świętokrzyskim wg ekonomicznych grup wieku w 2017 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

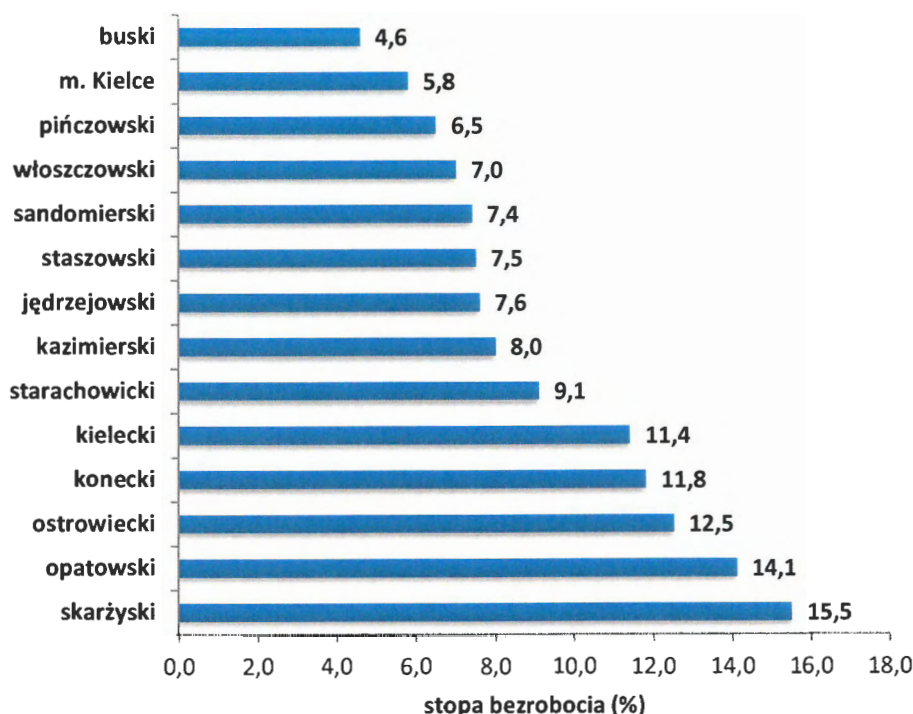

Wykres2. Struktura populacji mężczyzn w województwie świętokrzyskim wg ekonomicznych grup wieku w 2017 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Rynek pracy

Stopa bezrobocia w województwie świętokrzyskim na koniec grudnia 2017 roku ukształtowała się na poziomie **8,8%** i była wyższa o **2,2%** od stopy bezrobocia odnotowanej w tym okresie w Polsce (**6,6%**). W odniesieniu do grudnia 2016 roku stopa bezrobocia w województwie świętokrzyskim w 2017 roku była niższa o **2,0%**. W regionie utrzymuje się znaczne zróżnicowanie terytorialne natężenia stopy bezrobocia (wykres 3).

Wykres 3. Stopa bezrobocia w powiatach województwa świętokrzyskiego w grudniu 2017 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie WUP w Kielcach.

Najwyższą stopę bezrobocia w grudniu 2017 roku odnotowano w powiatach:

- skarżyskim – 15,5%,
- opatowskim – 14,1%,
- ostrowieckim – 12,5%,

Natomiast najniższą stopę bezrobocia w grudniu 2017 roku odnotowano w powiatach:

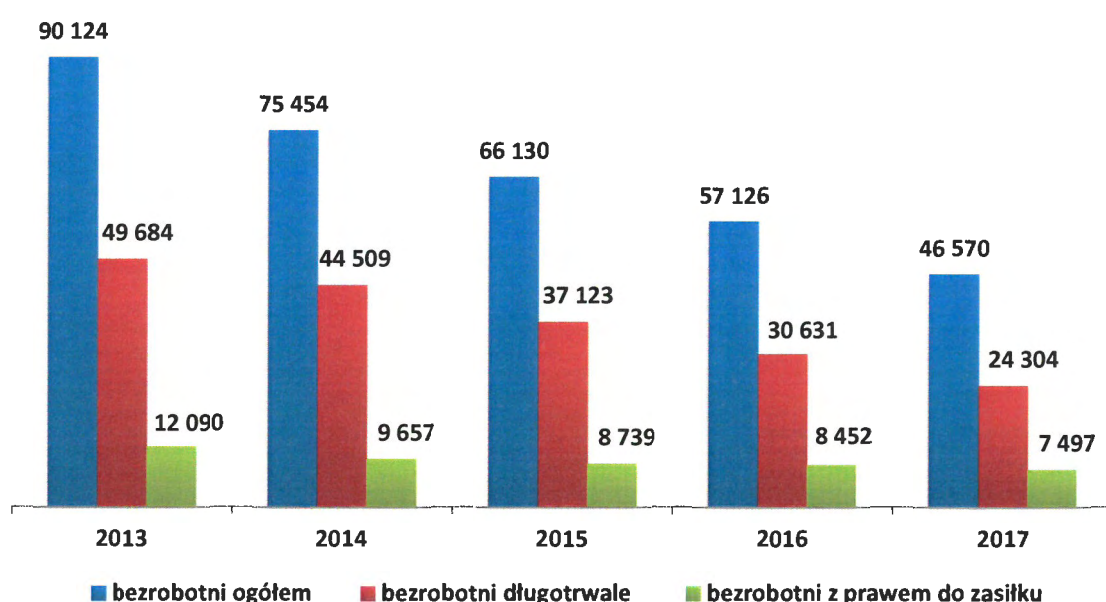
- buskim – 4,5%,
- m. Kielce – 5,8%,
- pińczowskim – 6,5%,

Liczba bezrobotnych niezatrudnionych i niewykonujących innej pracy zarobkowej, zdolnych i gotowych do podjęcia pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, nieuczących się w szkole w systemie dziennym oraz zarejestrowanych we właściwym powiatowym urzędzie pracy w województwie świętokrzyskim według stanu na dzień 31.XII.2017 roku wyniosła **46 570** osób, w tym:

- 24 304 osób długotrwale bezrobotnych ogółem, czyli pozostających bez pracy przez okres co najmniej 12 miesięcy w ciągu ostatnich 24 miesięcy¹,
- 7 497 osoby bezrobotne z prawem do zasiłku (osób zarejestrowanych w urzędzie pracy, dla których nie ma propozycji pracy czy stażu).

W 2017 roku w województwie świętokrzyskim w odniesieniu do 2016 roku nastąpił spadek ogólnej liczby osób bezrobotnych (-18,5%), długotrwale bezrobotnych (-20,7%) oraz osób bezrobotnych z prawem do zasiłku (-11,3%). Dynamikę zmian na przestrzeni lat 2013-2017 prezentuje wykres 4.

Wykres 4. Liczba osób bezrobotnych w województwie świętokrzyskim w latach 2013-2017.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Infrastruktura społeczna

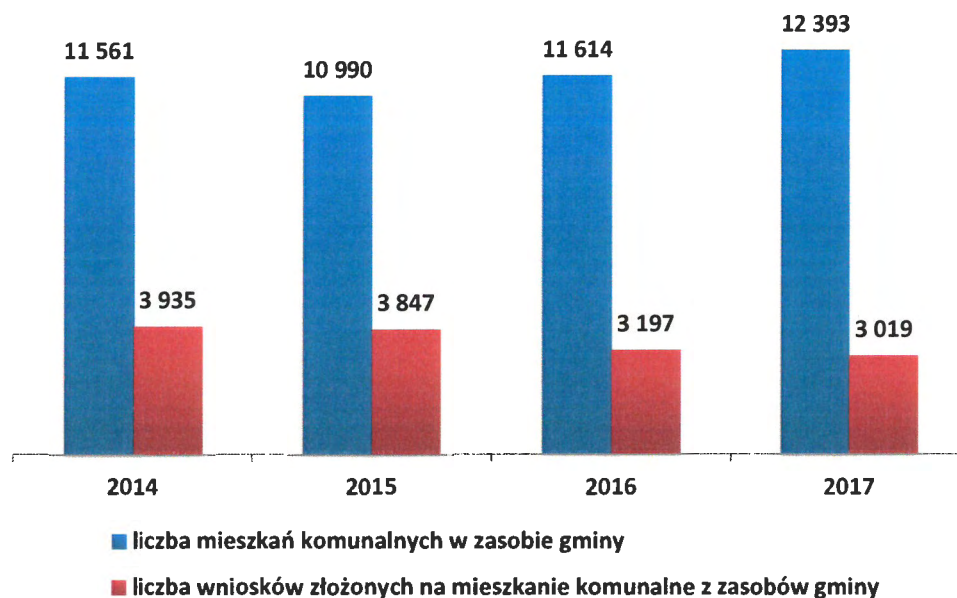
Dane dotyczące infrastruktury społecznej zbierane na potrzeby oceny zasobów pomocy społecznej obejmują m.in. liczbę: mieszkań komunalnych, mieszkań/lokalii socjalnych, żłobków, przedszkoli, świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży, liczbę świetlic i klubów dla seniorów oraz liczbę hospicjów.

Mieszkania komunalne

W 2017 roku liczba wszystkich mieszkań w województwie świętokrzyskim stanowiących własność gminy albo gminnych osób prawnych bądź spółek handlowych, utworzonych z udziałem gminy, z wyjątkiem towarzystwa budownictwa społecznego wyniosła 12 393.

¹ Art. 2 ust. 1 pkt. 5 ustawy o promocji zatrudnienia (...).

Mieszkania komunalne to mieszkania znajdujące się w budynkach stanowiących w całości własność gminy oraz mieszkania będące własnością gminy, ale znajdujące się w budynkach stanowiących nieruchomości wspólne, a także mieszkania stanowiące własność Skarbu Państwa, ale zarządzane przez gminę.

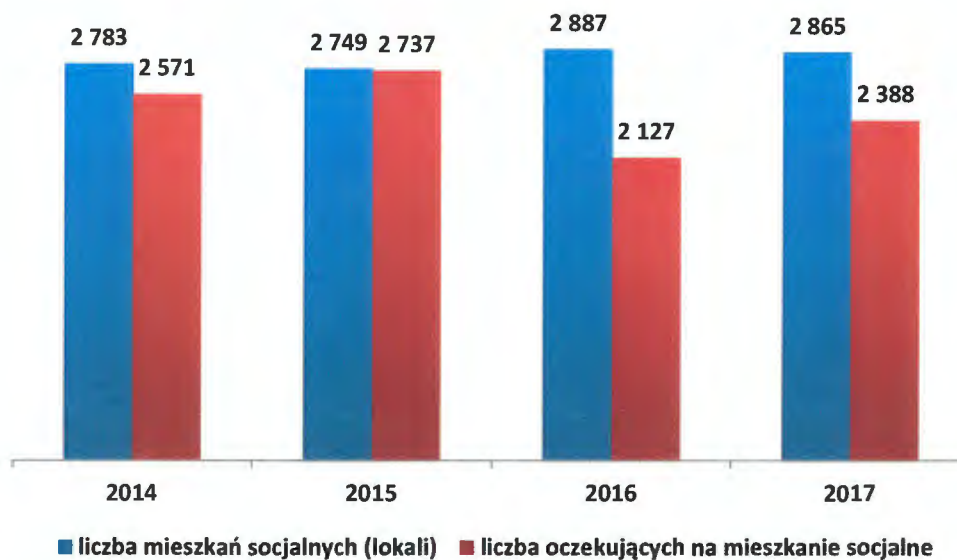
Wykres 5. Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy, liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne w zasobie gminy na przestrzeni lat 2014-2017 w województwie świętokrzyskim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W 2017 roku liczba mieszkań komunalnych w zasobach gmin województwa świętokrzyskiego wzrosła o **6,7%** w odniesieniu do 2016 roku. W latach 2014-2017 obserwowany jest spadek liczby wniosków złożonych o przyznanie mieszkania komunalnego (z **3 935** w roku 2014 do **3 019** w roku oceny). W 2017 roku odnotowano **-5,6%** spadek liczby wniosków w stosunku do roku 2016.

Mieszkania socjalne

Liczba mieszkań socjalnych, które gminy wynajmują, bądź mogą wynająć na podstawie umowy o najem lokalu socjalnego w 2017 roku wyniosła **2 865**. W roku oceny odnotowano spadek blisko o **-0,8%** w stosunku do 2016 roku, gdzie liczba mieszkań socjalnych wynosiła **2 887**. Natomiast liczba osób, które w skali całego regionu oczekują na najem lokalu socjalnego według stanu na 31 grudnia 2017 roku wyniosła **2 388**, tj. więcej o **12,3%** niż w 2016 roku, gdzie liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne to **2 127**.

Wykres6. Liczba mieszkań socjalnych (lokali) oraz liczba wniosków złożonych na mieszkanie socjalne na przestrzeni lat 2014-2017 w województwie świętokrzyskim.

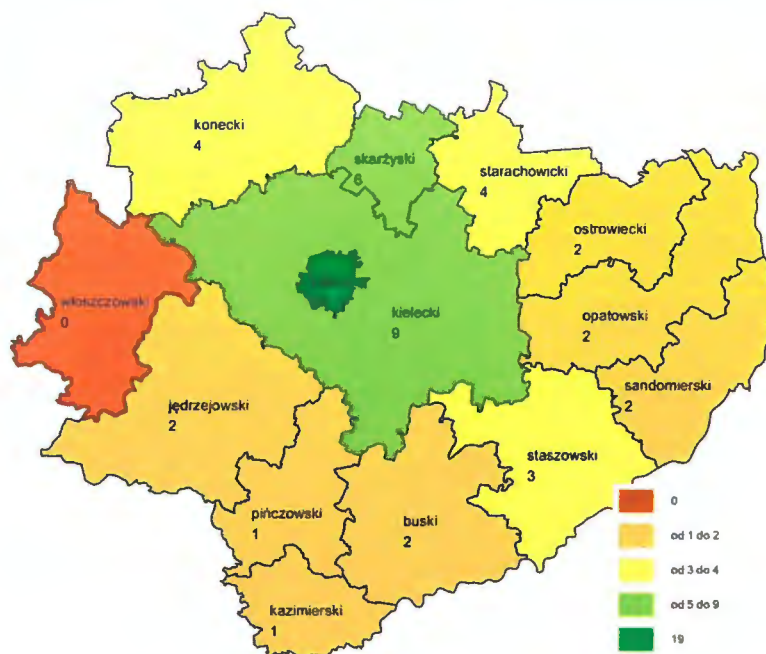
Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W 2017 roku odnotowano **146** wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego tj. mniej o **13,1%** w stosunku do 2016 roku.

Żłobki i oddziały żłobkowe

W 2017 roku na terenie województwa świętokrzyskiego funkcjonowały **57** żłobki, oddziały żłobkowe, kluby dziecięce (publiczne i niepubliczne), więcej o **8** placówek niż w 2016 roku. Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się systematyczny wzrost liczby żłobków i oddziałów żłobkowych; w 2015 roku ich liczba wyniosła **42**, a w 2016 roku liczba ta wzrosła i ukształtowała się na poziomie **49** placówek. W 2017 roku największa liczba żłobków zlokalizowana była na terenie miasta Kielce, gdzie znajdowało się **19** żłobków, następnie na terenie powiatów: kieleckiego (**9**), skarżyskiego (**6**), starachowickiego (**4**), koneckiego (**4**) oraz staszowskiego (**3**). Najmniejszą liczbę żłobków w roku oceny odnotowano w powiatach: pińczowskim (**1**) i kazimierskim (**1**), następnie buskim (**2**), jędrzejowskim (**2**), ostrowieckim (**2**), opatowskim (**2**), sandomierskim (**2**). Jedynie w powiecie włoszczowskim nie odnotowano funkcjonowania żłobków (mapa 2).

Mapa 2. Żłobki i oddziały żłobkowe wg powiatów regionu świętokrzyskiego w 2017 roku.

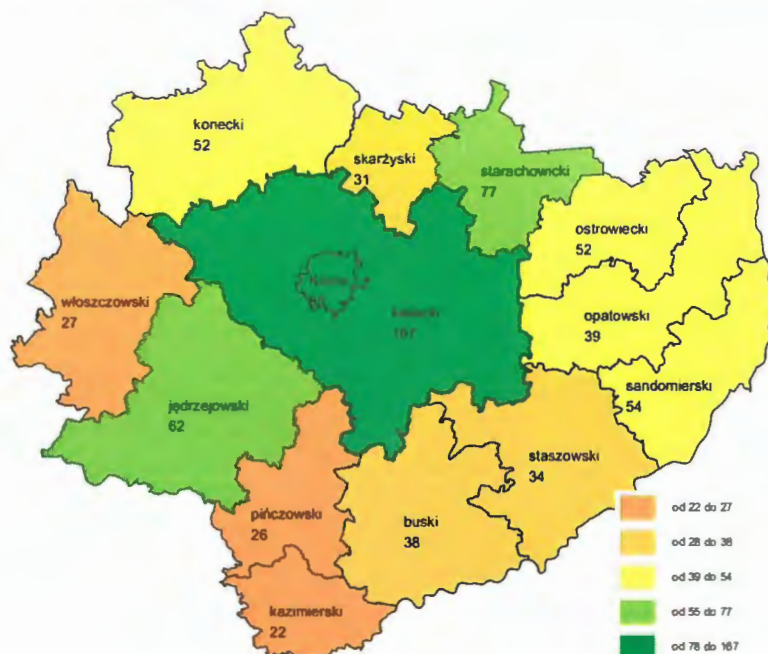
Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Wzrost liczby żłobków i oddziałów żłobkowych spowodował wzrost liczby miejsc w placówkach. W roku 2017 liczba ta wyniosła 2 031 miejsc i zwiększyła się o 12,9% w porównaniu do roku 2016 (oferowanych było 1 799 miejsc). Pomimo wzrostu liczby żłobków nadal obserwowany jest deficyt liczby miejsc w placówkach w stosunku do zapotrzebowania. W roku oceny liczba dzieci, którym nie przyznano miejsca w placówce wyniosła 314 dzieci, tj. o -4,6% mniej niż w 2016 roku (329).

Przedszkola, oddziały przyszkolne, punkty przedszkolne i zespoły wychowania przedszkolnego

Liczba publicznych i niepublicznych przedszkoli wraz z liczbą oddziałów przyszkolnych przy szkołach podstawowych, punktów przedszkolnych i zespołów wychowania przedszkolnego zlokalizowanych na terenie gmin bądź miasta na prawach powiatu na terenie województwa świętokrzyskiego w 2017 roku wyniosła 766; w porównaniu do roku 2016 nastąpił wzrost liczby przedszkoli o 31 placówek. W roku oceny publiczne i niepubliczne przedszkola dysponowały łączną liczbą miejsc wynoszącą 38 341, tj. więcej o 6,9% niż w 2016 roku, gdzie oferowanych było 35 874 miejsc. Na przestrzeni lat 2015-2017 obserwuje się spadek liczby dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu. W 2017 roku miejsca w placówce nie otrzymało 35 dzieci w wieku przedszkolnym.

Mapa 3. Liczba przedszkoli wg powiatów regionu świętokrzyskiego w 2017 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

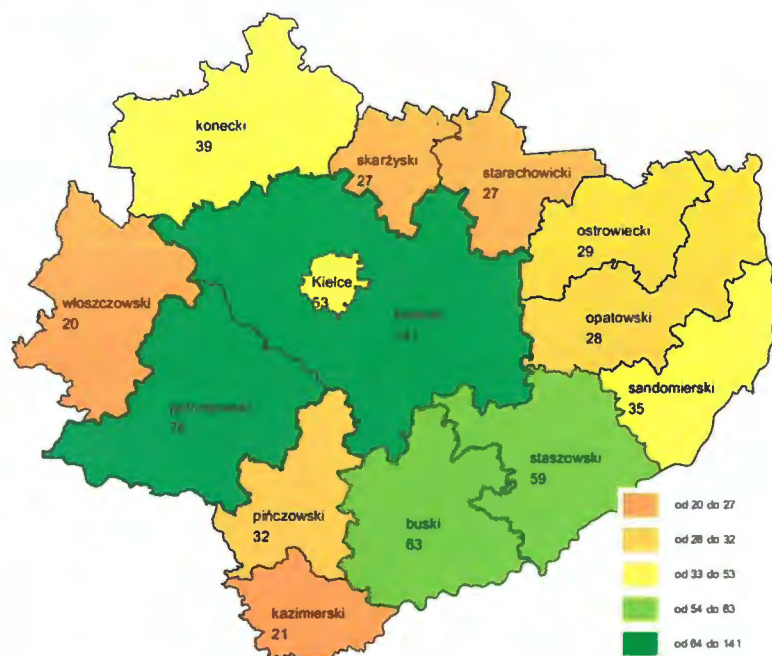
Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych jest na terenie powiatu kieleckiego (167) i na terenie miasta Kielce (85) oraz w powiatach: starachowickim (77) i jędrzejowskim (62). Następnie w powiatach: koneckim (52), sandomierskim (54), ostrowieckim (52) i opatowskim (39). Najmniejsza liczba przedszkoli znajduje się w powiatach: włoszczowskim (27), kazimierskim (22), pińczowskim (26), skarżyskim (31), staszowskim (34) i buskim (38).

Świetlice i kluby dla dzieci i młodzieży

Do tego typu placówek zalicza się placówki posiadające co najmniej jedno pomieszczenie, niezbędny sprzęt i obejmujące swym zasięgiem działania małe grupy środowiskowe, a działalność prowadzona jest zasadniczo przez działaczy społecznych przy pomocy kierownika świetlicy. W grupie tych podmiotów mieszczą się świetlice środowiskowe, socjoterapeutyczne, kluby młodzieżowe jako placówki pozaszkolne.

W 2017 roku liczba świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży na terenie województwa świętokrzyskiego wyniosła 650, z czego 46% stanowią świetlice przyszkolne a 54% pozaszkolne. Liczba placówek tego typu wzrosła o 1,9% w odniesieniu do roku 2016.

Mapa 4. Liczba świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży ogółem wg powiatów regionu świętokrzyskiego w 2017 roku.

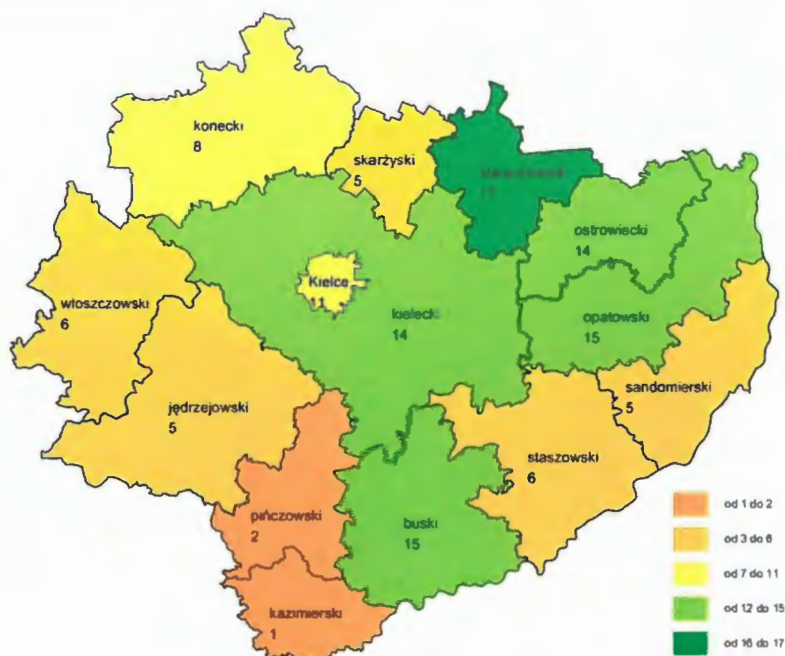
Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Najwięcej świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży zlokalizowanych jest na terenie powiatu kieleckiego (141) oraz jędrzejowskiego (76). Następnie na terenie miasta Kielce (53) oraz w powiatach: koneckim (39), sandomierskim (35), pińczowskim (32), ostrowieckim (29) i opatowskim (28). Najmniejsza liczba placówek znajduje się w powiatach: włoszczowskim (20), kazimierskim (21), skarżyskim (23) oraz starachowickim (27).

Kluby seniora

W 2017 roku łączna liczba świetlic i klubów uznawanych jako kluby seniora, działających na terenie gminy, zajmujących się rozwojem życia kulturalnego, oświatowego, towarzyskiego i rekreacyjnego osób starszych wyniosła 124 placówek i jest to o 25,3% więcej w porównaniu do roku 2016 gdzie liczbę tego typu placówek odnotowano 99. Samorzady prognozują wzrost liczby tego typu placówek w kolejnych latach.

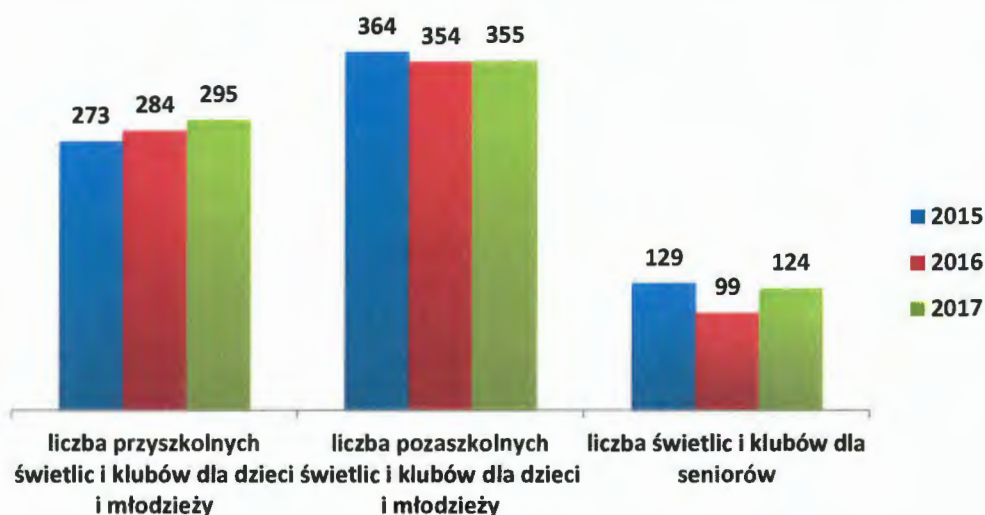
Mapa 5. Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów ogółem wg powiatów regionu świętokrzyskiego w 2017 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS

Najwięcej klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów zlokalizowanych jest na terenie powiatu starachowickiego (17), buskiego i opatowskiego (po 15), kieleckiego (14) i ostrowieckiego (po 14) oraz na terenie miasta Kielce (11) i powiatu koneckiego (8).

Najmniejsza liczba placówek znajduje się w powiatach: kazimierskim (1), pińczowskim (2), sandomierskim, skarżyskim i jędrzejowskim (po 5), staszowskim oraz włoszczowskim (po 6).

Wykres 7. Liczba świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży: przyszkolnych i pozaszkolnych oraz liczba świetlic i klubów dla seniorów na przestrzeni lat 2015-2017 na terenie województwa świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Hospicja

W 2017 na terenie województwa świętokrzyskiego funkcjonowało 7 hospicjów w powiatach: ostrowieckim (3), koneckim (1), jędrzejowskim (1), staszowskim (1) oraz na terenie miasta Kielce (1). W porównaniu do 2016 roku liczba ta zwiększyła się o 1 placówkę. W hospicjach podmiot leczniczy wykonywał działalność leczniczą w formie stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych innych niż szpitalne, tj. sprawowanie wszechstronnej opieki zdrowotnej, psychologicznej i społecznej nad pacjentami znajdującymi się w stanie terminalnym.

W powiatach: buskim, kazimierskim, kieleckim, opatowskim, pińczowskim, sandomierskim, skarżyskim, starachowickim i włoszczowskim nie odnotowano działających hospicjów.

II. DANE O KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY I WSPARCIA

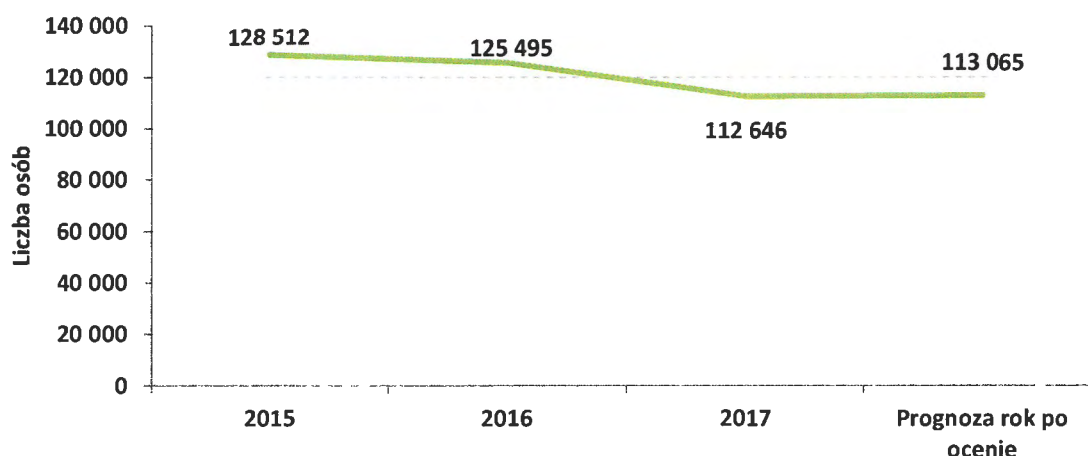
Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia

Niniejszy rozdział poświęcony jest analizie oraz charakterystyce osób korzystających z pomocy i wsparcia. W części wspólnej dla gmin i miasta na prawach powiatu ujęte zostały osoby i rodziny, które w danym okresie sprawozdawczym uzyskały pomoc i wsparcie bez względu na rodzaj, formę, liczbę świadczeń i źródło finansowania – uwzględniając zarówno pomoc, która udzielona jest w formie decyzji administracyjnej oraz bez decyzji, jak również pomoc, która jest udzielona bez konieczności przeprowadzenia wywiadu środowiskowego. Uwzględniono osoby objęte wyłącznie pracą socjalną, poradnictwem, osoby skierowane do domu pomocy społecznej oraz osoby umieszczone w domu pomocy społecznej. W badanej grupie ujęte zostały również osoby i rodziny, które uzyskały wsparcie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej w postaci skierowań na zajęcia w centrum integracji społecznej, klubu integracji społecznej oraz skierowań do prac społecznie użytecznych itp. W opracowaniu uwzględniona została pomoc w ramach środków z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz pomoc na podstawie ustaw, np. pomoc w formie dodatku mieszkaniowego lub dodatku energetycznego, ale wyłącznie w tym przypadku, gdy pomocy tej udziela się bezpośrednio w ośrodku pomocy społecznej i miejskim ośrodku pomocy społecznej.

W części wspólnej dla powiatu i miasta na prawach powiatu dodatkowo ujęte zostały osoby niepełnosprawne korzystające ze świadczeń PFRON, dzieci przebywające w pieczy zastępczej oraz usamodzielniani wychowankowie, jak również osoby korzystające ze wsparcia punktu interwencji kryzysowej.

W 2017 roku odnotowany został spadek liczby osób, którym udzielono pomocy i wsparcia blisko o 10,2% w stosunku do 2016 roku.

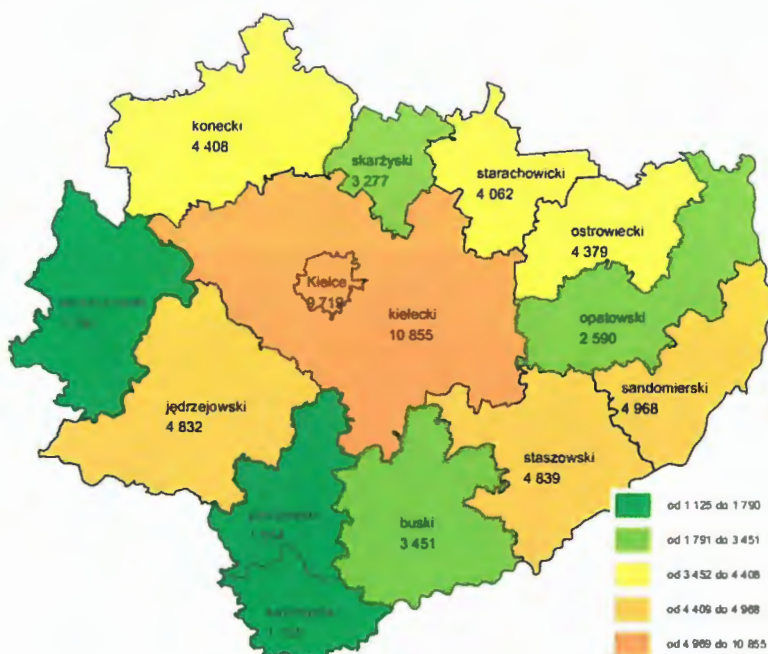
Ośrodki pomocy społecznej oraz powiatowe centra pomocy rodzinie w regionie świętokrzyskim, w swych prognozach zakładają w kolejnych latach wzrost ogólnej liczby osób korzystających z pomocy, co przedstawia wykres 8.

Wykres 8. Liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w województwie świętokrzyskim na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą rok po ocenie.

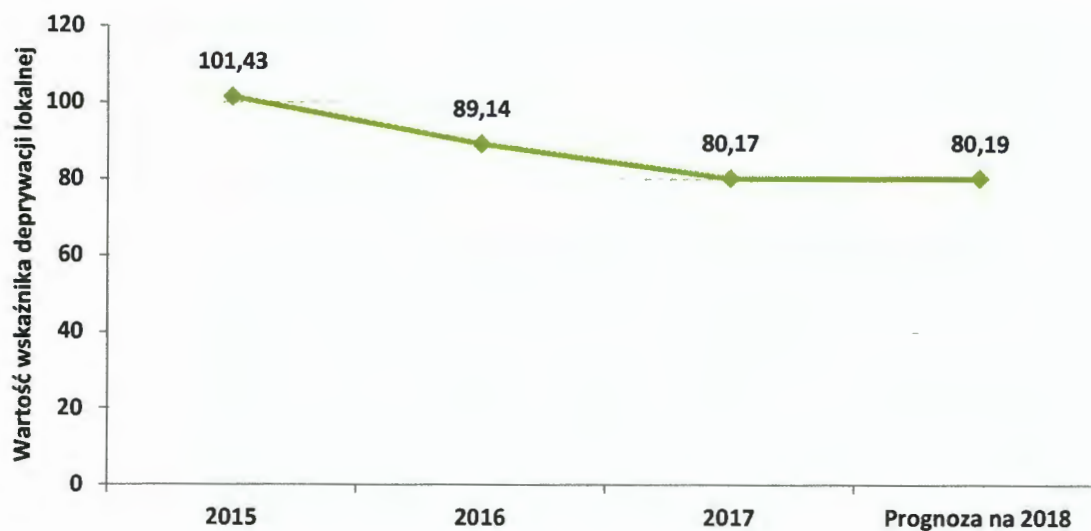
Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Mapa 6. Liczba osób, którym udzielono wsparcia wg powiatów regionu świętokrzyskiego w 2017 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Mapa 6 obrazuje przestrzenne zróżnicowanie liczby osób, którym udzielono pomocy i wsparcia bez względu na rodzaj, formę, liczbę świadczeń i źródło finansowania.

Wykres 9. Wartość wskaźnika deprivacji lokalnej w województwie świętokrzyskim na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą rok po ocenie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W latach 2015-2017 odnotowano rok do roku spadek wskaźnika deprivacji lokalnej w województwie świętokrzyskim (tj. liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1 000 mieszkańców). W 2017 roku liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców wyniosł

80,17 i był mniejszy o -10% w stosunku do 2016 roku gdzie ww. wskaźnik wynosił 89,14. Ośrodki pomocy społecznej w swych prognozach na rok po ocenie utrzymują stałą wartość ww. wskaźnika (wykres 9).

Udział osób długotrwale korzystających ze świadczeń w ogólnej liczbie świadczeniobiorców w 2017 roku wyniósł 59,0% i był mniejszy o 1% w odniesieniu do roku poprzedzającego ocenę.

Na podstawie danych z OZPS wskaźnik deprivacji obliczono dla wszystkich gmin i powiatów regionu świętokrzyskiego (tabela 2).

Tabela2. Wskaźnik deprivacji lokalnej w 2017 r. - gmina i miasto na prawach powiatu.

Lp.	Gmina	Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców		Procentowy udział osób długotrwale korzystających ze świadczeń w ogólnej liczbie świadczeniobiorców (%)	
		Wartość wskaźnika w 2017	Zmiana w stosunku do 2016	Wartość wskaźnika w 2017 (%)	Zmiana w stosunku do 2016
powiat buski					
1.	Busko-Zdrój	117,40	60,89	57	-20
2.	Gnojno	217,80	5,08	75	17
3.	Nowy Korczyn	46,85	-42,49	20	-60
4.	Pacanów	114,32	-1,15	25	-5
5.	Solec-Zdrój	128,53	-9,33	95	-1
6.	Stopnica	65,86	-14,50	78	7
7.	Tuczępy	96,87	-11,84	39	8
8.	Wiślica	86,41	-9,76	79	6
Średnia:		109,26	-2,89	59	-6
powiat jędrzejowski					
9.	Imielno	220,79	-3,20	78	1
10.	Jędrzejów	83,31	4,60	50	3
11.	Małogoszcz	101,36	-18,30	48	-36
12.	Nagłowice	94,06	-10,20	44	-1
13.	Oksa	98,84	-4,52	40	3
14.	Sędziszów	73,51	-7,65	48	-2
15.	Słupia	87,08	-8,08	60	8
16.	Sobków	64,24	-8,24	51	3
17.	Wodzisław	93,36	-1,65	56	-1
Średnia:		101,84	-6,36	53	-2
powiat kazimierski					
18.	Bejsce	61,53	-14,20	80	3
19.	Czarnocin	60,53	-15,38	34	-19
20.	Kazimierza Wielka	63,65	-7,72	70	11
21.	Opatowiec	65,65	-9,16	41	-10
22.	Skalbmierz	71,59	-11,16	37	3
Średnia:		64,59	-11,52	52	-3
miasto Kielce					
23.	Kielce	58,81	-8,48	70	2
powiat kielecki					
24.	Bieliny	151,13	-20,99	85	16

25.	Bodzentyn	110,60	-8,77	71	-4
26.	Chęciny	60,20	-23,98	76	18
27.	Chmielnik	101,31	-27,36	40	-4
28.	Daleszyce	118,63	-4,84	3	-50
29.	Górno	108,25	-16,41	74	-5
30.	Łągów	74,63	-19,29	85	2
31.	Łopuszno	110,56	-12,55	58	-7
32.	Masłów	88,32	-0,27	59	-9
33.	Miedziana Góra	64,32	-6,27	46	3
34.	Mniów	104,05	-13,58	77	5
35.	Morawica	52,22	-7,40	47	37
36.	Nowa Słupia	92,56	-16,55	58	25
37.	Piekoszów	47,66	1,39	41	-4
38.	Pierzchnica	115,51	-31,95	68	-3
39.	Raków	202,47	-9,65	19	0
40.	Sitkówka-Nowiny	76,77	-13,16	79	27
41.	Strawczyn	72,88	-15,51	38	-4
42.	Zagnańsk	57,02	-5,46	29	2
Średnia:		95,22	-13,29	55	2
powiat konecki					
43.	Falków	117,06	-28,83	39	-3
44.	Gowarczów	162,08	-23,17	100	0
45.	Końskie	63,75	-11,20	87	26
46.	Radoszyce	131,88	5,14	40	-1
47.	Ruda Maleniecka	119,58	-4,82	20	0
48.	Słupia Konecka	186,89	-12,64	100	0
49.	Smyków	105,01	-21,24	42	1
50.	Stąporków	75,74	-16,95	50	11
Średnia:		120,25	-14,21	60	4
powiat opatowski					
51.	Baćkowice	79,80	0,31	69	-1
52.	Iwaniska	119,54	-28,35	60	-1
53.	Lipnik	70,13	-14,87	65	-3
54.	Opatów	54,26	-8,69	61	0
55.	Ożarów	101,85	-14,64	64	0
56.	Sadowie	56,05	-10,42	44	-13
57.	Tarłów	103,12	-13,04	67	-28
58.	Wojciechowice	85,29	-21,47	50	-3
Średnia:		83,76	-13,90	60	-6
powiat ostrowiecki					
59.	Baltów	111,62	-13,70	58	1
60.	Bodzechów	82,01	-11,89	72	-2
61.	Ćmielów	105,34	-21,25	58	2
62.	Kunów	116,07	-21,31	70	5
63.	Ostrowiec Świętokrzyski	33,48	-12,33	59	0
64.	Waśniów	115,94	-16,97	30	0
Średnia:		90,57	-16,75	57	-1

powiat pińczowski					
65.	Działoszyce	99,15	-9,13	38	-20
66.	Kije	133,12	-10,18	40	3
67.	Michałów	78,44	-9,42	61	-3
68.	Pińczów	50,83	-6,93	53	-9
69.	Złota	60,70	1,39	60	-8
Średnia:		84,45	-6,85	50	-8
powiat sandomierski					
70.	Dwikozy	77,38	-17,11	21	-49
71.	Klimontów	163,24	-10,24	72	19
72.	Koprzywnica	90,60	-6,52	50	2
73.	Łonów	179,85	-15,04	92	3
74.	Obrazów	124,75	-32,84	17	-3
75.	Samborzec	189,84	-20,89	0	-34
76.	Sandomierz	41,94	-6,62	35	3
77.	Wilczyce	121,68	-32,49	90	10
78.	Zawichost	105,12	-21,22	89	-1
Średnia:		121,60	-18,11	52	-5
powiat skarżyski					
79.	Bliżyn	107,56	-15,83	69	-13
80.	Łączna	100,29	-6,70	97	43
81.	Skarżysko-Kościelne	122,42	0,90	61	5
82.	Skarżysko-Kamienna	55,57	-11,43	77	4
83.	Suchedniów	56,79	-7,96	41	4
Średnia:		88,53	-8,20	69	9
powiat starachowicki					
84.	Brody	88,15	-6,77	44	9
85.	Mirzec	65,86	-12,38	84	-1
86.	Pawłów	62,05	-58,07	97	8
87.	Starachowice	65,74	-3,36	56	1
88.	Wąchock	69,63	-2,75	45	-3
Średnia:		70,29	-16,67	65	3
powiat staszowski					
89.	Bogoria	163,37	-10,45	64	0
90.	Łubnice	181,77	-20,06	27	-8
91.	Oleśnica	92,45	-15,23	68	-1
92.	Osiek	119,42	-7,45	36	-4
93.	Połaniec	126,53	-0,68	51	-3
94.	Rytwiany	73,78	-2,51	60	-3
95.	Staszów	71,54	-9,21	66	3
96.	Szydłów	68,08	-9,99	85	7
Średnia:		112,12	-9,45	57	-1
powiat włoszczowski					
97.	Kluczewsko	91,21	-2,65	54	-2
98.	Krasocin	72,43	-11,33	93	17
99.	Moskorzew	91,61	5,05	69	0
100.	Radków	101,75	-25,13	38	22
101.	Secemin	73,26	-6,46	58	-9

102.	Włoszczowa	49,05	-9,04	67	-4
Średnia:		79,89	-8,26	63	4
województwo świętokrzyskie		80,17	-8,97	59	-1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Analiza wewnątrzregionalnego zróżnicowania wskaźnika deprivacji lokalnej wskazuje, iż w 2017 roku najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej (na 1000 mieszkańców) odnotowano w powiatach: sandomierskim (121,60), koneckim (120,25) i staszowskim (112,12). Najniższe średniewartości wskaźnika deprivacji lokalnej odnotowano w mieście Kielce (58,81), następnie w powiatach: kazimierskim (64,59), starachowickim (70,29) oraz włoszczowskim (79,89).

Gminy, w których ww. wskaźnik osiąga najwyższe wartości powyżej 180,00 to: Imielno (220,79), Gnojno (217,80), Raków (202,47), Samborzec (189,84), Słupia (konecka) (186,89) oraz Łubnice (181,77).

Tabela 3. Wskaźnik deprivacji lokalnej >180 wg gmin w regionie w 2017 roku.

Gmina	Powiat	Wskaźnik deprivacji lokalnej >180
Imielno	jędrzejowski	220,79
Gnojno	buski	217,80
Raków	kielecki	202,47
Samborzec	sandomierski	189,84
Słupia (konecka)	konecki	186,89
Łubnice	staszowski	181,77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

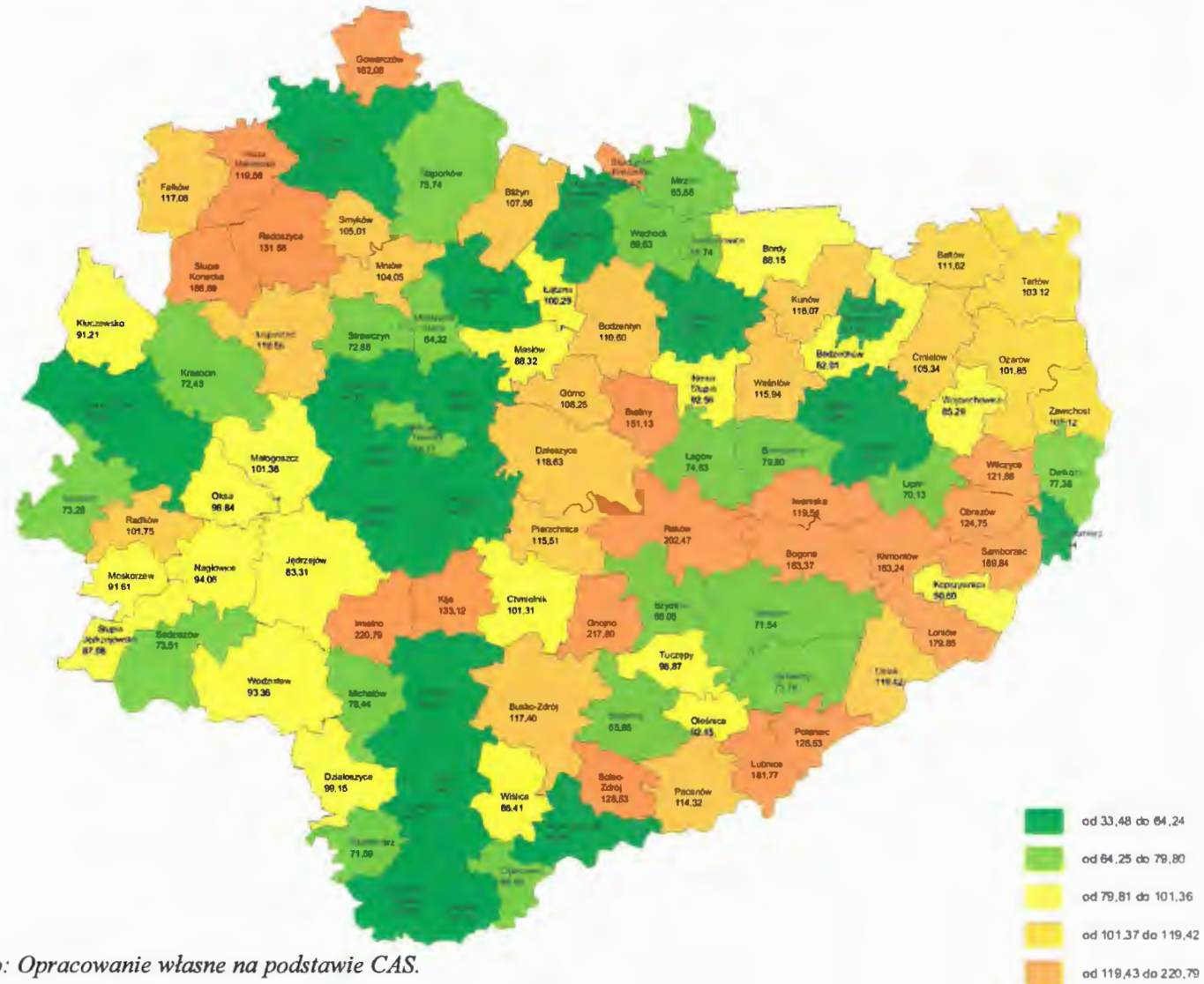
Najmniejszą wartość wskaźnika deprivacji lokalnej, nie przekraczającego 50,00 odnotowano w 5 gminach: Ostrowiec Świętokrzyski (33,48), Sandomierz (41,94), Nowy Korczyn (46,85), Piekoszów (47,66), Włoszczowa (49,05).

Tabela 4. Wskaźnik deprivacji lokalnej <50 wg gmin w regionie w 2017 roku.

Gmina	Powiat	Wskaźnik deprivacji lokalnej <50
Ostrowiec Świętokrzyski	ostrowiecki	33,48
Sandomierz	sandomierski	41,94
Nowy Korczyn	buski	46,85
Piekoszów	kielecki	47,66
Włoszczowa	włoszczowski	49,05

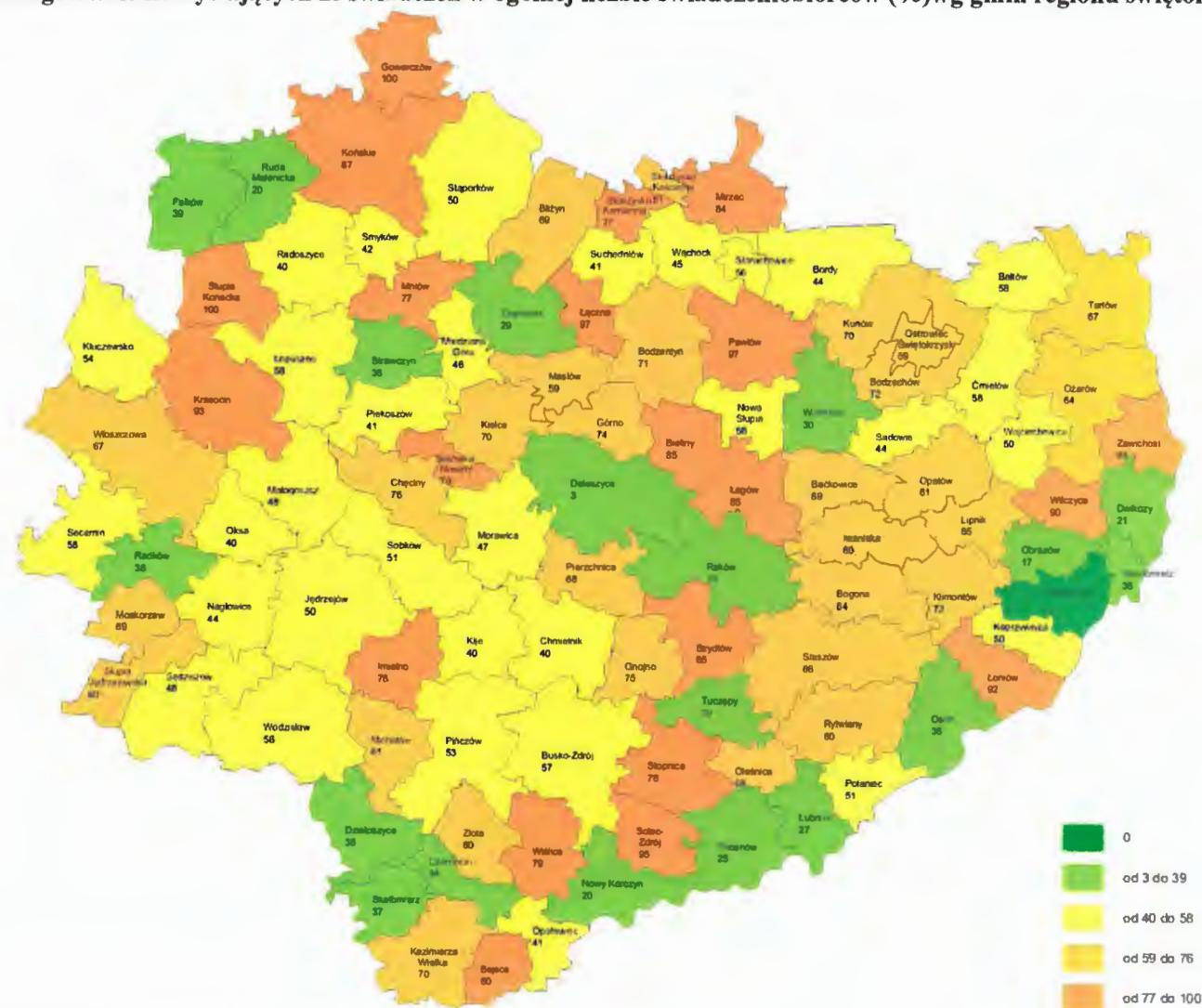
Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Mapa 7. Wewnątrzregionalne zróżnicowanie wartości wskaźnika deprivacji lokalnej wg gmin regionu świętokrzyskiego w 2017r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Mapa 8. Udział osób długotrwałe korzystających ze świadczeń w ogólnej liczbie świadczeniobiorców (%) wg gmin regionu świętokrzyskiego w 2017r.

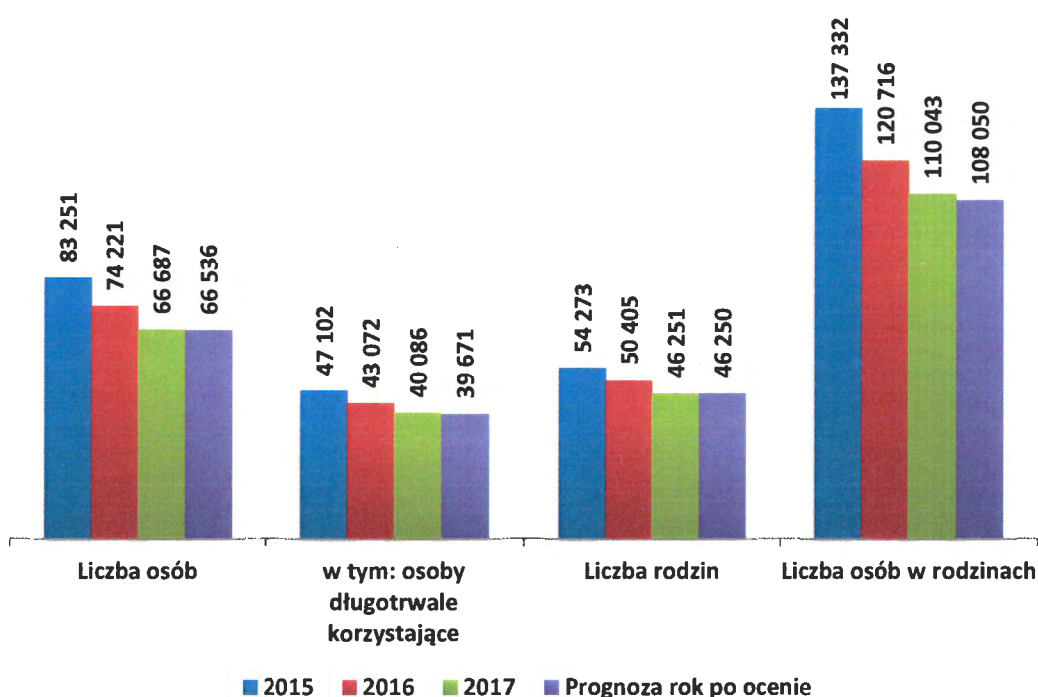
Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie

W poniższej analizie ujęte zostały osoby, którym decyzją administracyjną przyznano świadczenie, wyłącznie na podstawie *ustawy o pomocy społecznej*, w tym osoby długotrwale korzystające ze świadczeń, które w ciągu 3 lat były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej (POMOST) przez co najmniej 18 miesięcy.

W grupie tej ujęte zostały również rodziny, które w danym okresie sprawozdawczym uzyskały pomoc i wsparcie w formie świadczeń pomocy społecznej bez względu na rodzaj, formę, liczbę i źródło – uwzględniając zarówno pomoc, która udzielona jest w formie decyzji administracyjnej, lub świadczeń bez decyzji.

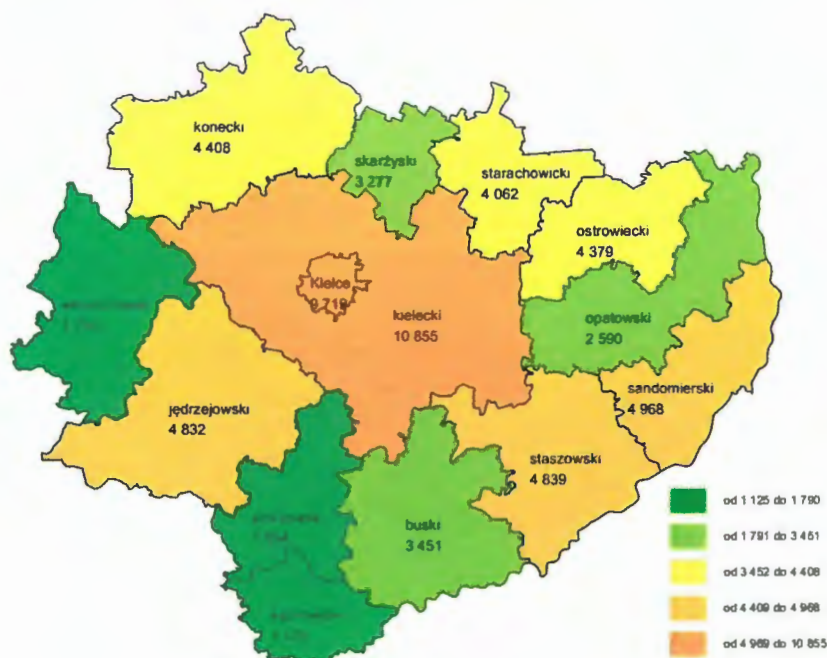

Wykres10. Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenia na przestrzeni lat 2015–2017 wraz z prognozą rok po ocenie w województwie świętokrzyskim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

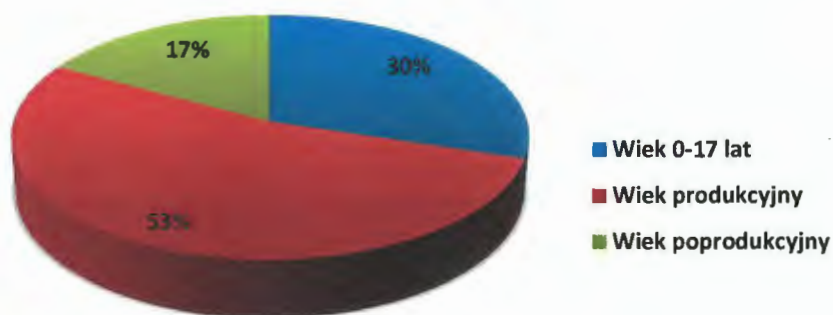
W okresie lat 2015-2017 odnotowujemy rok do roku spadek liczby osób, którym przyznano świadczenia. W 2017 roku w odniesieniu do 2016 roku odnotowano spadek o **10,2%** liczby osób którym przyznano świadczenia. W roku oceny **60,1%** stanowią osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej i jest to mniej o **6,9%** w stosunku do 2016 r. Ośrodki pomocy społecznej oraz powiatowe centra pomocy rodzinie z województwa świętokrzyskiego w swych prognozach dotyczących liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zakładają nieznaczny spadek liczby osób, rodzin oraz osób w rodzinach, które uzyskają świadczenia z systemu pomocy społecznej.

Mapa 9. Liczba osób, którym przyznano świadczenie wg świętokrzyskich powiatów w 2017 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Mapa prezentuje zróżnicowanie liczby osób, które uzyskały świadczenia bez względu na rodzaj, formę, liczbę świadczeń i źródło finansowania, świadczenia w formie decyzji administracyjnej lub świadczeń bez decyzji na poziomie powiatów. W 2017 roku, podobnie jak w roku poprzedzającym ocenę, najwięcej tego typu osób odnotowano w powiecie kieleckim (10 855) i mieście Kielce (9 719), najmniej w powiatach: kazimierskim (1 125), pińczowskim (1 554) i włoszczowskim (1 790).

Wykres 11. Struktura beneficjentów świadczeń pomocy społecznej w regionie świętokrzyskim według ekonomicznych grup wiekowych w 2017 roku.

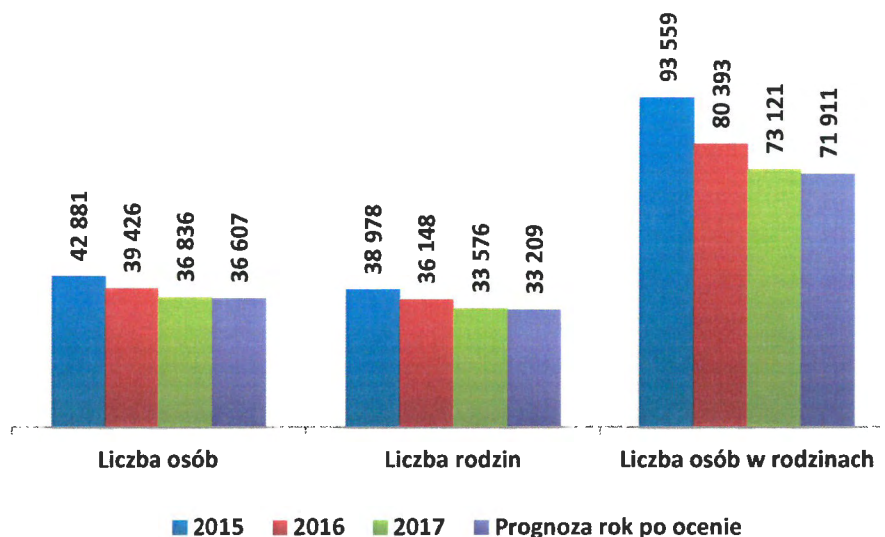
Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Największą grupę osób, którym przyznano świadczenia stanowią osoby w wieku produkcyjnym 53% osób, a następnie 30% w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat). 17% beneficjentów stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym. W 2017 roku liczba osób, którym przyznano świadczenia w wieku 0-17 lat wyniosła 19 457 - o 12,9% mniej niż w 2016 roku, w wieku produkcyjnym wynosi 34 624 osób- o 11,3% mniej niż w roku 2016. Natomiast w grupie osób wieku poprodukcyjnym odnotowano 11 106 osób, w tej grupie wiekowej odnotowano 7,4% wzrost liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w stosunku do roku poprzedzającego ocenę.

Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenia pieniężne

W tej grupie ujęte zostały osoby i rodziny, które w danym okresie sprawozdawczym uzyskały pomoc i wsparcie w formie świadczeń pieniężnych, do których zaliczamy następujące formy pomocy:

- zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- zasiłki stałe,
- zasiłki okresowe,
- zasiłki celowe na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w NFZ,
- zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- inne zasiłki celowe,
- specjalne zasiłki celowe,
- pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłku lub pożyczki,
- pomoc pieniężna na usamodzielnienie,
- pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą.

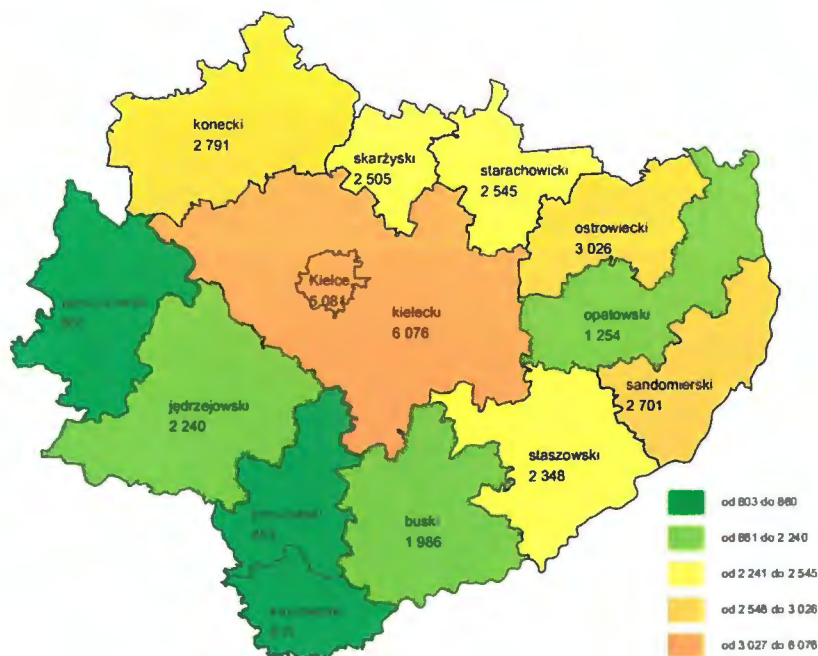
Wykres 12. Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie pieniężne na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Liczba osób, które otrzymały świadczenia pieniężne z pomocy społecznej w województwie świętokrzyskim w 2017 roku wynosiła 36 836, w stosunku do 2016 roku mniej o 6,6%. Liczba rodzin, które uzyskały świadczenie pieniężne w roku badania wyniosła 33 576, tj. o 7,1% mniej w stosunku do 2016 roku.

Ośrodki pomocy społecznej oraz powiatowe centra pomocy rodzinie z województwa świętokrzyskiego w swych prognozach dotyczących liczby osób korzystających ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej zakładają dalszy spadek liczby osób, rodzin oraz osób w rodzinach, które uzyskują świadczenie z systemu pomocy społecznej.

Mapa 10. Liczba osób, które w 2017 roku otrzymały świadczenie pieniężne wg powiatów w regionie świętokrzyskim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

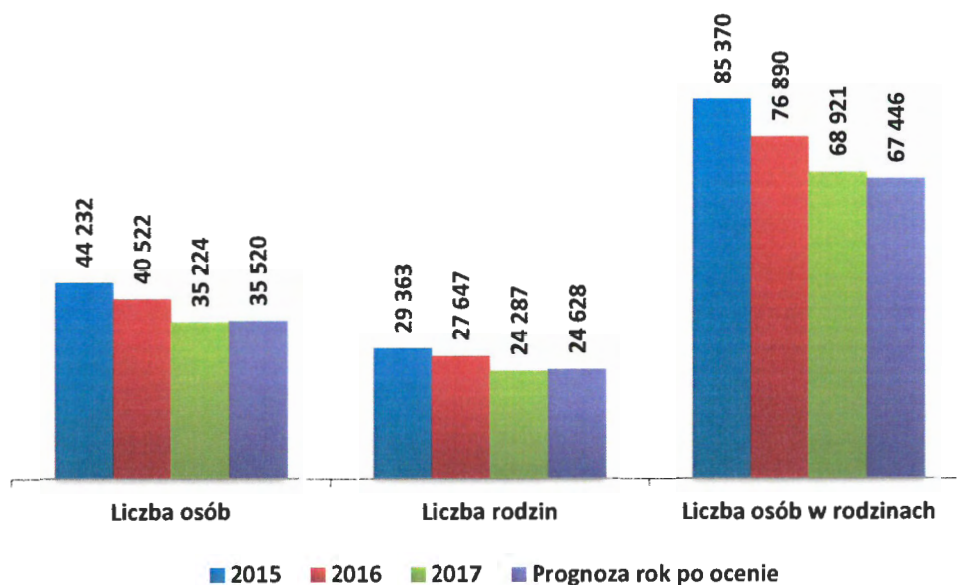
Mapa 10 prezentuje zróżnicowanie liczby osób, które uzyskały świadczenia pieniężne z pomocy społecznej w 2017 roku zagregowane do poziomu powiatów. Najwięcej świadczeniobiorców uzyskujących świadczenia pieniężne odnotowano w powiecie kieleckim (6 076) i mieście Kielce (5 081). Najmniej w powiatach: pińczowskim (803), kazimierskim (835) i włoszczowskim (860).

Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenia niepieniężne

W tej grupie ujęte zostały osoby i rodziny, które w okresie sprawozdawczym uzyskały pomoc i wsparcie w formie świadczeń niepieniężnych, do których należy zaliczyć następujące formy pomocy:

- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- schronienie,
- posiłek,
- ubranie,
- inna pomoc,
- usługi opiekuńcze,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze,
- zasiłki celowe w formie biletu kredytowanego,
- sprawienie pogrzebu,
- pomoc na usamodzielnienie w naturze,

- uzyskanie odpowiednich warunków mieszkaniowych (w ramach pomocy na usamodzielnianie),
- pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej (w ramach pomocy na usamodzielnianie).

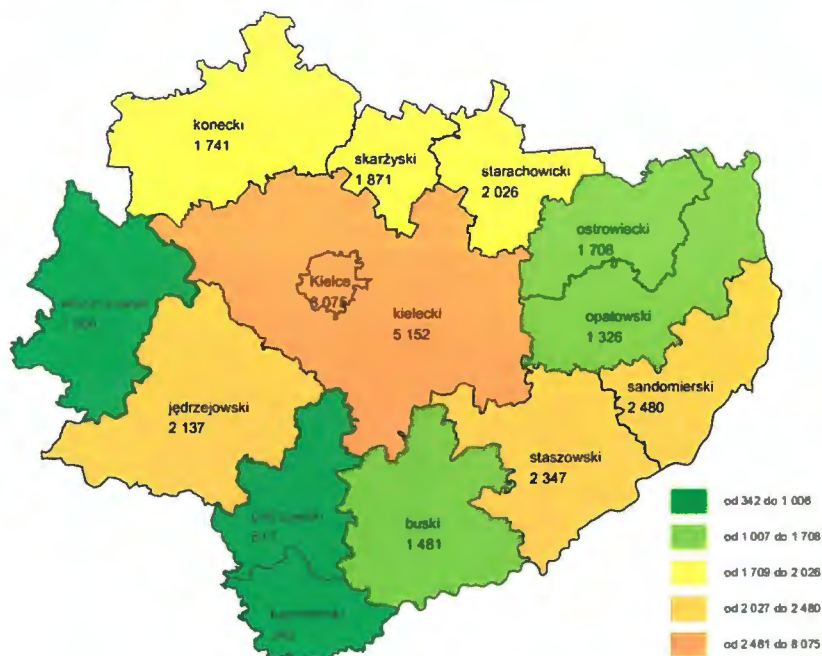

Wykres 13. Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie niepieniężne na przestrzeni lat 2015–2017 wraz z prognozą.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Liczba osób, którym przyznano świadczenie niepieniężne w 2017 roku w regionie świętokrzyskim wynosiła 35 224 osób, mniej o 13,1% w stosunku do 2016 roku. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia niepieniężne w 2017 roku wyniosła 24 287 rodzin; odnotowano 12,2% spadek w stosunku do 2016 roku. Prognoza na rok po ocenie uwzględnia wzrost ww. świadczeń niepieniężnych w zakresie liczbie osób, rodzin.

Mapa 11. Liczba osób, którym przyznano świadczenie niepieniężne w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Mapa 11 prezentuje zróżnicowanie w zakresie liczby osób, które uzyskały świadczenie niepieniężne z pomocy społecznej zagregowane do poziomu powiatów. Najwięcej tego typu osób odnotowano w mieście Kielce (8 075) oraz powiecie kieleckim (5 152), najmniej w powiecie kazimierskim (342), pińczowskim (817) i włoszczowskim (1 006).

Osoby i rodziny z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy

W tej grupie ujęte zostały osoby i rodziny z którymi przeprowadzone zostały wywiady środowiskowe. Dana osoba i rodzina jest ujęta raz, bez względu na przypadki aktualizacji wywiadu środowiskowego. Dane dotyczą wywiadów przeprowadzonych w związku z realizacją ustawy o pomocy społecznej. W przypadku zadań powiatów uwzględniono także osoby usamodzielniane (tabela 5).

Tabela 5. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy.

	2015	2016	2017
Liczba osób ogółem	73 940	68 010	64 925
Liczba rodzin	56 083	54 696	49 210
Liczba osób w rodzinach	151 651	129 554	119 425

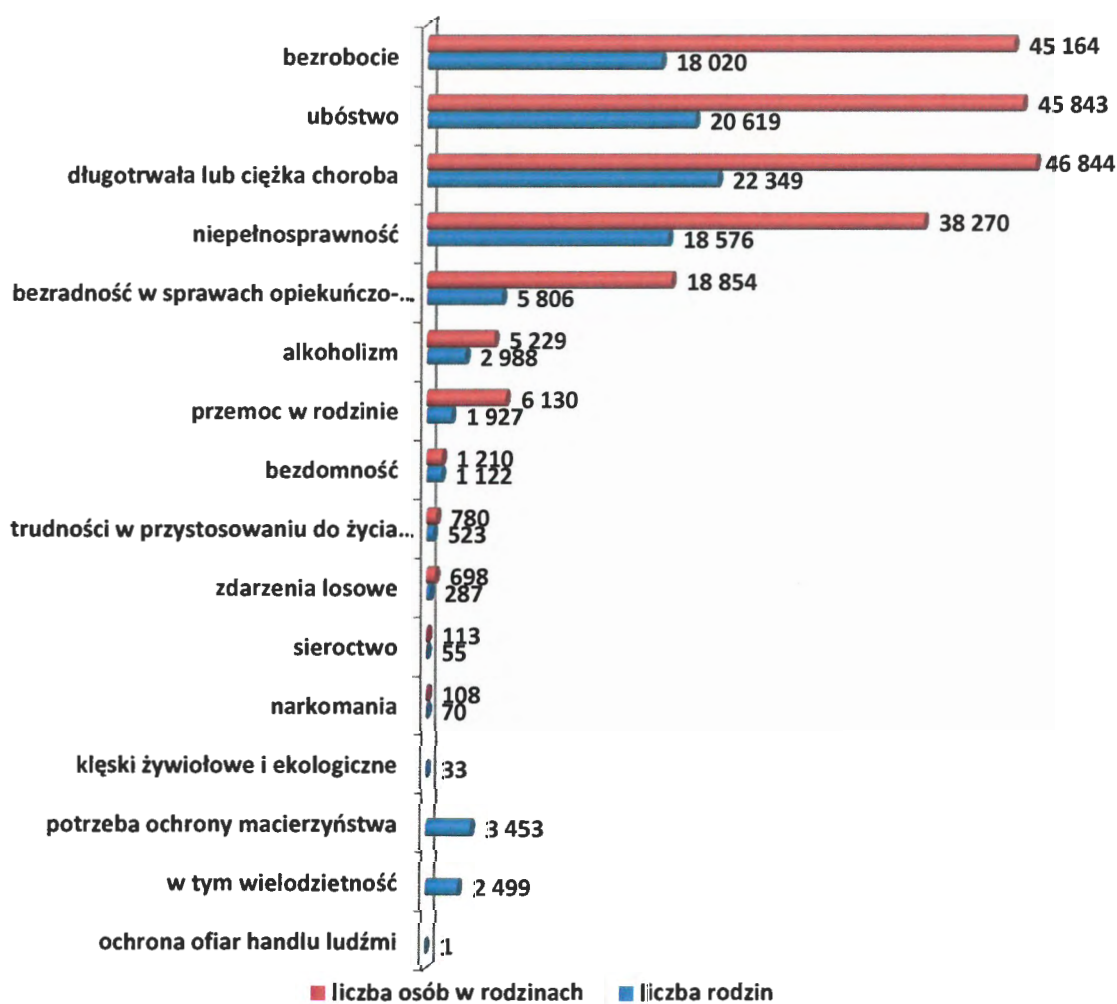
Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Liczba osób, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy w 2017 roku wyniosła 64 925, tj. o 4,5% mniej niż w 2016 roku, liczba rodzin w roku oceny wyniosła 49 210

- o **10,0%** mniej niż w roku poprzedzającym ocenę. W 2017 roku liczba osób w rodzinach, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy to **119 425**, co stanowi spadek o **7,8%** do 2016 roku.

Powody udzielenia pomocy i wsparcia

Dane dotyczące powodów przyznania pomocy, uwzględniają wszystkie przyczyny trudnej sytuacji życiowej wymienione w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Analizując dane należy mieć na uwadze fakt, iż w jednej rodzinie może wystąpić kilka przyczyn przyznania pomocy w związku z tym jedna rodzina może być wykazana przy jednej lub przy kilku przyczynach przyznawania pomocy społecznej.

Wykres 14. Powody udzielenia pomocy i wsparcia w 2017 roku w regionie świętokrzyskim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Wykres 14 przedstawia liczbę rodzin oraz liczbę osób w rodzinach według powodów przyznania pomocy w roku oceny. Niezmiennie w województwie świętokrzyskim najczęstsze powody udzielania pomocy społecznej to: bezrobocie, ubóstwo, długotrwała i ciężka choroba oraz

niepełnosprawność.

Tabela 6. Powody przyznawania pomocy społecznej na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą.

	2015	2016	2017	Prognoza
Ubóstwo				
Liczba rodzin	24 043	22918	20619	20331
Liczba osób w rodzinach	59940	94167	45843	45360
Bezrobocie				
Liczba rodzin	23987	21016	18020	17568
Liczba osób w rodzinach	66606	55689	45164	44493
Niepełnosprawność				
Liczba rodzin	19946	19494	18576	18682
Liczba osób w rodzinach	43093	39312	38270	36517
Długotrwała lub ciężka choroba				
Liczba rodzin	22654	22468	22349	22497
Liczba osób w rodzinach	50390	47474	46844	45076
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych				
Liczba rodzin	7123	6493	5806	5764
Liczba osób w rodzinach	24958	22084	18854	18720
Alkoholizm				
Liczba rodzin	3301	3212	2988	3003
Liczba osób w rodzinach	6836	5967	5229	5289
Narkomania				
Liczba rodzin	61	72	70	79
Liczba osób w rodzinach	99	113	108	125
Potrzeba ochrony macierzyństwa				
Liczba rodzin	4326	3886	3453	3433
w tym: wielodzietność				
Liczba rodzin	3091	2845	2499	2487
Bezdomność				
Liczba rodzin	1187	1144	1122	1117
Liczba osób w rodzinach	1362	1247	1210	1180
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego				
Liczba rodzin	738	668	532	545
Liczba osób w rodzinach	1126	964	780	807
Zdarzenia losowe				
Liczba rodzin	332	278	287	257
Liczba osób w rodzinach	848	723	698	657
Kłęski żywiołowe i ekologiczne				
Liczba osób	75	132	33	74
Sieroctwo				
Liczba rodzin	80	77	55	54
Liczba osób w rodzinach	211	177	113	108
Przemoc w rodzinie				
Liczba rodzin	3018	2201	1927	1980
Liczba osób w rodzinach	9102	6717	6130	5953
Ochrona ofiar handlu ludźmi				
Liczba rodzin	1	0	1	1

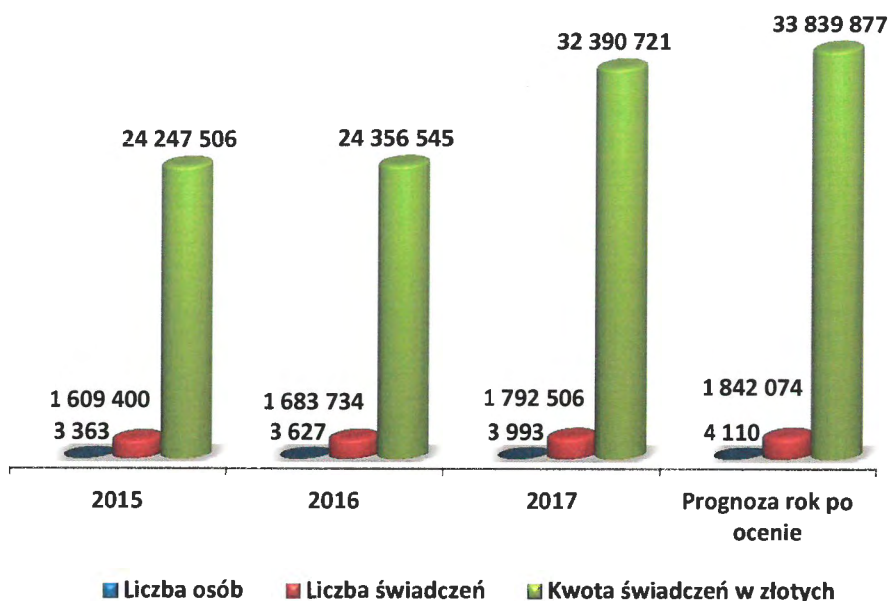
Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W latach 2015-2017 obserwujemy spadek liczby osób w rodzinach i liczby rodzin otrzymujących pomoc, wyjątek stanowią powody takie jak: przyznania pomocy z powodu zdarzeń losowych (3,2% wzrost) oraz ochrony ofiar handlu ludźmi (na stałym poziomie).

Ośrodki pomocy społecznej oraz powiatowe centra pomocy rodzinie prognozują w kolejnych latach spadek liczby beneficjentów, korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa oraz bezrobocia. Natomiast przewidywany jest wzrost osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności oraz długotrwałej i ciężkiej choroby.

Usługi pomocy społecznej

Usługi opiekuńcze są realizowane w ramach zadań własnych gminy.

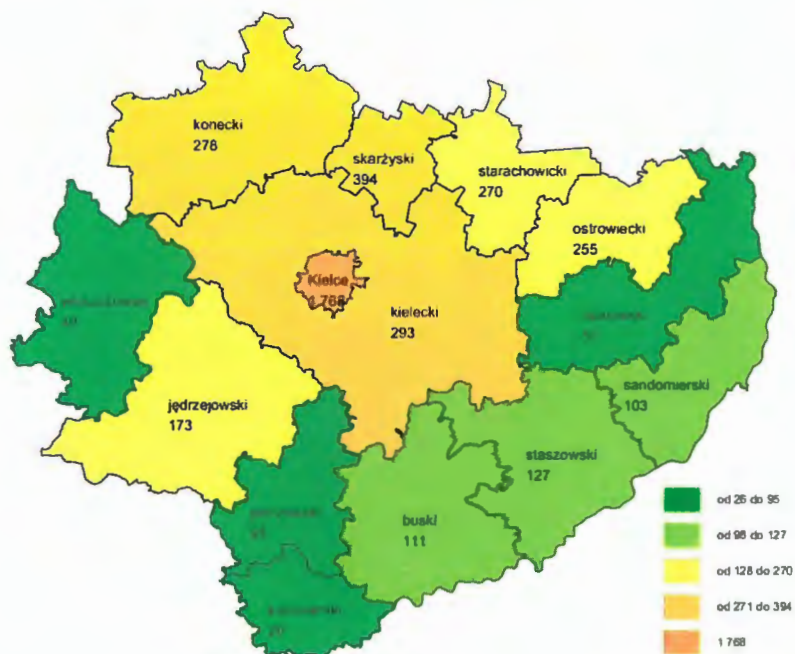
Wykres 15. Usługi opiekuńcze ogółem na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W 2017 roku z usług opiekuńczych ogółem skorzystało 3 993 osób, o 10,1% więcej niż w 2016 roku. Liczba świadczeń usług opiekuńczych w 2017 roku wyniosła 1 792 506, w stosunku do 2016 roku odnotowano wzrost na poziomie o 6,5% ogółu liczby świadczeń, prognoza na rok po ocenie wykazuje dalszy wzrost usług opiekuńczych.

Wysokość wolumenu kwoty świadczeń ogółem w 2017 roku wyniosła 32 390 721 zł, w odniesieniu do 2016 roku odnotowano wzrost o ponad 8 mln zł, prognoza rok po ocenie wykazuje wzrost kwoty świadczeń usług opiekuńczych ogółem.

Mapa 12. Liczba osób, które korzystają ze świadczeń opiekuńczych ogółem w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.

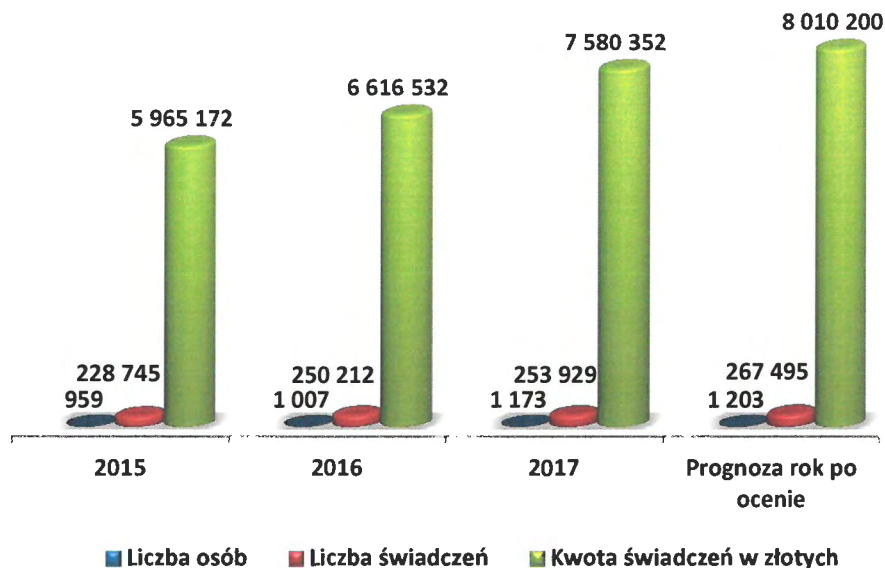
Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Mapa 12 prezentuje liczbę osób korzystających z usług opiekuńczych w 2017 roku zagregowaną do poziomu powiatów. Najwięcej tego typu osób odnotowano w mieście Kielce (1 768), najmniej w powiecie kazimierskim (26), włoszczowskim (49), opatowskim (51) i pińczowskim (95).

Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi są szczególnym rodzajem usług specjalistycznych. Pomoc udzielana jest określonej grupie osób, realizowana w miejscu ich zamieszkania w ramach zadań zleconych gminie. Zasady jej przyznawania i odpłatności określa rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, a nie tak jak w przypadku pozostałych usług opiekuńczych, regulacje gminne.

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego określa, iż ośrodki pomocy społecznej w porozumieniu z poradniami zdrowia psychicznego czy innymi specjalistycznymi placówkami terapeutycznymi organizują oparcie społeczne dla osób, które z powodów choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w relacjach z otoczeniem, w zakresie edukacji, zatrudnienia oraz w sprawach bytowych.

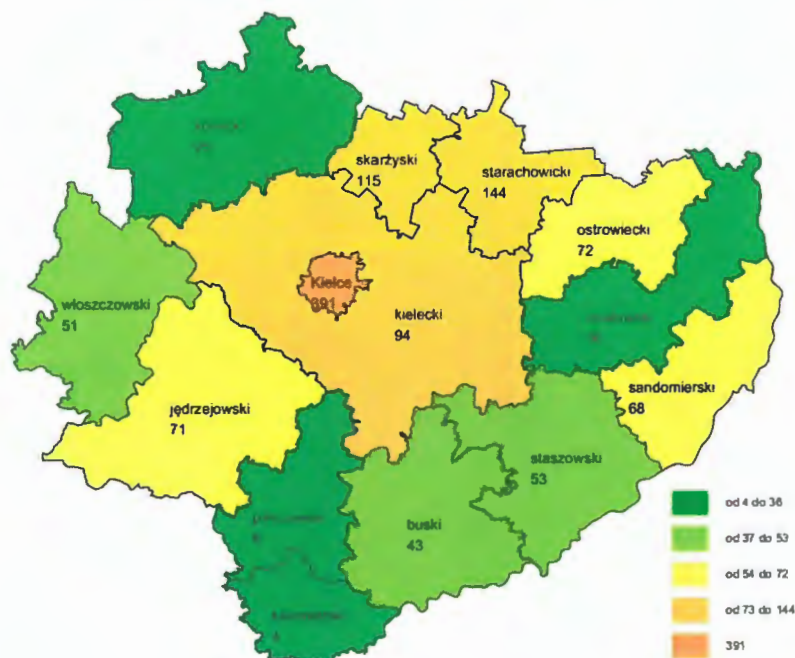
Wykres16. Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Na przestrzeni lat 2015-2017 obserwuje się wzrost liczby osób korzystających ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi, a także wzrost wolumenu kwoty świadczeń przeznaczonych na realizację tego typu usług. W 2017 roku odnotowano wzrost liczby osób korzystających ze specjalistycznych usług o **16,5%**, jak również wzrost liczby świadczeń o **1,5%** w odniesieniu do roku 2016. Wzrost kwoty świadczeń w roku oceny wyniósł **14,6%** w odniesieniu do roku poprzedzającego ocenę (wykres 13).

Mapa 13 prezentuje liczbę osób z zaburzeniami psychicznymi, objętych specjalistycznymi usługami w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego. Największa liczba ww. usług odnotowana jest w mieście Kielce (**391**).

Mapa 13. Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, objętych specjalistycznymi usługami w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.

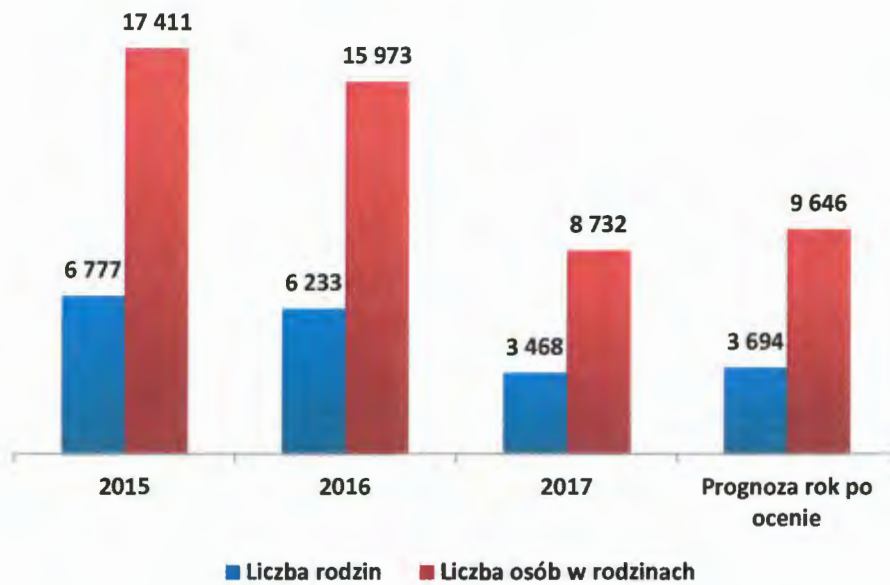

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Poradnictwo specjalistyczne

Poradnictwo prawne, psychologiczne i rodzinne jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. Poradnictwo prawne realizowane jest poprzez udzielenie informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego oraz ochrony praw lokatorów. Poradnictwo psychologiczne realizuje się przez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii. Poradnictwo obejmuje problemy funkcjonowania rodziny, w tym problemy opieki nad osobą niepełnosprawną, a także terapię rodzinną.

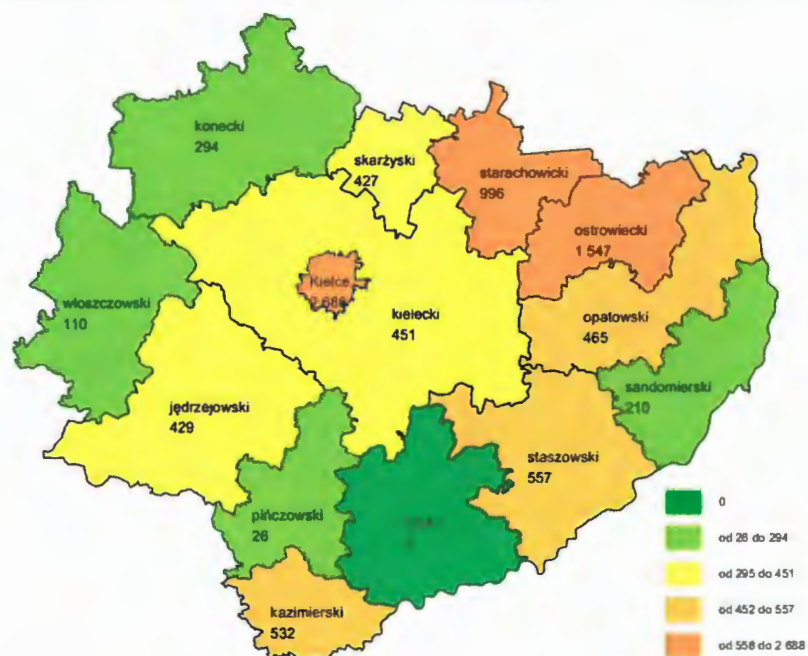
W 2017 roku obserwuje się spadek o **44,4%** liczby rodzin korzystających z formy wsparcia jaką jest poradnictwo specjalistyczne. Prognozy ośrodków pomocy społecznej oraz powiatowych centrów pomocy rodzinie przewidują wzrost liczby beneficjentów, którzy będą korzystali ze specjalistycznego poradnictwa rok po ocenie. Wykres 13 przedstawia dane dotyczące poradnictwa specjalistycznego na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą (wykres 17).

Wykres 17. Poradnictwo specjalistyczne na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Mapa 14. Poradnictwo specjalistyczne w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.

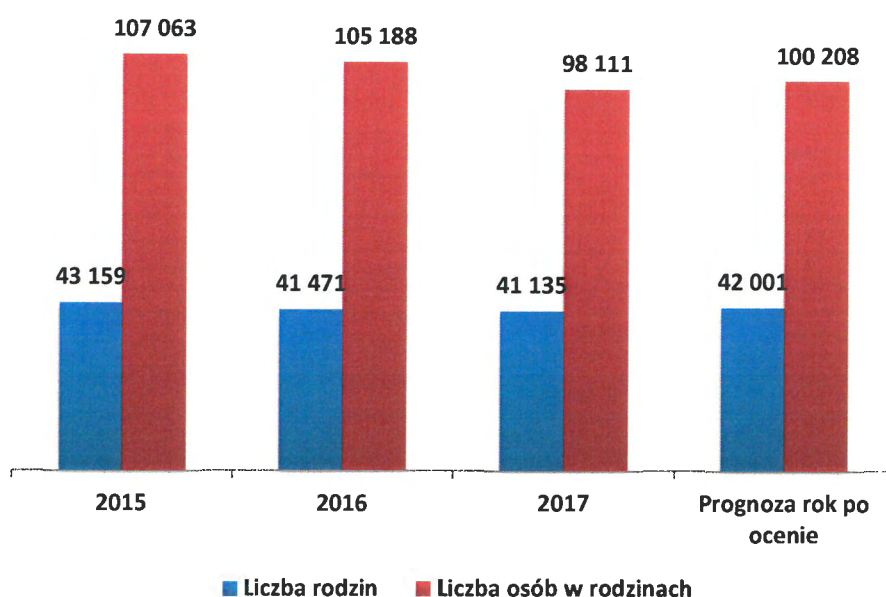

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Najwięcej osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego odnotowano w mieście Kielce (2688) oraz w powiecie ostrowieckim (996) i ostrowieckim (1 547). W 2017 roku, tak jak w 2016 roku, realizacji poradnictwa specjalistycznego nie odnotowano w powiecie buskim (mapa 14).

Praca socjalna

Praca socjalna to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Środowisko zawodowe pomocy i integracji społecznej oddziela profesjonalną pracę socjalną, jako działalność skoncentrowaną na pomaganiu innym, pracę z drugim człowiekiem, skupienie się na rozwiązywaniu problemów jednostki, rodziny lub grupy społecznej od zjawiska błędnie w społeczeństwie utożsamianego z pracą socjalną jako wypłacaniem zasiłków i świadczeń pomocy społecznej.

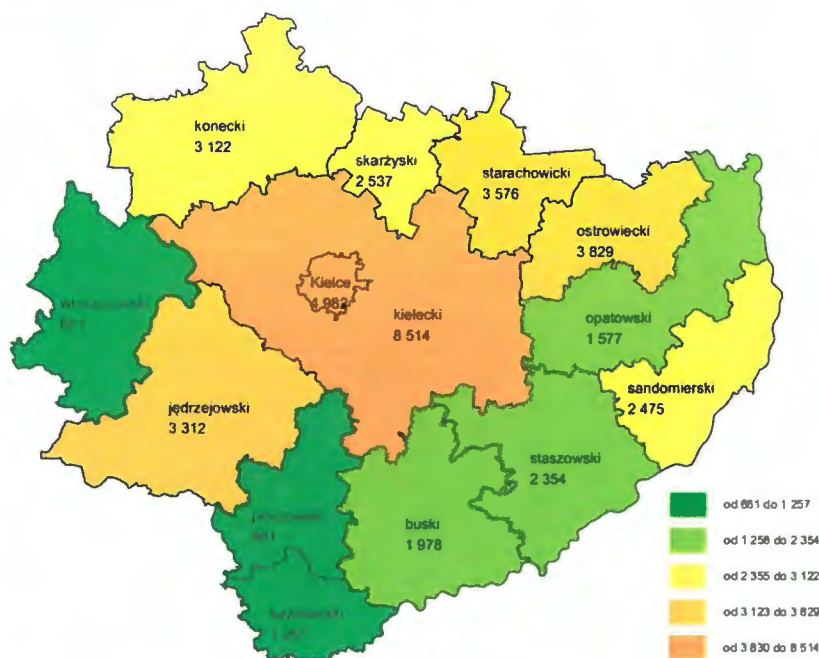

Wykres18. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pracą socjalną na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W 2017 roku odnotowano spadek o 0,8% liczby rodzin objętych pracą socjalną w stosunku do roku poprzedzającego ocenę; liczba osób w rodzinach objętych pracą socjalną zmniejszyła się o -6,7% w stosunku do 2016 roku. Ośrodki pomocy społecznej oraz powiatowe centra pomocy rodzinie prognozują wzrost liczby rodzin i osób w rodzinach objętych pracą socjalną rok po ocenie.

Mapa 15. Liczba rodzin objętych pracą socjalną w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

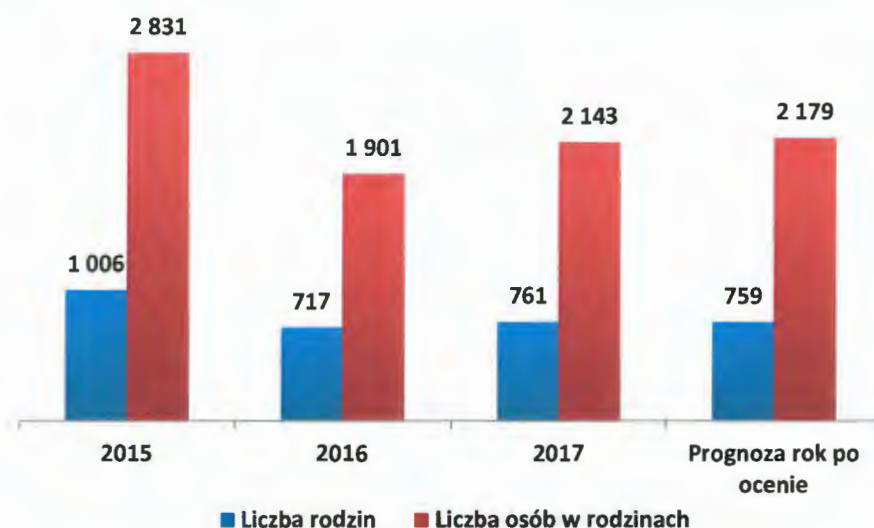
Mapa 15 prezentuje liczbę rodzin objętych pracą socjalną w 2017 roku w poszczególnych powiatach województwa świętokrzyskiego. Najwięcej tego typu rodzin odnotowano w powiecie kieleckim (8 514) i mieście Kielce (4 982), najmniej w powiatach: włoszczowskim (661), pińczowskim (961) i kazimierskim (1 257).

Interwencja kryzysowa

Interwencja kryzysowa stanowi zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. Interwencją kryzysową obejmuje się osoby i rodziny bez względu na posiadany przez nie dochód. W ramach interwencji kryzysowej udziela się natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej, a w zależności od potrzeb poradnictwa socjalnego lub prawnego, w sytuacjach uzasadnionych schronienia do 3 miesięcy.

Liczba rodzin objętych interwencją kryzysową w 2017 roku była większa o 6,1% w stosunku do 2016 roku. W przypadku liczby osób w rodzinach objętych interwencją kryzysową w roku oceny odnotowano 12,7% wzrost w stosunku do roku poprzedzającego ocenę. Rok po ocenie prognozowany jest spadek liczby rodzin i wzrost liczby osób w rodzinach objętych interwencją kryzysową w województwie świętokrzyskim (wykres 19).

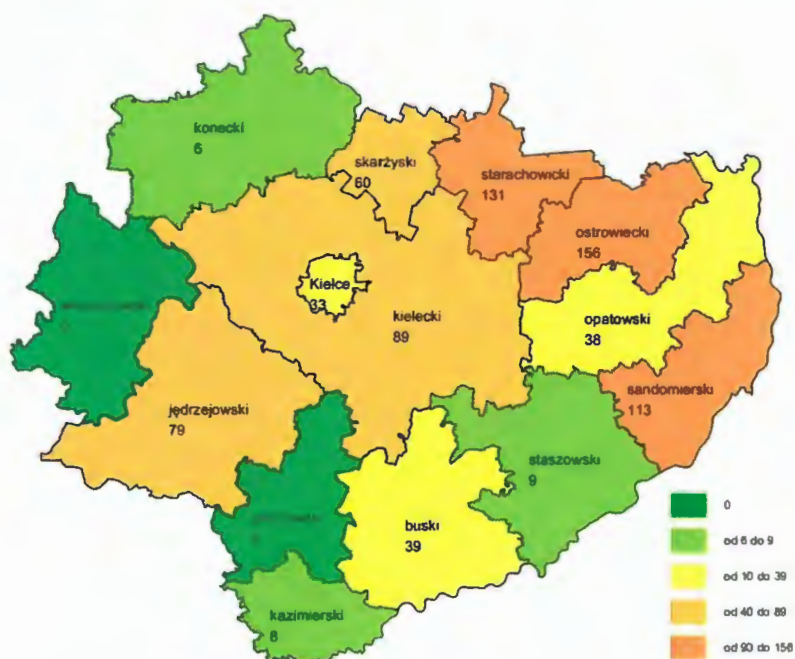

Wykres 19. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych interwencją kryzysową na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Mapa 16. Liczba rodzin objętych interwencją kryzysową w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.

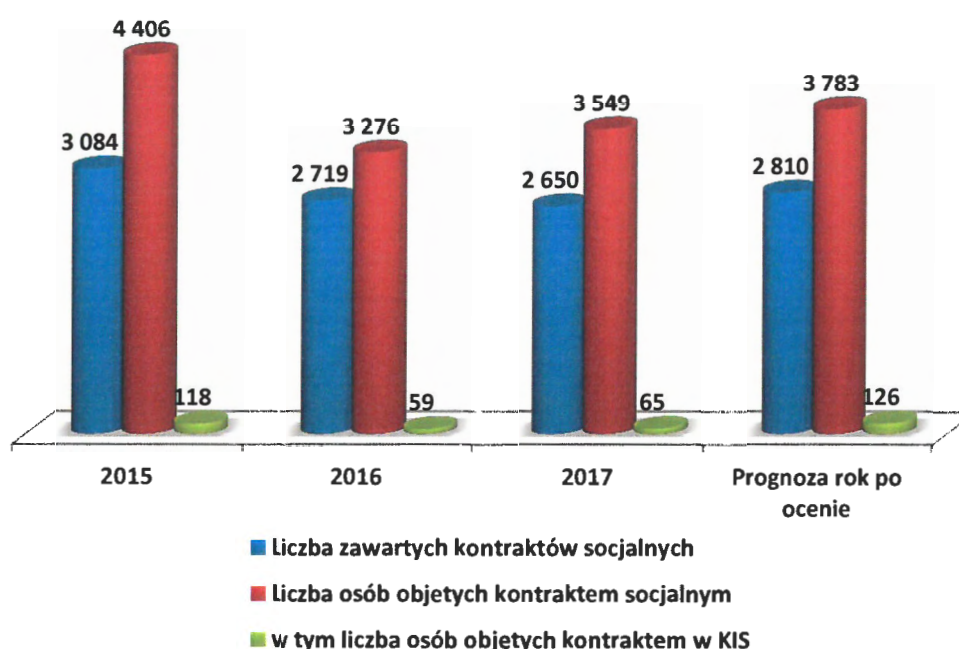

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Mapa 16 prezentuje liczbę rodzin objętych interwencją kryzysową w 2017 roku wg powiatów województwa świętokrzyskiego. Najwięcej rodzin objętych interwencją kryzysową odnotowano w powiatach: ostrowieckim (156), starachowickim (131) i sandomierskim (113). W powiecie pińczowskim i włoszczowskim nie wykazano rodzin objętych interwencją kryzysową.

Kontrakt socjalny

Kontrakt socjalny to pisemna umowa zawarta między ośrodkami pomocy społecznej, a osobą (rodziną) ubiegającą się o pomoc, określająca sposób współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej oraz uwzględniająca możliwości wykorzystania zasobów środowiska lokalnego. Kontrakt zawiera m.in.: opis sytuacji życiowej osoby lub rodziny, opis koniecznych do podjęcia przez nią działań, a także formę, zakres i czas udzielonej pomocy przez ośrodek. Okres na jaki zawierany jest kontrakt socjalny dostosowany jest do sytuacji życiowej, w jakiej znajduje się osoba zawierająca kontrakt oraz do form wsparcia zaproponowanych przez ośrodek.

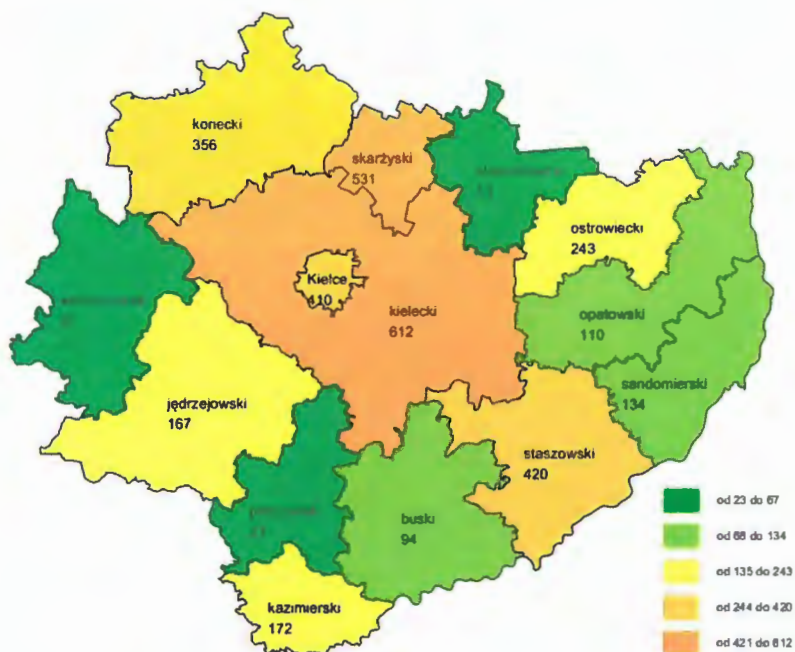

Wykres 20. Liczba zawartych kontraktów socjalnych oraz osób objętych kontraktem socjalnym, w tym liczba osób objętych kontraktem w KIS na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W stosunku do roku poprzedzającego ocenę odnotowano mniejszą liczbę zawartych kontraktów socjalnych (2 650) spadek o 2,5%, natomiast zwiększyła się o 8,3% liczba osób objętych kontraktem socjalnym (3 549 osób), w tym o 10,2% zwiększyła się liczba osób objętych kontraktem socjalnym będących uczestnikami Klubów Integracji Społecznej. Liczba osób objętych kontraktem w KIS w 2017 roku wyniosła 65. W kolejnym roku po ocenie ośrodki prognozują wzrost: liczby kontraktów, liczby osób objętych kontraktem socjalnym w tym wzrost liczby osób objętych kontraktem w KIS.

Mapa 17. Liczba osób ogółem objętych kontraktem socjalnym w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Najwięcej osób objętych kontraktem 2017 roku odnotowano w powiecie kieleckim (612) oraz w powiecie skarżyskim (531), natomiast najmniejszą liczbę osób objętych ww. instrumentem pomocy społecznej odnotowano w powiecie pińczowskim (23), starachowickim (53) i włoszczowskim (67).

1. ZADANIA OPS ORAZ MOPS I MOPR

Zasiłek stały

1. Zasiłek stały przysługuje pełnoletniej osobie:

- 1) pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- 2) pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

2. Zasiłek stały ustala się w wysokości w przypadku osoby:

- 1) w przypadku osoby samotnie gospodarującej – różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 4181 zł miesięcznie;
- 2) w przypadku osoby w rodzinie – różnicy między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie a dochodem na osobę w rodzinie.

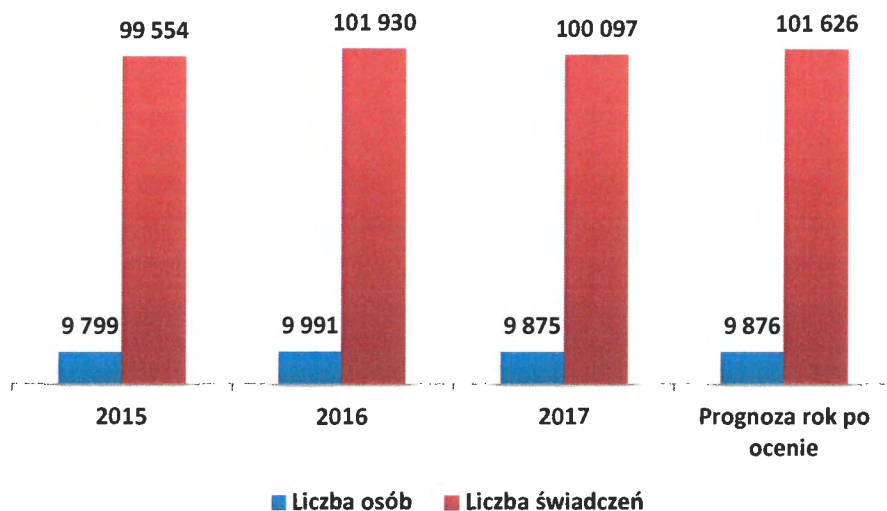
3. Kwota zasiłku stałego nie może być niższa niż 30 zł miesięcznie.

4. W przypadku zbiegu uprawnień do zasiłku stałego i renty socjalnej, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania lub zasiłku dla opiekuna, zasiłek stały nie przysługuje².

W 2017 roku odnotowano spadek liczby osób, liczby świadczeń oraz kwoty wydatkowanej na zasiłki stałe. Spadek liczby osób, które otrzymały zasiłek stały w roku oceny w stosunku do 2016 roku, wyniósł **1,2%**, a liczby świadczeń - **1,8%**. Kwota przeznaczona na świadczenia w 2017 roku zmniejszyła się w stosunku do 2016 roku o **1,7%** i wyniosła w sumie **50 350 645 zł**. Prognozowany jest wzrost liczby osób, liczby świadczeń oraz kwoty wydatkowanej na zasiłki stałe na kolejny rok po ocenie.

---

² Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, Dz. U. z 2017 r. poz. 1769, 1985, z 2018 r. poz. 650, 700.

Wykres 21. Zasilek stały w latach 2015-2017 wraz z prognozą rok po ocenie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

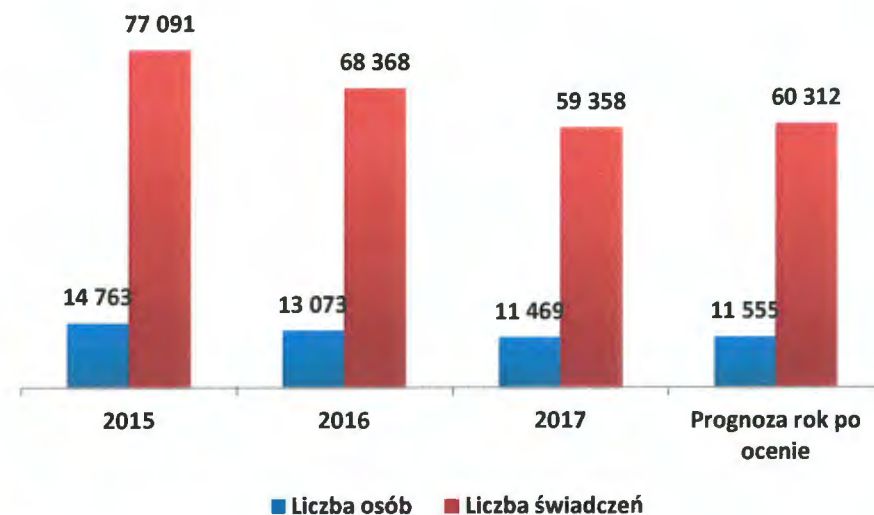
Zasilek okresowy

Zasilek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego:

- 1) osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- 2) rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.

Zasilek okresowy ustala się:

- 1) w przypadku osoby samotnie gospodarującej – do wysokości różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 418 zł miesięcznie;
- 2) w przypadku rodziny – do wysokości różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.

Wykres 22. Zasilek okresowy w latach 2015-2017 wraz z prognozą.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W 2017 roku odnotowano spadek liczby osób korzystających z zasiłków okresowych o 12,3%, jak również spadek liczby świadczeń zasiłków okresowych o 13,2% w stosunku do 2016 roku. Kwota przeznaczona na zasiłki okresowe w 2017 roku zmniejszyła się o 15,6% w stosunku do roku 2016 i wyniosła 19 200 095 zł. Rok po ocenie prognozowany jest wzrost liczby osób, liczby świadczeń oraz kwoty wydatkowanej na zasiłki okresowe (wykres 22).

Tabela 7. Zasilek okresowy wg powodów przyznawania w 2017 roku.

	Liczba osób	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (zł)
z tytułu bezrobocia	8 352	43 842	14 720 346
z tytułu długotrwałej choroby	2 089	6 439	1 913 067
z tytułu niepełnosprawności	1 164	5 015	1 232 270
z tytułu możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do innych świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego	43	84	30 463

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W strukturze zasiłków okresowych wypłaconych w województwie świętokrzyskim w 2017 roku najwięcej osób otrzymało zasiłki okresowe przyznawane z tytułu bezrobocia 71,7%. Świadczenia wypłacane z tytułu długotrwałej i ciężkiej choroby stanowiły 17,9%, z tytułu niepełnosprawności 10,0%, inne świadczenia stanowią niespełna 0,4% w odniesieniu do ogółu liczby osób, którym przyznano świadczenia.

Zasiłek celowy

Jest to świadczenie fakultatywne przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.

Osobom bezdomnym i innym osobom nie posiadającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń zdrowotnych może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne. Zasiłek celowy może być przyznany w formie biletu kredytowanego. Zasiłek celowy może być przyznany również w celu realizacji postanowień kontraktu socjalnego. Wówczas może być wypłacany niezależnie od dochodu, przez okres do 2 miesięcy od dnia, w którym osoba objęta kontraktem socjalnym, w trakcie jego realizacji stała się osobą zatrudnioną.

Świadczenie to może być przyznane osobie albo rodzinie, która poniosła straty w wyniku zdarzenia losowego. W takim przypadku może być przyznany niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi.

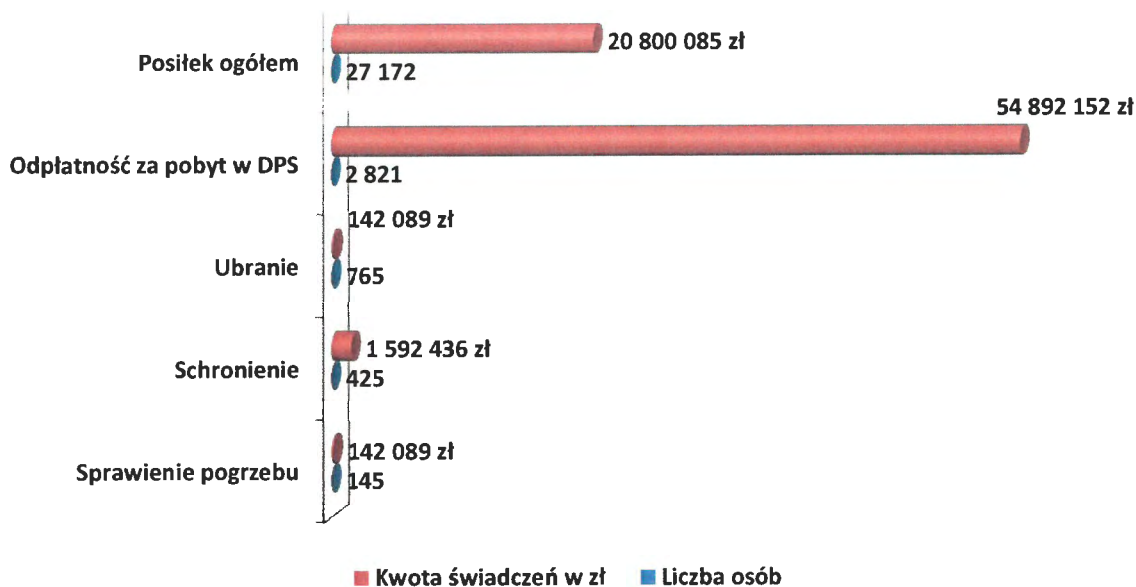
Tabela 8. Zasiłek celowy ogółem w latach 2015-2017 wraz z prognozą.

	2015	2016	2017	Prognoza na rok po ocenie
Liczba osób	34 658	30 487	30 030	29 964
Kwota świadczeń (zł)	20 055 736	24 433 309	25 384 260	25 167 963
w tym: zasiłek celowy przyznany w ramach programu wieloletniego "Pomoc państwa w zakresie dożywiania"				
Liczba osób	25 149	23 268	22 158	21 609
Liczba świadczeń	100 257	88 268	90 176	90 375
Kwota świadczeń (zł)	16 297 018	16 750 653	16 683 475	16 529 554

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W 2017 roku odnotowano spadek liczby osób o 1,5%, którym przyznano zasiłek celowy. Wolumen środków przeznaczonych na wypłatę tego świadczenia był wyższy o 3,9% w stosunku do 2016 roku (tabela 8).

Liczba osób, którym przyznano zasiłek celowy w 2017 roku w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” wyniosła 22 158, co stanowiło 73,8% wszystkich osób którym przyznano zasiłek celowy. W roku oceny odnotowano spadek liczby osób którym przyznano ww. zasiłek celowy o -4,8%. W roku oceny odnotowano zmniejszenie kwoty świadczeń zasiłku o 0,4% w stosunku do 2016 roku.

Wykres 23. Świadczenia niepieniężne z zakresu pomocy społecznej w 2017 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Spośród świadczeń niepieniężnych największy odsetek beneficjentów (86,7%) korzysta z posiłku. Kwota wydatkowana na to świadczenie w roku 2017w regionie to 20 800 085 zł i jest mniejsza o -2,4% w stosunku do 2016 roku. W grupie osób otrzymujących to świadczenie 75,7% stanowią dzieci (mniej o 17,8% niż w 2016roku). Kolejnym analizowanym świadczeniem niepieniężnym jest odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej. Tego typu świadczeniem w 2017 roku objętych zostało 2 821 osób, co stanowi 9,0% ogółu. Wsparcie w postaci schronienia otrzymało 1,4% ogółu, kwota wydatkowana na to świadczenie w 2017 roku wyniosła 1 592 436 zł i jest o 10,5% mniejsza niż w 2016 roku.

INDYWIDUALNE PROGRAMY POMOCY:

Indywidualny program wychodzenia z bezdomności

Osoba bezdomna może zostać objęta indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności. Program opracowuje pracownik socjalny ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na miejsce pobytu osoby bezdomnej, przy udziale osoby zainteresowanej. Program zapewnia wsparcie w procesie wychodzenia z bezdomności. Jego realizacja przez daną osobę jest warunkiem korzystania przez nią ze świadczenia jakim jest opłacanie przez ops ubezpieczenia zdrowotnego.

Indywidualny program zatrudnienia socjalnego

Osoba bezrobotna objęta indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego skierowana jest do uczestnictwa w zajęciach centrum integracji społecznej. Udział ma charakter umowy, który

jest programem zatrudnienia socjalnego opracowywany dla każdego uczestnika indywidualnie. Zakończenie realizacji programu następuje w dniu, w którym uczestnik objęty programem podjął zatrudnienie na zasadach przewidzianych w przepisach prawa pracy lub podjął działalność gospodarczą albo w dniu, w którym upłynął okres uczestnictwa w zajęciach centrum integracji społecznej lub klubu integracji społecznej.

Tabela 9. Liczba osób korzystających z indywidualnych programów pomocy realizowane przez ośrodki pomocy społecznej.

	2015	2016	2017	Prognoza na rok po ocenie
Indywidualny program wychodzenia z bezdomności	15	22	9	18
Indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	360	507	540	544

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

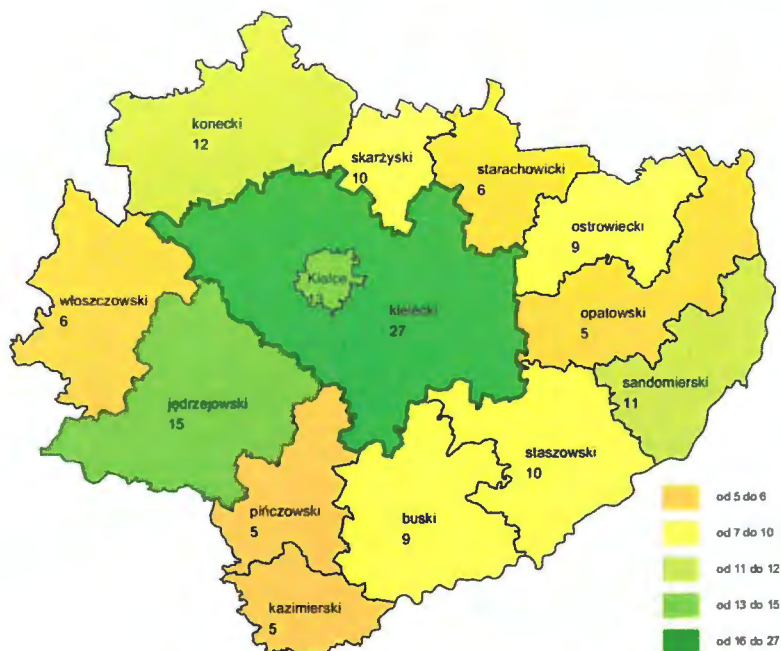
W 2017 roku **9 osób** korzystało z indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności, tj. mniej o **13 osób** w stosunku do 2016 roku. Indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego (CIS) w 2017 roku objętych zostało **540 osób** i jest to więcej o **6,5%** w odniesieniu do roku poprzedzającego ocenę.

Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

W ramach realizacji zadań wynikających z ustawy o *wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej* ośrodki pomocy społecznej realizują m.in.: zadania związane z asystenturą rodzinną, ponoszą odpowiedzialność za pobyt dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej oraz podpisują stosowne umowy z rodzinami wspierającymi.

Asystentura rodzinna polega na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, które pozwala im być samodzielnym oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci.

Mapa 18. Liczba asystentów rodziny w 2017 roku wg powiatów z regionu świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Mapa 18 przedstawia liczbę asystentów rodziny w 2017 roku w gminach zagregowaną do poziomu powiatów. Największą liczbę asystentów rodziny odnotowano w powiecie kieleckim (27), natomiast najmniejszą liczbę asystentów odnotowano w powiecie pińczowskim (5), kazimierskim (5), opatowskim (5), starachowickim (6) i włoszczowskim (6). Asystenta rodziny w 2017 roku nie zatrudnia 5 ośrodków pomocy społecznej w gminach:

- Słupia (jędrzejowska) – powiat jędrzejowski;
- Smyków – powiat konecki;
- Baćkowice – powiat opatowski,
- Iwaniska – powiat opatowski,
- Sadowie – powiat opatowski.

Zadaniem rodziny wspierającej jest aktywna pomoc w przewyciężaniu trudnych sytuacji w rodzinach tego wymagających. Formy pomocy mogą być bardzo różne, uzależnione od potrzeb oraz współpracy między zainteresowanymi. Dotyczyć one mogą: wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego.

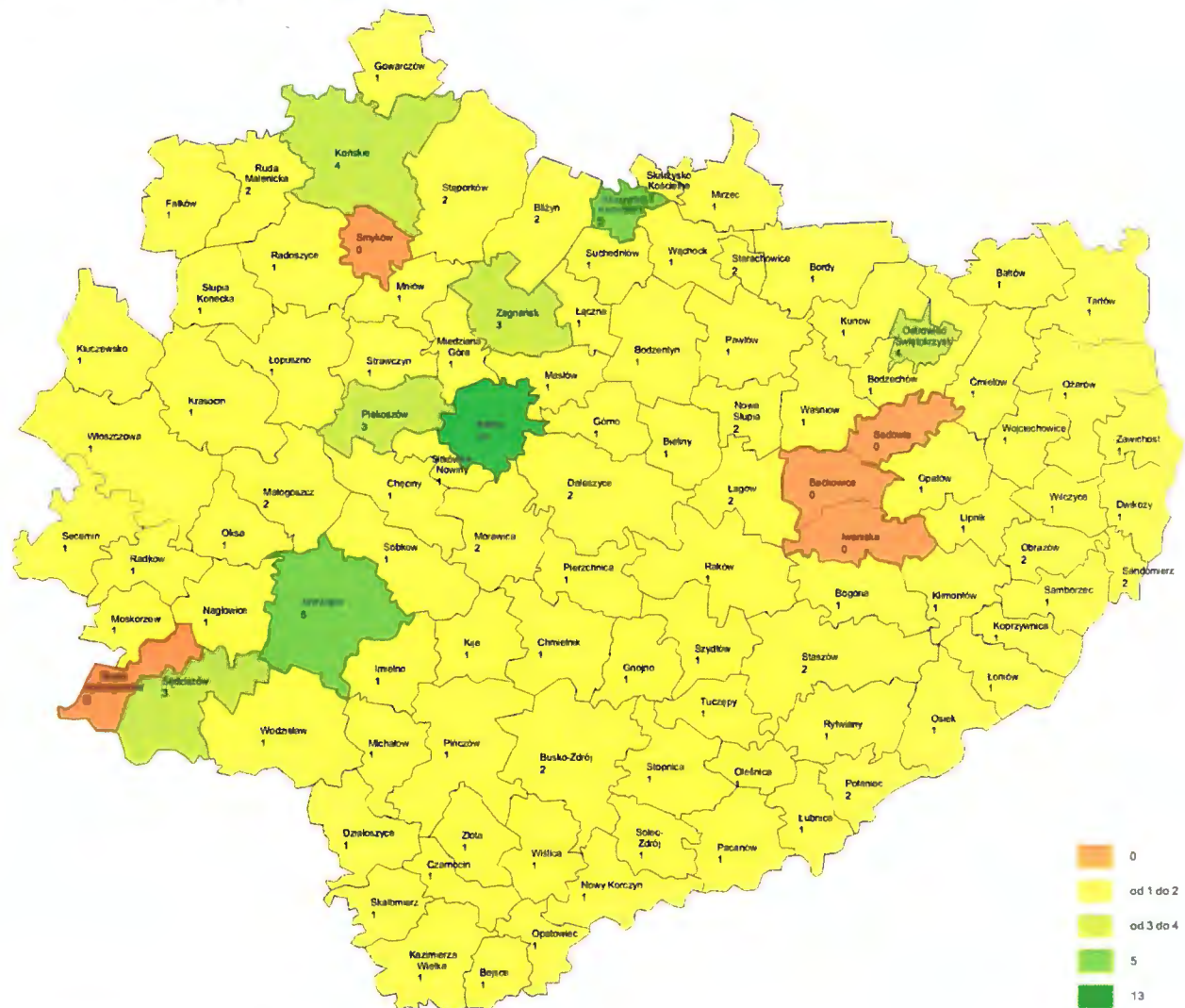
Tabela 10. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza w latach 2015-2017 w regionie świętokrzyskim.

	2015	2016	2017	Prognoza na rok po ocenie
Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny	1 475	1 540	1 568	1 557
Liczba rodzin wspierających	1	1	3	6
Liczba asystentów rodziny	152	149	143	148
Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej (zł)	5 195 617	6 311 523	6 820 522	7 433 965

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Liczba asystentów rodziny w regionie świętokrzyskim w 2017 roku wyniosła 143 - o 6 mniej w stosunku do 2016 roku. W roku badania widoczny jest wzrost liczby rodzin objętą pracą asystenta rodziny o 1,8% w stosunku do 2016 roku. W 2017 roku w regionie odnotowano wzrost liczby rodzin wspierających. Obecnie tego typu rodziny funkcjonują w: Nowej Słupi, Ostrowcu Świętokrzyskim oraz Stąporkowie.

Mapa 19. Liczba asystentów rodziny wg gmin w regionie świętokrzyskim w 2017 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS.

1. ZADANIA PCPR ORAZ MOPR

Indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)

Indywidualny program zatrudnienia socjalnego – oznacza zawartą indywidualną umowę z osobą, o której mowa w przepisach zatrudnienia socjalnego, skierowaną do zajęć w centrum integracji społecznej, które zostało utworzone w trybie i zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym.

W programie tym ujmowane są osoby które/z którymi:

- w danym roku sprawozdawczym zostały zawarte umowy;
- kontynuują program z roku poprzedniego;
- w danym roku zakończyły jego realizację - absolwenci CIS.

Tabela 11. Indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS).

	2015	2016	2017	Prognoza na rok po ocenie
Liczba osób	62	111	81	81

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

81 osób objętych zostało indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego 2017 roku, który realizowany był przez CIS-y. W roku oceny odnotowano 27% spadek liczby osób objętych ww. wsparciem w odniesieniu do 2016 roku.

Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie

Ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r. oraz Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, nakładają obowiązek opracowania i realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Jest to zadanie z zakresu administracji rządowej realizowanej przez samorząd powiatu. Celem programu jest powstrzymanie osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem tej przemocy, rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie, kształtowanie umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie, uznanie przez sprawcę przemocy w rodzinie faktu jej stosowania i podniesienie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie.

Tabela 12. Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc.

	2015	2016	2017	Prognoza na rok po ocenie
Liczba osób korzystających z usług	249	172	145	149

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

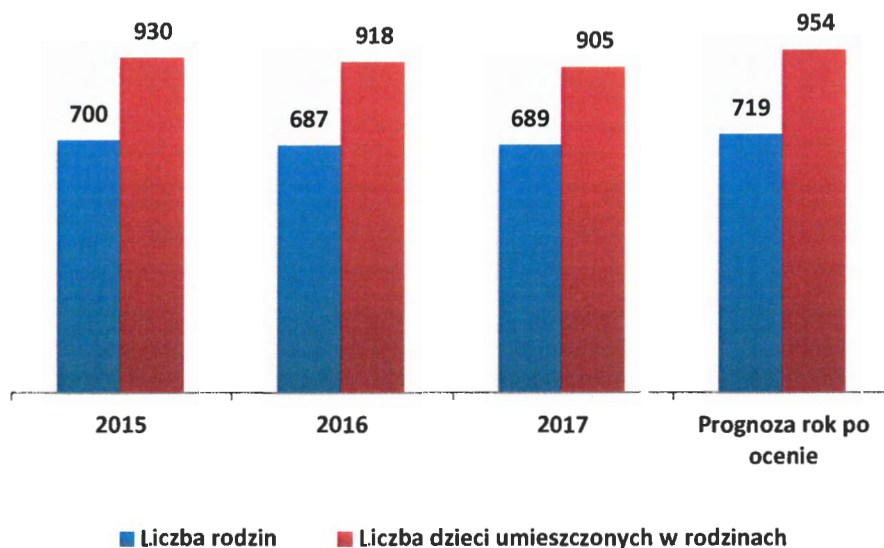
W 2017 roku odnotowano spadek liczby osób objętych programem korekcyjno-edukacyjnym o 15,7% w odniesieniu do 2016 roku. Rok po ocenie powiaty prognozują wzrost liczby osób objętych oddziaływaniami tego typu.

Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie w 2017 roku realizowany jest w 10 powiatach: buskim (11 osób), jędrzejowskim (13 osób), kazimierskim (2 osoby), kieleckim (14 osób), koneckim (20 osób), skarżyskim (21 osób), starachowickim (10 osób), staszowskim (15 osób), włoszczowskim (8 osób) oraz w mieście Kielce (31 osób). Pozostałe samorządy powiatowe nie realizują programu korekcyjno-edukacyjnego, który jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej.

WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA:

Rodziny spokrewnione

Rodzina zastępcza spokrewniona, to taka w której opiekę i wychowanie nad dzieckiem przejmują członkowie rodziny dziecka zobowiązani do alimentacji, tj. wstępni (dziadkowie, pradziadkowie) lub rodzeństwo.

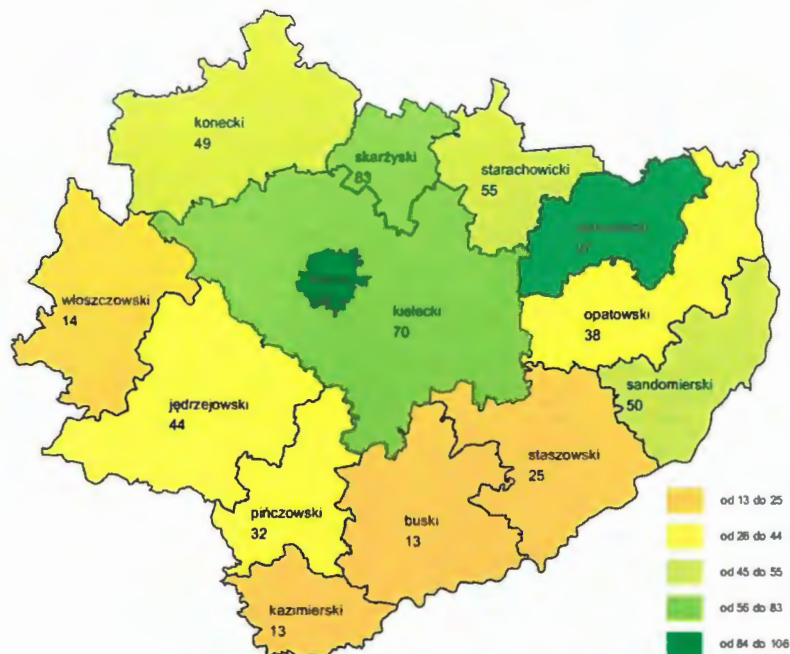
Wykres 24. Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem w latach 2015-2017 wraz z prognozą rok po ocenie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem w 2017 roku wyniosła 689 i w odniesieniu do roku poprzedniego wzrosła o 2 rodziny tego typu.

Prognoza powiatowych centrów pomocy rodzinie wykazuje na wzrost liczby rodzin oraz liczby dzieci ww. na rok po ocenie.

Mapa 20. Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.

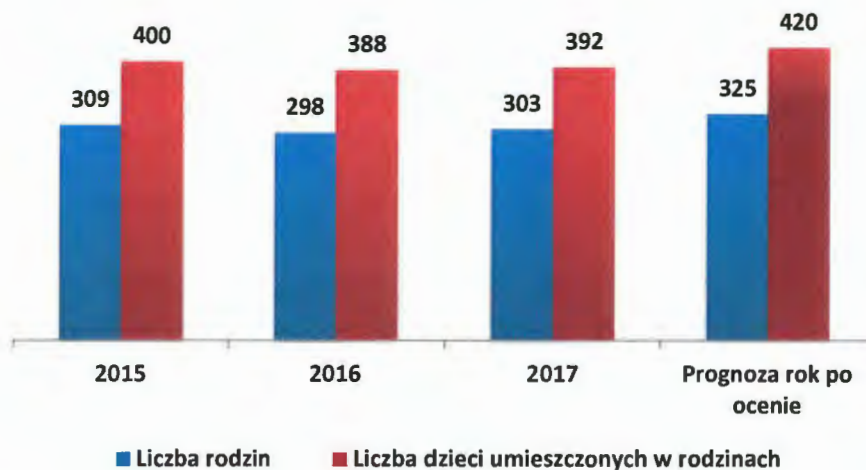

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W 2017 roku najwięcej rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem odnotowujemy w mieście Kielce (106) i powiecie ostrowieckim (97), najmniej w powiatach: buskim (13), kazimierskim (13), włoszczowskim (14) oraz staszowskim (25).

Rodziny zastępcze niezawodowe

Rodziny zastępcze niezawodowe – tworzone są przez małżeństwo lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędące wstępni lub rodzeństwem dziecka w tym przez osoby z dalszej rodziny lub też niespokrewnione z dziećmi.

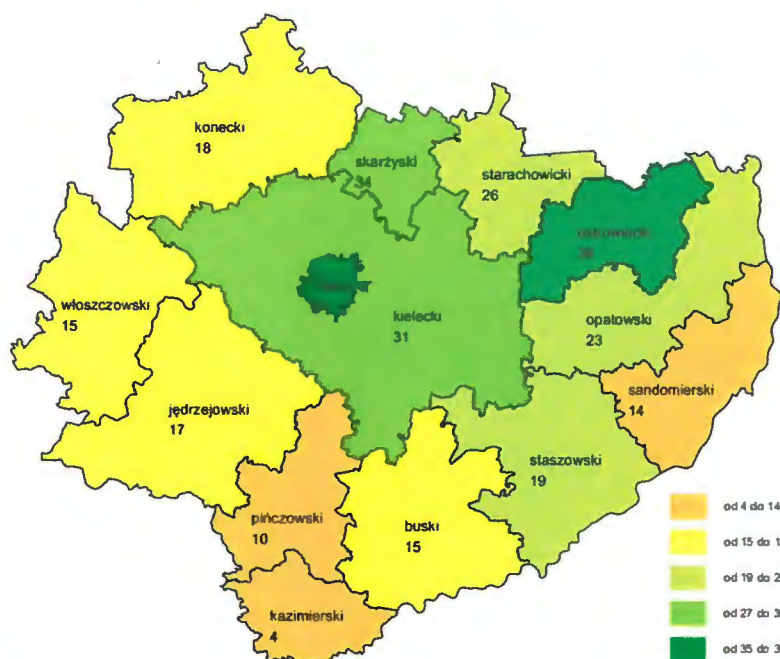

Wykres25. Liczba rodzin zastępczych niezawodowych w latach 2015-2017 wraz z prognozą rok po ocenie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W roku 2017 funkcjonowało **303** rodzin zastępczych niezawodowych; w odniesieniu do 2016 roku jest to więcej **5** rodzin. W roku oceny donotowano wzrost liczby dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych niezawodowych w odniesieniu do 2016 roku. Kwota świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinach zastępczych niezawodowych w roku 2017 to: **4 605 346 zł**.

Mapa 21. Liczba rodzin zastępczych niezawodowych w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

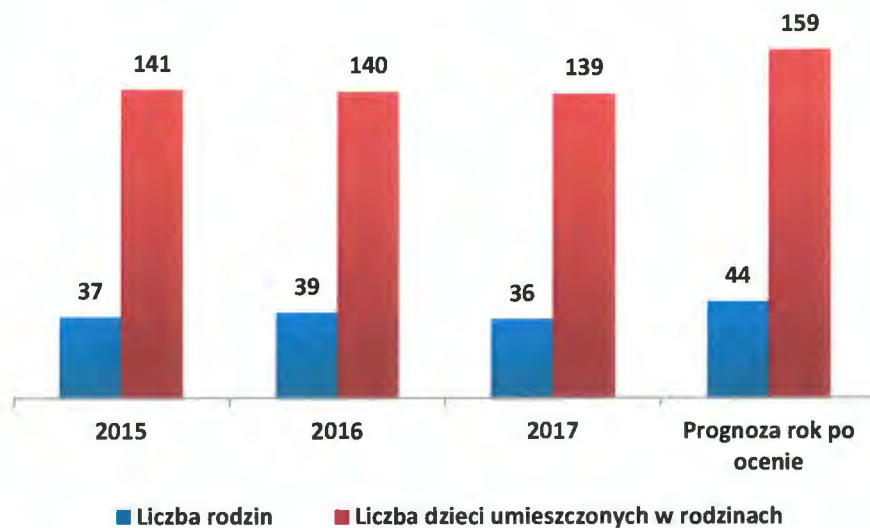
Najwięcej tego typu rodzin w 2017 roku odnotowano w mieście Kielce (39) oraz w powiecie ostrowieckim (38). Natomiast najmniej w powiecie kazimierskim (4), pińczowskim (10) oraz włoszczowskim (14).

Rodziny zastępcze zawodowe

Rodziny zastępcze zawodowe – oprócz świadczenia pieniężnego na utrzymanie każdego umieszczonego w niej dziecka, rodzinie zawodowej przysługuje także wynagrodzenie w wysokości minimum **2 000 zł** miesięcznie (brutto). W zawodowej rodzinie zastępczej umieszcza się dzieci na pobyt długoterminowy lub w przypadku rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego na pobyt okresowy, do czasu unormowania sytuacji dziecka, nie dłużej niż na okres 4 miesiące (w szczególnych sytuacjach pobyt może zostać przedłużony do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego o powrót dziecka do rodziny, przysposobienie lub umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej). W przypadku tego typu rodzin wysokość wynagrodzenia jest zależna od liczby i stanu zdrowia umieszczonych dzieci, przy czym rodzina zastępcza otrzymuje wynagrodzenie także za okres pozostawania w gotowości do przyjęcia dziecka. Każdej rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka na dziecko legitymujące się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności lub orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu

niepełnosprawności przysługuje dodatek nie niższy niż kwota 200 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania tego dziecka.

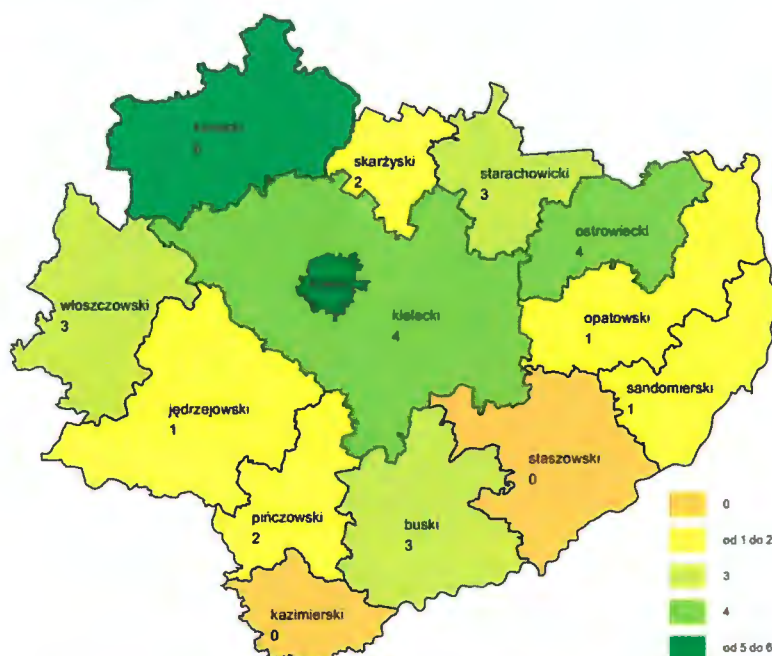

Wykres 26. Liczba rodzin zastępczych zawodowych w latach 2015-2017 wraz z prognozą.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W 2017 roku w regionie funkcjonowała mniej rodzin zastępczych zawodowych niż w roku 2016. Wśród zawodowych rodzin zastępczych w 2017 roku funkcjonowały 4 rodziny zastępcze specjalistyczne, 13 rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego i 16 rodzin prowadziło rodzinny dom dziecka. Kwota świadczeń – ogółem przeznaczona dla rodzin zastępczych zawodowych w 2017 roku oceny wyniosła 1 557 413 zł.

Mapa 22. Liczba rodzin zastępczych zawodowych w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Powyższa mapa prezentuje liczbę rodzin zastępczych zawodowych w poszczególnych powiatach województwa świętokrzyskiego. W 2017 roku najwięcej tego typu rodzin odnotowujemy w mieście Kielce (6) i powiecie koneckim (6). Rodzin zastępczych zawodowych nie odnotowano w powiecie kazimierskim i staszowskim tak jak w 2016 roku.

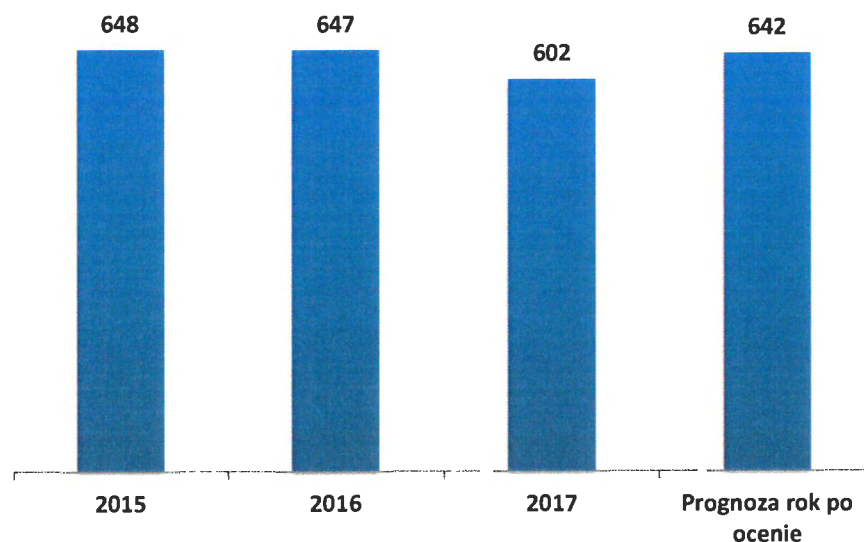
USAMODZIELNIANIE

Indywidualny program usamodzielniania

Pełnoletni wychowanek placówki opiekuńczo-wychowawczej lub rodziny zastępczej może przystąpić do realizacji programu usamodzielniania i ubiegać się o przyznanie pomocy pieniężnej. Stwarza to szansę dla osób, które są w trudnej sytuacji życiowej, ale starają się współpracować z instytucją pomocy społecznej w kwestii swojego usamodzielnienia i stopniowo rozwiązywać problemy wiążące się z uzyskaniem samodzielności.

Pomocą mającą na celu usamodzielnienia mogą być objęte osoby opuszczające:

- placówki opiekuńczo wychowawcze, domy dziecka i rodzinne domy dziecka;
- rodziny zastępcze;
- zakłady poprawcze;
- młodzieżowe ośrodki socjoterapii;
- schroniska dla nieletnich;
- domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej;
- domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.

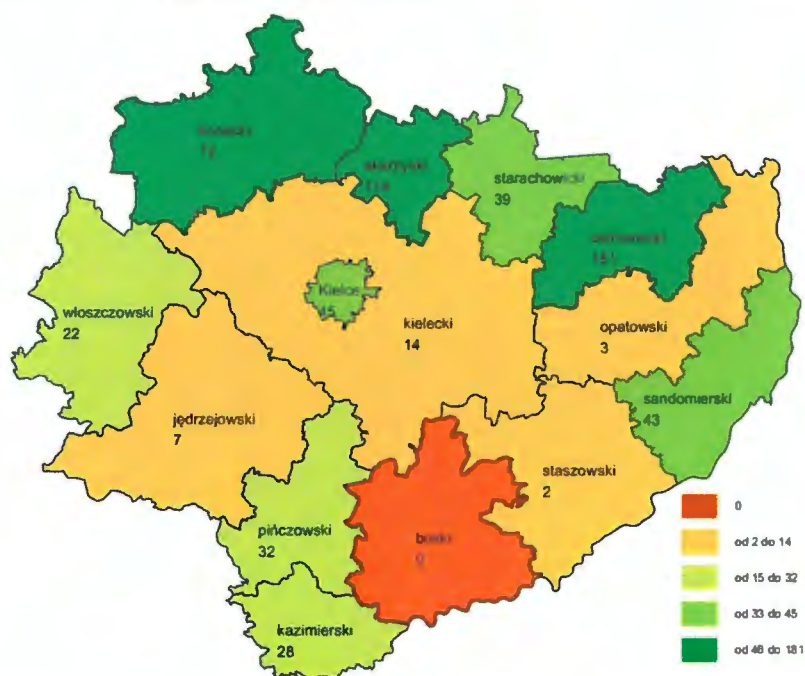
Wykres 27. Liczba osób objętych indywidualnym programem usamodzielnienia w latach 2015-2017 wraz z prognozą rok po ocenie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Liczba osób objętych indywidualnym programem usamodzielnienia w 2017 roku wyniosła 602 osób, o 7% mniej w odniesieniu do 2016 roku. Powiatowe centra pomocy rodzinie prognozują wzrost liczby osób, które objęte zostaną tego typu działaniami rok po ocenie.

Mapa 23 prezentuje liczbę osób objętych indywidualnym programem usamodzielnienia w 2017 roku w regionie świętokrzyskim. Najwięcej osób objętych tego typu wsparciem odnotowano w powiatach: ostrowieckim (181), skarżyskim (114) i koneckim (72). Najmniej w powiatach: staszowskim (2), opatowskim (3), jędrzejowskim (7) oraz kieleckim (14).

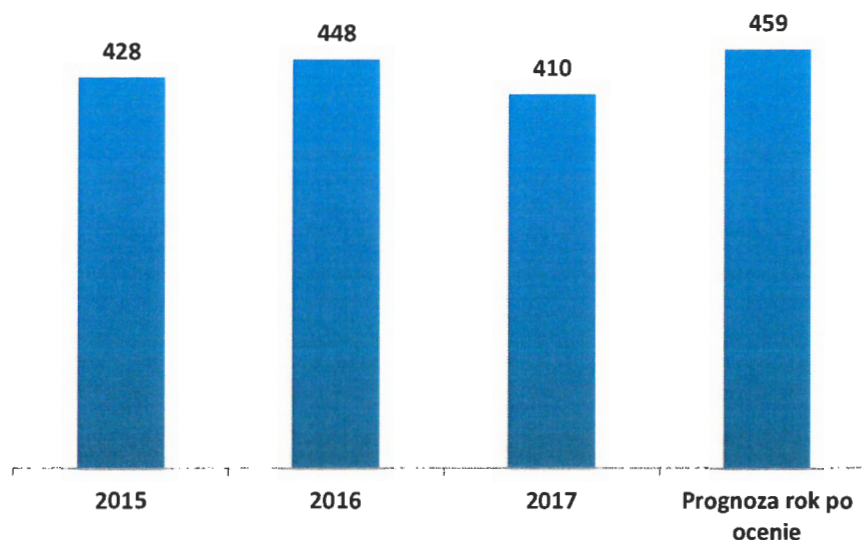
Mapa 23. Liczba osób objętych indywidualnym programem usamodzielnienia w 2017 roku wg powiatów w regionie świętokrzyskim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Pełnoletnie osoby opuszczające rodziny zastępcze

Dane dotyczą osób usamodzielnionych, które opuszczają rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka po osiągnięciu pełnoletniości – ogółem niezależnie od formy otrzymanej pomocy (na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie, a także pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia).

Wykres 28. Liczba osób pełnoletnich opuszczające rodziny zastępcze w latach 2015-2017 wraz z prognozą.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

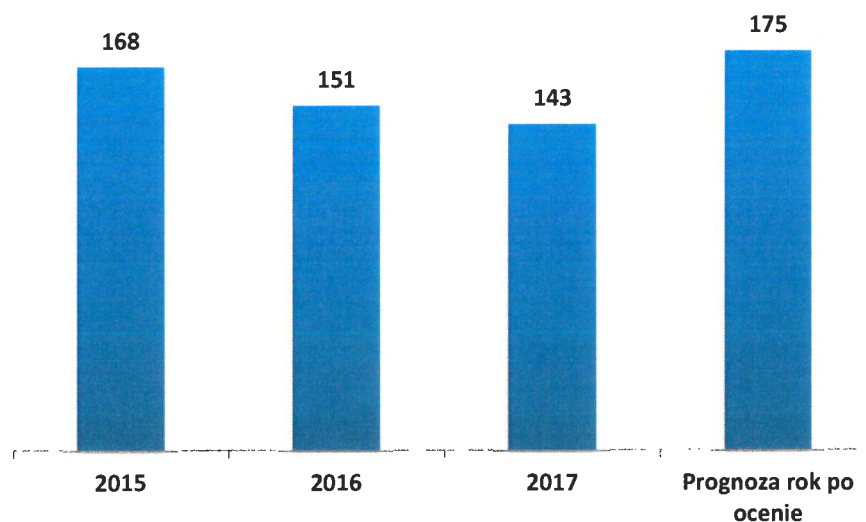
Liczba pełnoletnich osób opuszczających rodziny zastępcze w roku 2017 wyniosła **410** osób. Analiza danych wykazuje mniejszą liczbę osób pełnoletnich opuszczających rodziny zastępcze o **8,5%** w odniesieniu do 2016 roku. Łączna kwota świadczeń wypłacanych osobom pełnoletnim opuszczającym w roku 2017 rodziny zastępcze wyniosła **2 259 503**. Powiatowe centra pomocy rodzinie szacują wzrost liczby osób pełnoletnich opuszczające rodziny zastępcze jak również wysokości świadczeń z tego tytułu na rok po ocenie.

Wśród pełnoletnich osób opuszczających rodziny zastępcze w 2017 roku:

- **70** osób otrzymało pomoc pieniężną na usamodzielnienie, kwota świadczeń przeznaczona na wsparcie tej grupy wyniosła **279 004 zł**;
- **389** osób otrzymało pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, kwota świadczeń przeznaczona na wsparcie tej grupy wyniosła **1 858 351 zł**;
- **53** osoby otrzymały pomoc pieniężną na zagospodarowanie, kwota świadczeń przeznaczona na wsparcie tej grupy wyniosła **122 148 zł**.

Pełnoletnie osoby opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze

Dane dotyczą osób usamodzielnianych, które opuszczają placówki opiekuńczo-wychowawcze po osiągnięciu pełnoletniości, niezależnie od formy przyznanej pomocy (na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie, a także pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia).

Wykres 29. Liczba osób pełnoletnich opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Liczba pełnoletnich osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze wyniosła w roku oceny 143 i było to mniej o 5,3% w stosunku do 2016 roku. Łączna kwota świadczeń wypłacanych osobom pełnoletnim opuszczającym w roku 2017 placówki opiekuńczo-wychowawcze wyniosła 847 236 zł, tj.: mniej o -3,8% w stosunku do roku poprzedzającego ocenę. Powiatowe centra pomocy rodzinie szacują, iż w kolejnym roku wzrośnie liczba osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze jak również kwoty świadczeń wypłacane z tego tytułu na rok po ocenie.

Wśród pełnoletnich osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze w 2017 roku:

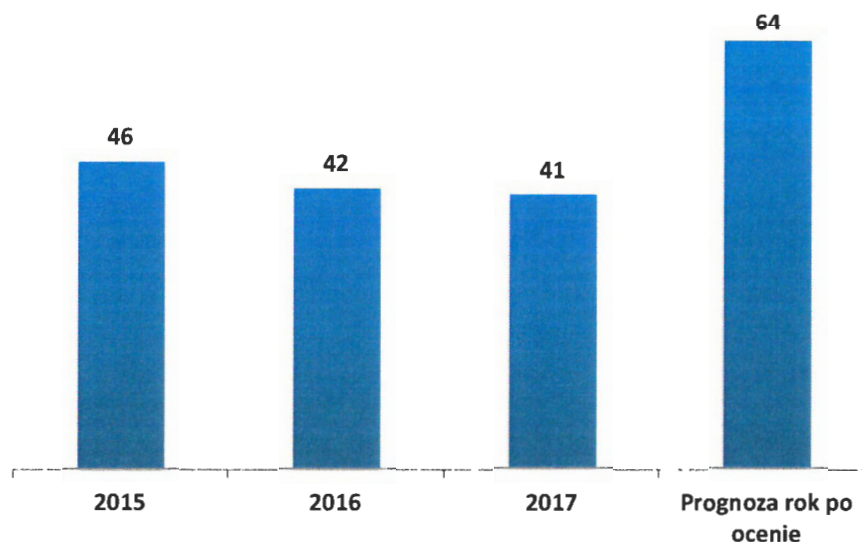
- 30 osób otrzymało pomoc pieniężną na usamodzielnienie, kwota świadczeń przeznaczona na wsparcie tej grupy wyniosła 183 066 zł;
- 146 osób otrzymało pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, kwota świadczeń przeznaczona na wsparcie tej grupy wyniosła 617 373 zł;
- 21 osób otrzymało pomoc pieniężną na zagospodarowanie, kwota świadczeń przeznaczona na wsparcie tej grupy wyniosła 46 796 zł.

Pełnoletnie osoby opuszczające placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej

Dane dotyczą osób usamodzielnianych, które opuszczają:

- dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie;
- dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży;
- schronisko dla nieletnich;
- zakład poprawczy;
- specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy;
- specjalny ośrodek wychowawczy;

- młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę;
- lub młodzieżowy ośrodek wychowawczy,
- po osiągnięciu pełnoletniości – ogółem, niezależnie od formy przyznanej pomocy (na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie, a także pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia).

Wykres 30. Liczba osób pełnoletnich opuszczające placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w latach 2015-2017 wraz z prognozą.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Liczba pełnoletnich osób opuszczających placówki o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o *pomocy społecznej* wyniosła w roku oceny **41**. Analiza danych wykazuje spadek o **1** w odniesieniu do 2016 roku. Łączna kwota świadczeń wypłacanych osobom pełnoletnim opuszczającym w roku 2017 placówki opiekuńczo-wychowawcze ukształtowała się na poziomie **188 190 zł**, więcej o **3,0%** w stosunku do 2016 roku.

Wśród pełnoletnich osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze w 2017 roku:

- **7** osób otrzymało pomoc pieniężną na usamodzielnienie, kwota świadczeń przeznaczona na wsparcie tej grupy w wyniosła **23 883 zł**;
- **39** osób otrzymało pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, kwota świadczeń przeznaczona na wsparcie tej grupy wyniosła **146 926 zł**;
- **6** osób otrzymało pomoc pieniężną na zagospodarowanie, kwota świadczeń przeznaczona na wsparcie tej grupy wyniosła **17 381 zł**.

Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami

Dane tabelaryczne wykazują ogólną kwotę dofinansowania ze źródła PFRON i środków własnych powiatów skierowanej na rehabilitację społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnościami w regionie świętokrzyskim. W 2017 roku kwota dofinansowania wzrosła

o 24,1% w odniesieniu do 2016 roku. Prognoza wykazuje wzrost kwoty dofinansowania na rehabilitację społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnościami.

Tabela 13. Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych w latach 2015-2017 z prognozą rok po ocenie.

	2015	2016	2017	Prognoza na rok po ocenie
Ogólna kwota dofinansowania: PFRON, środki własne powiatów (zł)	30 545 591	27 784 048	34 480 433	35 606 782

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Pomoc na likwidację barier architektonicznych i w komunikowaniu się

W powyższym zakresie pomocy dofinansowany może być zakup sprzętu, mającego na celu likwidację barier w komunikowaniu się oraz barier technicznych. Dofinansowaniu podlegały osoby fizyczne (w tym małoletnie), pod warunkiem uzasadnienia potrzeb wynikającymi z ich niepełnosprawności.

Osoby takie muszą spełniać następujące warunki:

- posiadać orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności (bądź równoważne z nim), zaś w przypadku dzieci i młodzieży w wieku do lat 16 orzeczenie o niepełnosprawności;
- mieć potrzeby w tym zakresie, wynikające z niepełnosprawności, potwierdzonej aktualnym zaświadczeniem lekarskim;
- rodzaj niepełnosprawności, potwierdzony (jeżeli nie jest określony w orzeczeniu) aktualnym, ważnym 3 miesiące od daty wystawienia zaświadczeniem lekarskim, wymaga likwidacji barier architektonicznych;
- posiadają zgodę właściciela lokalu lub budynku mieszkalnego jeśli taka zgoda jest potrzebna;
- posiadają stałe zameldowanie w lokalu, w którym ma nastąpić likwidacja barier architektonicznych.

Tabela 14. Pomoc na likwidację barier architektonicznych i w komunikowaniu się w regionie świętokrzyskim w latach 2015-2017z prognozą rok po ocenie.

	2015	2016	2017	Prognoza na rok po ocenie
Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie	521	553	503	567
Wartość dofinansowania (zł)	1 778 446	1 634 257	1 586 250	1 732 702

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Według danych oceny zasobów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2015-2016 odnotowano wzrost liczby osób, które otrzymały ww. dofinansowanie. W roku 2017 w stosunku do roku poprzedzającego ocenę odnotowano spadek liczby osób objętych wsparciem o -9,0%. Wartość

dofinansowania udzielonego na likwidację barier w 2017 roku była mniejsza o **-2,9%** i wyniosła **1 586 250 zł**. W kolejnym roku prognozowany jest wzrost liczby osób, które otrzymają dofinansowanie oraz wzrost wartość dofinansowania na ten cel.

Turnusy rehabilitacyjne

Pomoc dotyczy wszystkich osób z niepełnosprawnościami, które posiadają ważne jedno z niżej wymienionych orzeczeń:

- zlikwidowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności;
- całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów;
- niepełnosprawności, wydane przed ukończeniem 16 roku życia;
- grupie inwalidzkiej.

Tabela 15. Turnusy rehabilitacyjne w latach 2015-2017 z prognozą rok po ocenie.

	2015	2016	2017	Prognoza na rok po ocenie
Liczba osób, które uzyskały pomoc	1 829	2 039	2 341	2 129
Wartość dofinansowania (zł)	1 904 008	2 065 476	2 344 198	2 372 605

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W 2017 roku nastąpił wzrost liczby osób, które uzyskały pomoc w zakresie dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych o **14,8%** w odniesieniu do 2016 roku. W 2017 roku odnotowano **13,5%** wzrost wartości dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych w stosunku do roku poprzedzającego ocenę. Prognoza rok po ocenie wykazuje spadek liczby osób otrzymujących wsparcie w ww. formie. Natomiast w przypadku wartości dofinansowania na wsparcie w formie turnusów rehabilitacyjnych prognozowany jest wzrost kwoty świadczeń.

Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny

Dotyczy osób, które złożyły wnioski i uzyskały w danym roku pozytywną decyzję o dofinansowaniu w przypadku:

- 100% udziału własnego osoby z niepełnosprawnościami w limicie ceny ustalonym, na podstawie odrębnych przepisów, jeżeli taki udział jest wymagany;
- 150% sumy kwoty limitu wyznaczonego przez NFZ oraz wymaganego udziału własnego osoby z niepełnosprawnościami w zakupie przedmiotów i środków, jeżeli cena jest wyższa niż ustalony limit.

Średni miesięczny dochód wnioskodawcy nie może przekroczyć:

- 50% przeciętnego wynagrodzenia członka rodziny wspólnego gospodarstwa domowego;
- 65% przeciętnego wynagrodzenia w przypadku osób samotnych.

Tabela 16. Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny w latach 2015-2017 z prognozą rok po ocenie.

	2015	2016	2017	Prognoza na rok po ocenie
Liczba osób, które uzyskały pomoc	5 398	5 517	5 610	5 467
Wartość dofinansowania (zł)	5 063 187	4 803 127	4 617 563	4 709 029

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W 2017 roku liczba osób, które uzyskały pomoc na zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny wyniosła **5 610**, w stosunku do 2016 roku wzrosła o **1,7%**. W roku 2017 odnotowano spadek wartości dofinansowania o **-3,9%** w odniesieniu do 2016 roku.

Program „AKTYWNY SAMORZĄD”

Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

Cele szczegółowe programu:

- przygotowanie beneficjentów programu z zaburzeniami ruchu i percepcji wzrokowej do pełnienia różnych ról społecznych poprzez umożliwienie im włączenia się do tworzącego się społeczeństwa informacyjnego;
- przygotowanie beneficjentów programu do aktywizacji społecznej, zawodowej lub wsparcie w utrzymaniu zatrudnienia poprzez likwidację lub ograniczenie barier w poruszaniu się oraz barier transportowych;
- umożliwianie beneficjentom programu aktywizacji zawodowej poprzez zastosowanie elementów wspierających ich zatrudnienie;
- poprawa szans beneficjentów programu na rywalizację o zatrudnienie na otwartym rynku pracy poprzez podwyższanie kwalifikacji;
- wzrost kompetencji osób zaangażowanych w proces rehabilitacji osób niepełnosprawnych, pracowników lub pracujących na rzecz jednostek samorządu terytorialnego lub organizacji pozarządowych.

Tabela 17. Program „AKTYWNY SAMORZĄD” w latach 2015-2017 z prognozą.

	2015	2016	2017	Prognoza na rok po ocenie
Liczba świadczeń	1 465	1 800	1 642	1 765
Wartość dofinansowania (zł)	3 608 672	4 500 871	3 924 205	4 508 276

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W roku 2017 odnotowano -8,8% spadek liczby świadczeń w programie „AKTYWNY SAMORZĄD”, zmniejszyła się również wartość dofinansowania ww. Programu o -13 % w stosunku do 2016 roku.

Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki

Dotyczy osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, jeżeli:

- prowadzą działalność statutową na rzecz osób z niepełnosprawnościami przez okres co najmniej 2 lat przed dniem złożenia wniosku;
- udokumentują zapewnienie odpowiednich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami warunków technicznych i lokalowych do realizacji zadania;
- udokumentują posiadanie środków własnych pozyskanych z innych źródeł na sfinansowanie przedsięwzięcia w wysokości nie objętej dofinansowaniem z Funduszu.

Tabela 18. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki w latach 2015-2017 z prognozą rok po ocenie.

	2015	2016	2017	Prognoza na rok po ocenie
Liczba dofinansowanych imprez	83	76	72	78
Liczba niepełnosprawnych uczestników	3 962	5 459	5 779	3 993
Wartość dofinansowania ogółem (zł)	228 371	204 522	212 030	231 943

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W 2017 roku odnotowano wzrost wartości dofinansowania skierowaną na wsparcie sportu, kultury, rekreacji i turystyki w regionie świętokrzyskim, w roku oceny wartość dofinansowania na ww. cel była wyższa o 3,7% w odniesieniu do 2016 roku. Wraz ze wzrostem wartości dofinansowania wzrosła również liczba niepełnosprawnych uczestników o 5,9% w stosunku do roku poprzedzającego ocenę. W przypadku liczby dofinansowanych wydarzeń z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki w 2017 roku odnotowano o -4 dofinansowane imprezy mniej niż w 2016 roku. Prognoza na kolejny rok zakłada wzrost zarówno liczby dofinansowanych imprez, jak i wartości dofinansowania.

III. INNE RODZAJE POMOCY I ŚWIADCZEŃ

Zgodnie z ustawą *o pomocy społecznej* z dnia 12 marca 2004 roku, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, która ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których sami nie są w stanie pokonać, wykorzystując przy tym własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Jednym z zadań pomocy społecznej jest przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń.

W katalogu świadczeń, które można uzyskać znajdują się:

1. Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym:
  - a) jednorazowy dodatek z tytułu urodzenia się dziecka,
  - b) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.
2. Świadczenia opiekuńcze, w tym:
  - a) świadczenie pielęgnacyjne,
  - b) dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego,
  - c) zasiłek pielęgnacyjny, w tym:
    - o zasiłek pielęgnacyjny dla dziecka z niepełnosprawnościami,
    - o zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnościami w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności,
    - o zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnościami w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed ukończeniem 21 roku życia,
    - o zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat,
3. Specjalny zasiłek opiekuńczy,
4. Zasiłek dla opiekuna,
5. Świadczenie z funduszu alimentacyjnego,
6. Dodatki mieszkaniowe,
7. Dodatki energetyczne,
8. Opłacenie składki ubezpieczenia zdrowotnego,
9. Opłacenie składki ubezpieczenia społecznego,
10. Świadczenia integracyjne,
11. Świadczenia pieniężne z prac społecznie użytecznych,
12. Stypendia socjalne dla uczniów i zasiłki szkolne.

Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka.

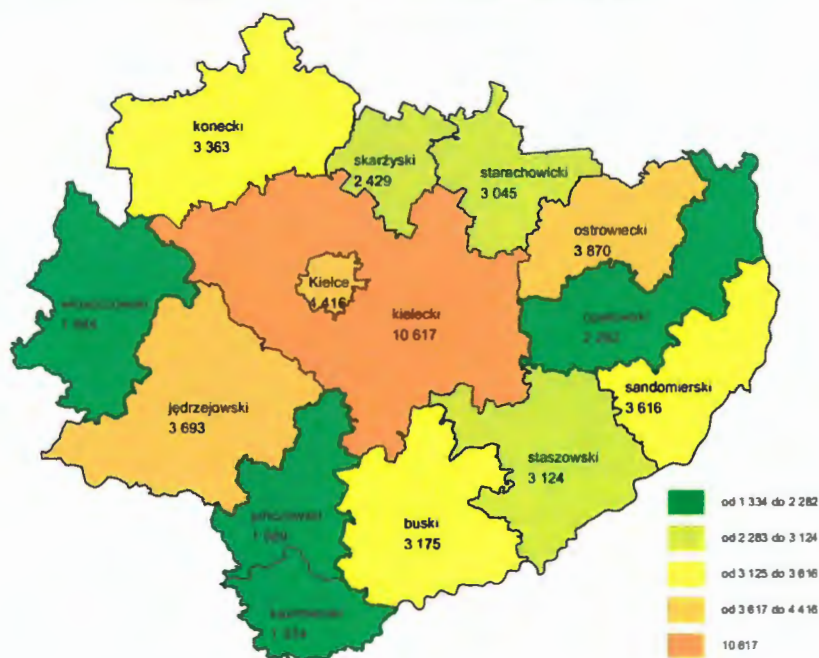
Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje:

- rodzicom,
- jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka,

- opiekunowi faktycznemu dziecka (osoba faktycznie opiekującą się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka),
- osobie uczącej się (osoba pełnoletnia ucząca się, niepozostająca na utrzymaniu rodziców
- w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony).

Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego uzależnione jest m.in. od spełnienia kryterium dochodowego. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty **504,00 zł**. W przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty **583,00 zł**³.

Mapa 24. Liczba rodzin pobierających zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych w 2017 roku według powiatów regionu świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Mapa 24 prezentuje liczbę rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków rodzinnych w 2017 roku w poszczególnych powiatach regionu. Zgromadzone dane odzwierciedlają rzeczywistą liczbę rodzin objętych pomocą w formie zasiłków oraz dodatków do zasiłków rodzinnych, bez względu na to przez ile miesięcy dana rodzina była objęta pomocą. W 2017 roku ogółem z zasiłków wraz z dodatkami w województwie świętokrzyskim skorzystało 48 497 rodzin na ogólną kwotę 179 609 062 zł. W roku oceny odnotowano spadek zarówno liczby

³ Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, Dz. U. z 2017 r. poz. 1952, z 2018 r. poz. 107, 138, 650, 730.

rodzin jak i kwoty świadczeń odpowiednio o **-3,0%** i **-0,8%** w odniesieniu do 2016 roku. Prognozowany jest wzrost liczby rodzin pobierających zasiłki oraz wolumen kwoty świadczeń. W 2017 roku największą liczbę rodzin, którym przyznano tego rodzaju pomoc odnotowano w powiecie kieleckim (**10 617**).

Kwoty przyznanych świadczeń w formie zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków rodzinnych wypłaconych rodzinom w poszczególnych powiatach przedstawione zostały w tabeli 19.

Tabela 19. Kwoty przyznanych i prognozowanych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w latach 2016-2017 wraz z prognozą na rok po ocenie.

Lp.	Powiat	Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych (zł)		
		2016	2017	Prognoza na rok po ocenie
1	buski	11 413 213	11 219 716	11 148 167
2	jędrzejowski	14 097 242	13 997 393	14 263 323
3	kazimierski	5 060 641	5 061 201	5 234 792
4	miasto Kielce	14 549 467	15 702 148	16 921 077
5	kielecki	39 348 167	39 436 110	38 752 610
6	konecki	13 598 808	13 208 733	12 996 876
7	opatowski	9 037 520	8 925 446	7 930 606
8	ostrowiecki	14 068 727	13 929 889	13 673 525
9	pińczowski	6 283 622	5 955 005	5 883 425
10	sandomierski	12 575 064	12 590 398	13 038 774
11	skarżyski	8 656 720	8 755 439	8 960 880
12	starachowicki	12 853 473	11 115 040	11 888 050
13	staszowski	11 756 754	11 913 597	11 878 494
14	włoszczowski	7 781 261	7 798 947	7 804 965
	Razem	181 080 679	179 609 062	180 375 564

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Jednorazowy dodatek z tytułu urodzenia dziecka oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka

Do zasiłków rodzinnych zalicza się jednorazowy dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia się dziecka oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. (Dodatek z tytułu urodzenia dziecka jest dodatkiem, który przysługuje do zasiłku rodzinnego). W związku z tym, aby uzyskać dodatek należy spełnić warunki niezbędne do uzyskania zasiłku. Zapomoga z tytułu urodzenia dziecka jest świadczeniem samodzielnym. Od 1 stycznia 2013 r. jednorazowy zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli **dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekroczy kwoty 1922,00 zł netto**. Powyższe zmiany wynikają z ustawy z dnia 12 października 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych. Dodatek ten jest świadczeniem jednorazowym⁴.

⁴ Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, Dz. U. z 2017 r. poz. 1952, z 2018 r. poz. 107, 138, 650, 730.

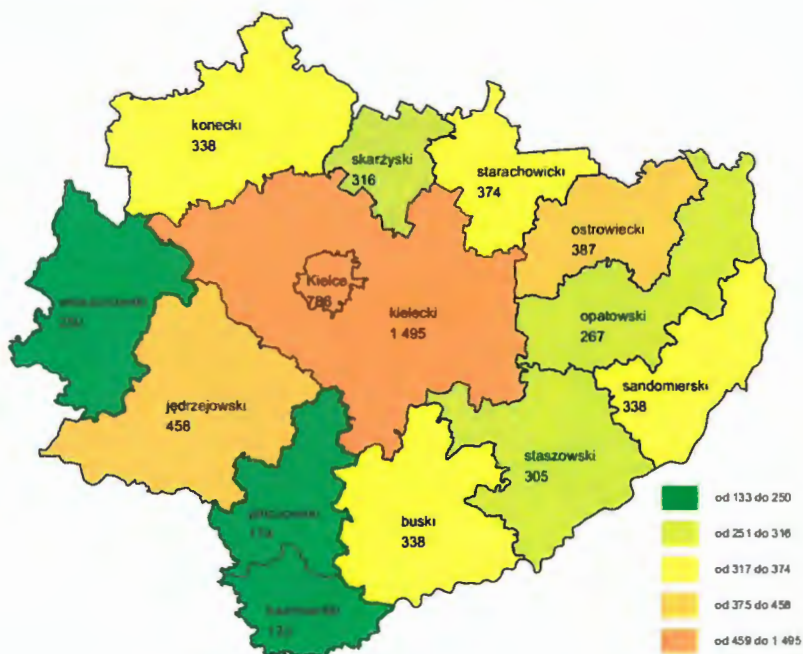
Tabela 20. Liczba świadczeń oraz kwoty świadczeń przyznanych dodatków oraz zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka w 2017 roku.

	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (zł)
Jednorazowy dodatek z tytułu urodzenia się dziecka	5 959	4 967 347
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	9 224	9 224 000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W województwie świętokrzyskim świadczenia w postaci jednorazowego dodatku z tytułu urodzenia się dziecka stanowią **39,3%** ogółu świadczeń jednorazowych. W 2017 roku odnotowano **2,2%** wzrost liczby przyznanych jednorazowych dodatków w stosunku do 2016 roku. Jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowe) stanowią **30,7%** ogółu ww. świadczeń. Odnotowano **-2,6%** mniej liczby świadczeń jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka.

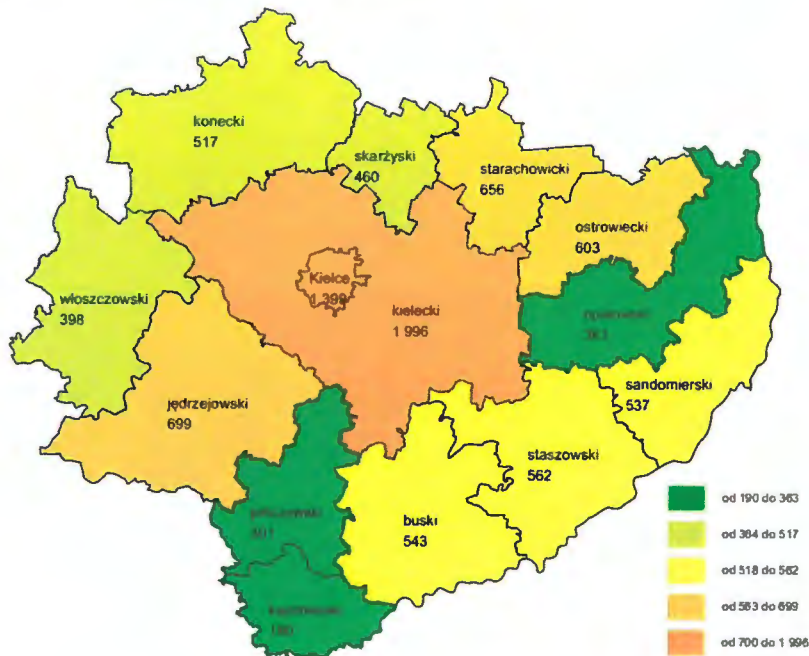
Mapa 25. Jednorazowy dodatek z tytułu urodzenia dziecka - liczba świadczeń w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Najwięcej tego typu świadczeń udzielono w powiecie kieleckim (**1 495**) i mieście Kielce (**786**), najmniejszą w powiatach: kazimierskim (**133**), pińczowskim (**174**), oraz włoszczowskim (**250**).

Mapa 26. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka - liczba świadczeń w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W 2017 roku największą liczbę jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka podobnie jak w 2016 roku odnotowano w powiecie kieleckim (1 996) i mieście Kielce (1 399). Najmniejszą w powiecie: kazimierskim (190), pińczowskim (301) oraz opatowskim (363).

Świadczenia opiekuńcze

Świadczeniami opiekuńczymi wymienionymi w *ustawie o świadczeniach rodzinnych* są:

- świadczenie pielęgnacyjne, przyznawane z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym,
- dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego,
- zasiłek pielęgnacyjny, przyznawany w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osobie w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Tabela 21. Liczby świadczeń oraz wysokość środków finansowych przyznanych na świadczenia opiekuńcze w 2017 roku.

Świadczenia opiekuńcze	Liczba świadczeń		Kwota świadczeń (zł)	
	2017	Prognoza rok po ocenie	2017	Prognoza rok po ocenie
Świadczenia pielęgnacyjne	55 126	55 166	77 091 695	78 700 667
Zasiłek pielęgnacyjny	536 549	535 871	82 091 701	81 750 342

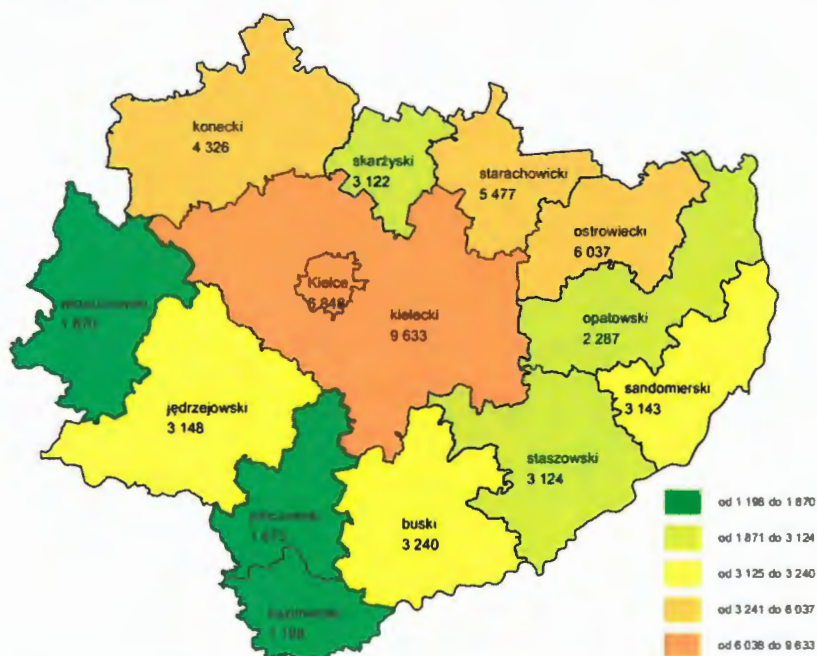
Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Świadczenie pielęgnacyjne

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, przysługuje:

- 1) matce albo ojcu;
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka;
- 3) osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną, w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 4) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności – jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Mapa 27. Świadczenia pielęgnacyjne - liczba świadczeń w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W 2017 roku najwięcej świadczeń pielęgnacyjnych udzielonow powiecie kieleckim (9 633) i mieście Kielce (6 848). Najmniejszą w powiatach: kazimierskim (1 198), pińczowskim (1 673) oraz włoszczowskim (1 870).

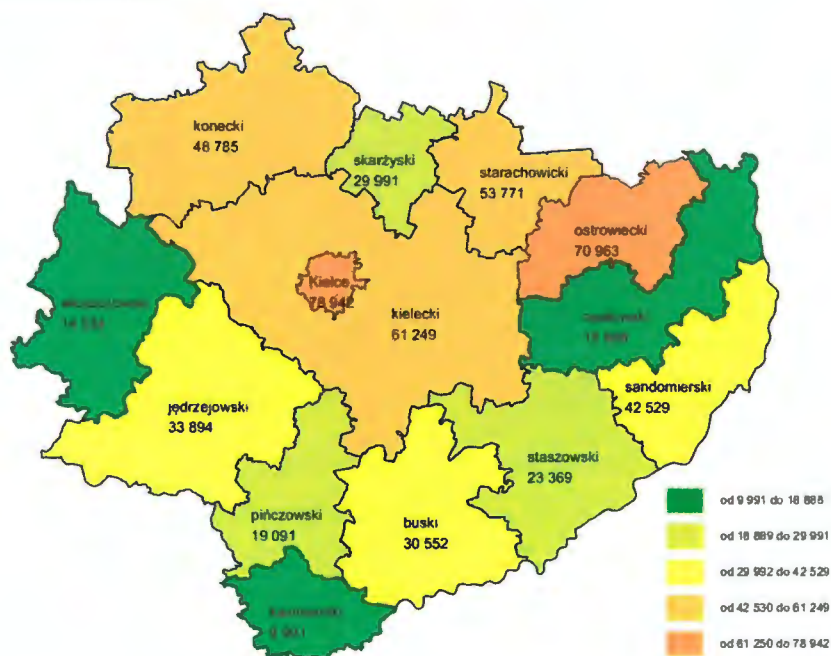
Zasiłek pielęgnacyjny

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

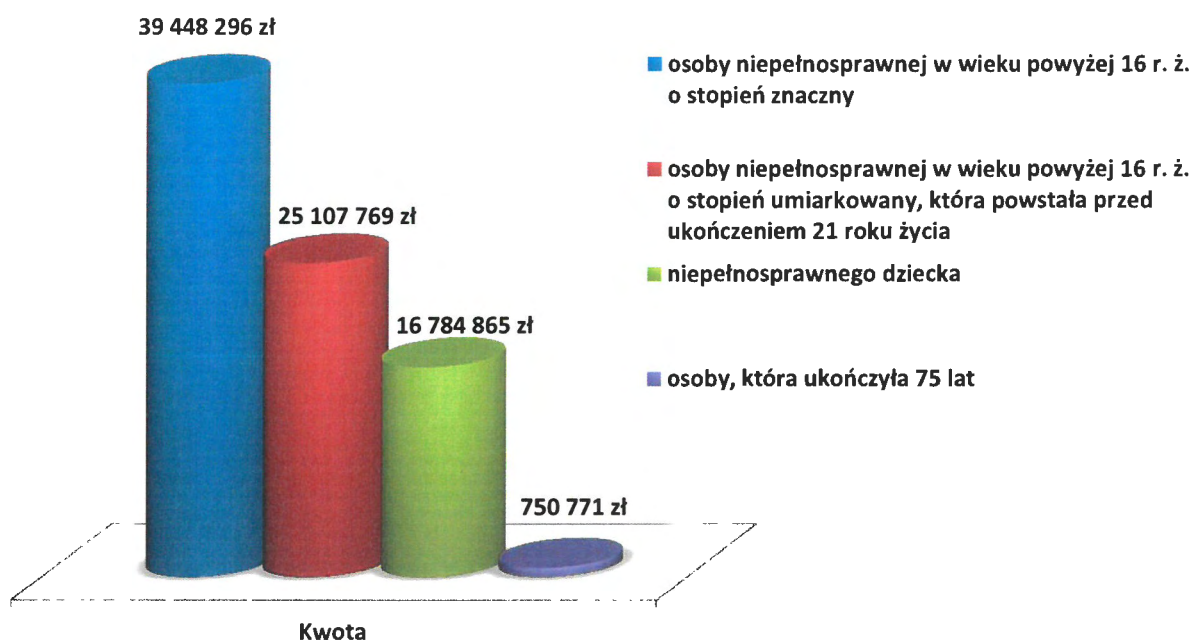
- dziecku z niepełnosprawnościami;
- osobie z niepełnosprawnościami w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- osobie z niepełnosprawnościami w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia;
- osobie, która ukończyła 75 lat.

Mapa 28. Zasiłek pielęgnacyjny - liczba świadczeń wg powiatów w 2017 roku regionu świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W 2017 roku największą liczbę przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych odnotowano w mieście Kielce (78 942) i powiecie ostrowieckim (70 963), zaś najmniejszą w powiecie: kazimierskim (9 991), włoszczowskim (14 534) i opatowskim (18 888).

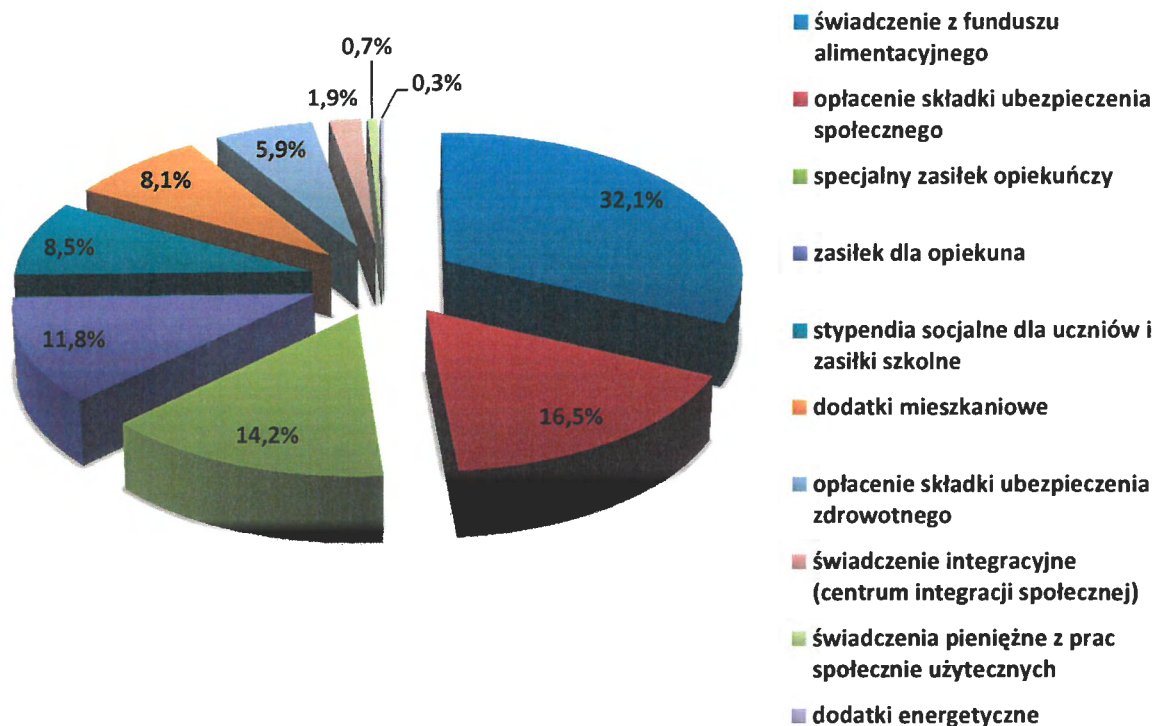
Wykres 31. Wysokość środków finansowych wydatkowanych w 2017 roku na zasiłki pielęgnacyjne.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W 2017 roku ośrodki pomocy społecznej udzieliły w sumie 536 549 zasiłków pielęgnacyjnych na kwotę: 82 091 701 zł. Z kwoty wydatkowanej na zasiłki pielęgnacyjne najwięcej 48,1% zostało przeznaczonych osobom z niepełnosprawnościami w wieku powyżej 16 roku życia, z wydatkowanych środków 30,6% stanowiły zasiłki pielęgnacyjne dla osób w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed ukończeniem 21 roku życia. 20,5% z kwoty przeznaczona została na zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka. Wydatki na zasiłek pielęgnacyjny dla osób, które ukończyły 75 lat stanowią 0,9% ogólnej kwoty wydatkowanej na zasiłek pielęgnacyjny.

Katalog świadczeń wspierających rodzinę uzupełnia:

- specjalny zasiłek opiekuńczy;
- zasiłek dla opiekuna;
- świadczenie z funduszu alimentacyjnego;
- dodatki mieszkaniowe;
- dodatki energetyczne;
- opłacenie składki ubezpieczenia zdrowotnego;
- opłacenie składki ubezpieczenia społecznego;
- świadczenie integracyjne (centrum integracji społecznej);
- świadczenia pieniężne z prac społecznie użytecznych;
- stypendia socjalne dla uczniów i zasiłki szkolne.

Wykres 32. Procentowy podział wydanych środków na świadczenia pieniężne w 2017 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Kwota świadczeń pieniężnych jaką przekazano rodzinom potrzebującym pomocy w 2017 roku wynosi w sumie **138 596 890 zł**, gdzie najwięcej wydatkowano na świadczenia z funduszu alimentacyjnego **32,1%** (**44 435 453 zł**). W roku oceny kwota świadczeń z funduszu alimentacyjnego była mniejsza o **-7,3%** w stosunku do 2016 roku. W katalogu świadczeń **16,5%** stanowią świadczenia związane z opłacaniem składki na ubezpieczenie społeczne (**22 931 758 zł**), następnie **14,2%** stanowi zasiłek dla opiekuna (**19 672 653 zł**). Najmniej środków finansowych przeznaczono na dodatki energetyczne (**347 377 zł**).

IV. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POMOCY I WSPARCIA

W tej części opracowania opisane zostały zasoby instytucjonalne pomocy społecznej o zasięgu gminnym oraz powiatowym, zlokalizowane na terenie województwa świętokrzyskiego.

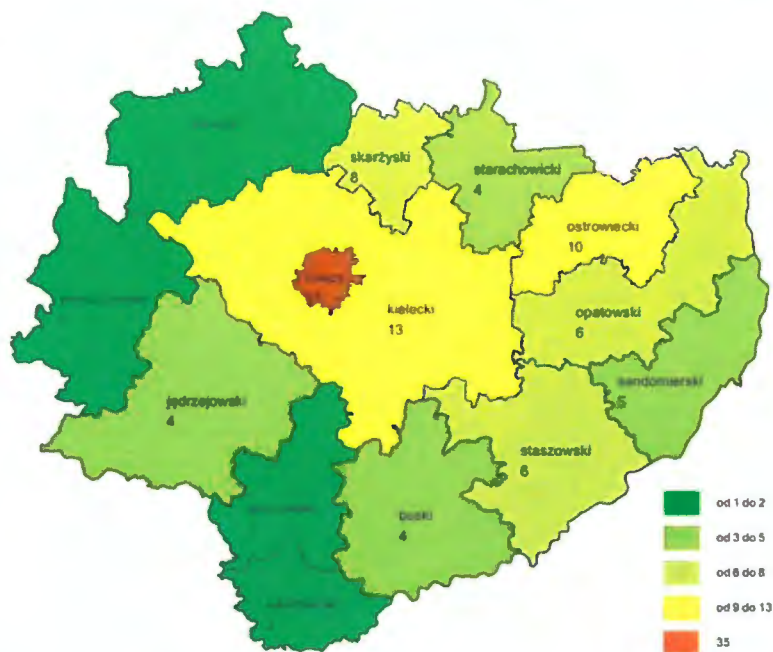
Zasoby instytucjonalne pomocy społecznej obejmują:

- domy pomocy społecznej;
- ośrodki wsparcia;
- środowiskowe domy samopomocy;
- dzienne domy pomocy;
- noclegownie, schroniska i domy dla osób bezdomnych;
- kluby samopomocy;
- mieszkania chronione;
- ośrodki interwencji kryzysowej;
- jednostki specjalistycznego poradnictwa;
- placówki wsparcia dziennego;
- placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- centra integracji społecznej;
- kluby integracji społecznej;
- warsztaty terapii zajęciowej;
- zakłady aktywności zawodowej.

Ośrodki wsparcia – ogółem

Osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze lub posiłek, świadczone w placówkach. Ośrodek wsparcia jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej dziennego pobytu.

Mapa 29. Ośrodki wsparcia w regionie świętokrzyskim wg powiatów w 2017 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W 2017 roku na terenie województwa świętokrzyskiego funkcjonowały **102** różnego rodzaju ośrodki wsparcia. **73** z nich (**71,6%**) prowadzonych było przez jednostki samorządu terytorialnego, natomiast **29** (**28,4%**) ośrodków wsparcia prowadzonych było przez inny podmiot.

Liczba miejsc w ww. placówkach w roku oceny wyniosła **3 315** i w odniesieniu do roku 2016 była większa o **24,9%** (w 2016 roku było **2 655** miejsc). Liczba osób korzystających ze wsparcia ośrodków wsparcia w 2017 roku ukształtowała się na poziomie **7 016**. Koszt prowadzenia i utrzymania placówek wyniósł **29 415 060 zł**, tj. więcej o **7,3%** w odniesieniu do 2016 roku.

Najwięcej ośrodków wsparcia funkcjonuje na terenie miasta Kielce (**35**), najmniej w powiatach: pińczowskim (**1**), kazimierskim (**2**), koneckim (**2**) i włoszczowskim (**2**).

Środowiskowe domy samopomocy

Środowiskowy dom samopomocy jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej działającą na zasadach zadania zleconego samorządom lub organizacjom pozarządowym. Świadczone przez środowiskowe domy samopomocy usługi, to przede wszystkim: praca socjalna, psychoterapia, rehabilitacja lecznicza, społeczna i zawodowa, usprawnianie, organizacja czasu wolnego.

Do zadań środowiskowych domów należy przygotowanie osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób niepełnosprawnych intelektualnie do funkcjonowania w społeczeństwie. Środowiskowe domy samopomocy zapewniają formy pomocy pół – stacjonarnej takie jak:

- trening umiejętności życia codziennego,
- trening umiejętności społecznych i interpersonalnych,
- terapia zajęciowa.

Tabela 22. Środowiskowe domy samopomocy w regionie świętokrzyskim w 2017 roku.

Lp.	Placówka	Organ prowadzący	Adres
powiat buski			
1.	ŚDS w Busku-Zdroju	gmina	ul. Rehabilitacyjna 5 28-100 Busko-Zdrój
2.	ŚDS w Świniarach	Caritas Diecezji Kieleckiej	Świniary 25 28-131 Solec Zdrój
powiat jędrzejowski			
3.	ŚDS w Jędrzejowie	gmina	ul. 11-go Listopada 113b 28-300 Jędrzejów
4.	ŚDS w Sędziszowie	Caritas Diecezji Kieleckiej	ul. Kwiatowa 14 28-340 Sędziszów
powiat kazimierski			
5.	ŚDS w Kazimierzy W.	powiat	ul. Partyzantów 29 28-500 Kazimierza Wielka
miasto Kielce			
6.	ŚDS w Kielcach	stowarzyszenie	ul. Mieszka I 79 25-624 Kielce
7.	ŚDS w Kielcach	gmina	ul. Okrzei 8 25-525 Kielce
8.	ŚDS w Kielcach	gmina	ul. Miodowa 7 25-544 Kielce
9.	ŚDS w Kielcach	gmina	ul. Kołłątaja 4 25-715 Kielce
10.	ŚDS w Kielcach	gmina	ul. Krzemionkowa 1 25-705 Kielce
11.	ŚDS w Kielcach	gmina	ul. Orzeszkowej 53 25-435 Kielce
12.	ŚDS w Kielcach	Caritas Diecezji Kieleckiej	ul. Urzędnicza 16a 25-729 Kielce
13.	ŚDS w Kielcach	Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie”	ul. Mielczarskiego 53 25-711 Kielce
powiat kielecki			
14.	ŚDS w Chmielniku	gmina	ul. Dygasińskiego 12 28-020 Chmielnik
15.	ŚDS w Woli Jachowej	gmina	Wola Jachowa 136 26-008 Górnio
16.	ŚDS w Józefinie	Fundacja	Józefina 58 26-070 Łopuszno
17.	ŚDS w Mniowie	Caritas Diecezji Kieleckiej	ul. Gajowa 3 26-080 Mniów
18.	ŚDS w Brudzowie	gmina	Brudzów ul. Starowiejska 60, 26-026 Morawica
19.	ŚDS w Piekoszowie	gmina	ul. Częstochowska 85 26-065 Piekoszów
powiat konecki			
20.	ŚDS w Stąporkowie	Powiat	ul. Staszica 6 26-220 Stąporków
powiat opatowski			
21.	ŚDS w Opatowie	gmina	ul. Sienkiewicza 5 27-500 Opatów

22.	ŚDS w Ożarowie	gmina	ul. Mazurkiewicza 25 27-530 Ożarów
23.	ŚDS w Tarłowie	gmina	ul. Rynek 2 27-515 Tarłów
powiat ostrowiecki			
24.	ŚDS "Przystań" w Ostrowcu Św.	gmina	os. Pułanki 10 27-400 Ostrowiec Św.
25.	ŚDS w Ostrowcu Św.	gmina	ul. Hłżecka 31 27-400 Ostrowiec Św.
26.	ŚDS w Ostrowcu Św.	powiat	ul. Focha 5 27-400 Ostrowiec Św.
powiat pińczowski			
27.	ŚDS w Pińczowie	powiat	ul. Polna 48 28-400 Pińczów
powiat sandomierski			
28.	ŚDS w Krzcinie	fundacja	Krzcin 7 27-660 Koprzywnica
29.	ŚDS w Kleczanowie	stowarzyszenie	Kleczanów 91A 27-641 Obrazów
30.	ŚDS w Sandomierzu	gmina	ul. Katedralna 5 27-600 Sandomierz
31.	ŚDS w Zawichoście	gmina	ul. Szkolna 8 27-630 Zawichost
powiat skarżyski			
32.	ŚDS w Skarżysku Kam.	gmina	ul. Zielna 12 26-110 Skarżysko-Kam.
33.	ŚDS w Skarżysku Kam.	powiat	ul. 1000 - lecia 22 26-110 Skarżysko-Kam.
powiat starachowicki			
34.	ŚDS w Starachowicach	gmina	ul. Reja 10 27-200 Starachowice
35.	ŚDS w Starachowicach	powiat	ul. Batalionów Chłopskich 29 27-200 Starachowice
powiat staszowski			
36.	ŚDS w Staszowie	gmina	ul. Wschodnia 13 28-200 Staszów
37.	ŚDS w Połańcu	gmina	ul. Kościuszki 37 28-230 Połaniec
powiat włoszczowski			
38.	ŚDS we Włoszczowie	gmina	os. Broniewskiego 7a 29-100 Włoszczowa

Źródło: Opracowanie własne ROPS.

W województwie świętokrzyskim w roku 2017 funkcjonowało 38 środowiskowych domów samopomocy. W 2017 powstał nowy ŚDS w Kielcach prowadzony przez Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie”. Liczba miejsc w ww. placówkach w roku 2017 ukształtowała się na poziomie 1 088 (wzrost o 106 miejsc w odniesieniu do 2016 roku), natomiast liczba osób korzystających w 2017 roku wyniosła 1 221 (wzrost o 110 osób w odniesieniu do 2016 roku). Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku, 38 osób oczekiwało na przyjęcie do ŚDS i jest to o 47,2% mniej niż w 2016 roku. Kadra tego typu placówek w województwie świętokrzyskim w 2017 roku liczyła 390 osób (wzrost o 45 osób w odniesieniu do 2016 roku). Roczny koszt prowadzenia i utrzymania środowiskowych domów

samopomocy według danych za 2017 rok wyniósł ogółem **17 056 225 zł**, mniej o **0,4%** w odniesieniu do 2016 roku.

Dzienne domy pomocy

Dzienne domy pomocy społecznej są ośrodkami wsparcia przeznaczonymi dla osób samotnych lub osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy, a są jej pozbawione lub rodzina takiej pomocy nie może zapewnić.

Mapa 30. Dzienne domy pomocy w regionie świętokrzyskim w 2017 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

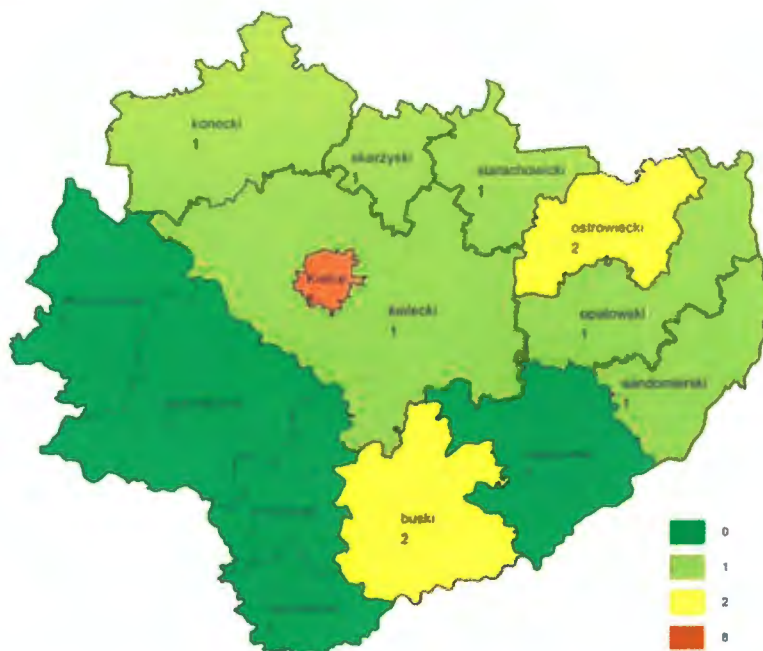
W województwie świętokrzyskim w 2017 roku funkcjonowało **5** dziennej domów pomocy, dla **4** z nich organem prowadzącym była jednostka samorządu terytorialnego. Liczba miejsc w tego typu placówkach w 2017 roku wyniosła **143** (w 2016 roku było to **170** miejsc), a liczba osób korzystających z pomocy wyniosła **136** (o **40** osób mniej w odniesieniu do 2016 roku). Liczba osób oczekujących na miejsce w dziennej domach pomocy w 2017 roku wyniosła **60** (spadek o **54** osoby). Kadra placówek liczyła **28** osób (spadek o **2**). Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek wyniósł **734 351 zł**, odnotowano spadek kosztu prowadzenia o **22,1%** w odniesieniu do 2016 roku (**943 100 zł**).

Noclegownie, schroniska i domy dla osób bezdomnych

Noclegownie, domy oraz schroniska dla bezdomnych przeznaczone są dla osób, które nie są nigdzie zameldowane, często nie posiadają dowodów tożsamości i stałych źródeł dochodu. Często podopieczni schronisk obciążeni są nałogami (alkoholizm, narkomania) oraz weszli w konflikt z prawem.

Mapa 31. Noclegownie, schroniska i domy dla osób bezdomnych w regionie świętokrzyskim w 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W 2017 roku na terenie województwa świętokrzyskiego pomoc osobom bezdomnym oferowało 18 placówek, z czego 5 z nich prowadzonych było przez jednostki samorządu terytorialnego, a 13 przez inne podmioty. Liczba oferowanych miejsc przez noclegownie, schroniska i domy dla osób bezdomnych wyniosła 505 (mniej o 6 miejsc w stosunku do 2016 roku). Liczba korzystających zmalała o 47,6% w roku oceny i wyniosła 950 osób. W 2017 roku skierowano 8 osób do tego typu placówek w wyniku eksmisji. Pomoc oferowało i świadczyło 62 pracowników, tj. o 28,7% mniej niż w 2016 roku poprzedzającym ocenę, a roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek zmalał o 24% i wyniósł 2 807 010 zł.

Kluby samopomocy

Głównym celem działania klubów samopomocy jest: przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wsparcie wszelkich osób z różnorodnymi problemami, minimalizowanie skutków bezrobocia, promowanie aktywności i przedsiębiorczości społecznej, pomoc w wychodzeniu z izolacji i osamotnienia, wzmocnienie poczucia wiary w siebie i akceptacji swojej osoby.

Mapa 32. Kluby samopomocy w regionie świętokrzyskim w 2017 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Liczba klubów samopomocy funkcjonujących na terenie województwa świętokrzyskiego w 2017 roku wynosiła 14 placówek (podobnie jak w 2016 roku), a ich organem prowadzącym były jednostki samorządu terytorialnego. Liczba miejsc w tego typu placówkach wyniosła 539 (o 10,2% więcej niż w 2016 roku), z oferowanej pomocy skorzystało 1582 osób, tj. o 1041 więcej niż w roku 2016. Kadra klubów samopomocy według stanu na 31 grudnia 2017 roku wynosiła 64 osób (tyle samo co w 2016 roku). Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek w 2017 roku wyniósł 4 904 220 zł, odnotowano wzrost kosztów prowadzenia o 5,5% w odniesieniu do 2016 roku (4 647 008 zł).

Domy pomocy społecznej

Domy pomocy społecznej są tradycyjną formą instytucjonalnej pomocy społecznej w postaci opieki całodobowej nad osobami niezdolnymi do samodzielnej egzystencji, których mimo zastosowania wszystkich form pomocy, nie można przystosować w pełni do samodzielnego życia w miejscu ich zamieszkania z uwagi na wiek, schorzenia, sytuację życiową oraz warunki rodzinne, mieszkaniowe oraz materialne. Domy pomocy społecznej pełnią również formę ośrodków aktywizacji i rozwoju swoich mieszkańców.

Na terenie województwa świętokrzyskiego w 2017 roku funkcjonowało 38 domów pomocy społecznej. W 25 przypadkach domy pomocy społecznej prowadzone były przez jednostki samorządu terytorialnego. Liczba oferowanych miejsc w domach pomocy społecznej wyniosła 3 353, natomiast liczba osób korzystających wyniosła 3 664. W 2017 roku umieszczonych w DPS-ach zostało 1 126 osób. Liczba osób oczekujących na miejsce w DPS według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniosła 200. Kadra domów pomocy społecznej liczyła 2 300 osób i była większa o 56 osób

w stosunku do 2016 roku, a roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek w 2017 roku wyniósł 123 296 020 zł i był o 4,2% większy niż w 2016 roku.

Tabela 23. Domy pomocy społecznej w regionie świętokrzyskim w 2017 roku.

Lp.	Placówka		Adres
powiat buski			
1.	DPS w Ratajach	dla osób w podeszłym wieku	Rataje 39 b 28-133 Pacanów
2.	DPS w Słupi Pacanowskiej	dla osób przewlekle psychicznie chorych	Słupia Pacanowska 91 28-133 Pacanów
3.	DPS w Świniarach	dla osób przewlekle psychicznie chorych	Świniary 25 28-131 Solec - Zdrój
4.	DPS w Gnojnie	dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	Gnojno 118 28-114 Gnojno
5.	DPS w Zborowie	dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	Zborów 112 28-131 Solec Zdrój
powiat jędrzejowski			
6.	DPS w Mnichowie	dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	Mnichów 135 28-300 Jędrzejów
powiat kazimierski			
7.	DPS w Bejskach	dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	Bejsce 230 28-512 Bejsce
miasto Kielce			
8.	DPS w Kielcach	dla osób przewlekle psychicznie chorych	ul. Żeromskiego 4/6 25-369 Kielce
9.	DPS im. prof. Antoniego Kępińskiego w Kielcach	dla osób przewlekle psychicznie chorych	ul. Jagiellońska 76 Kielce 25-734
10.	DPS w Kielcach	dla osób przewlekle somatycznie chorych	ul. Tarnowska 10 25-394 Kielce
11.	DPS im. JP II w Kielcach	dla osób przewlekle somatycznie chorych	ul. Jagiellońska 76 25-734 Kielce
12.	DPS im. Jana i Marysieńki Sobieskich w Kielcach	dla osób przewlekle somatycznie chorych	ul. Króla Jana III Sobieskiego 30 25-124 Kielce
13.	Dom Seniora Aktywni Zawsze w Kielcach	dla osób w podeszłym wieku	ul. Peryferyjna 15 25-562 Kielce
14.	DPS Polskiego Związku Niewidomych w Kielcach	dla osób niepełnosprawnych fizycznie	ul. Złota 7 25-015 Kielce
powiat kielecki			
15.	DPS w Piekoszowie	dla osób przewlekle somatycznie chorych	ul. Czarnowska 2a 26-065 Piekoszów

16.	DPS – Dom Seniora im. Sue Ryder w Pierzchnicy	dla osób w podeszłym wieku	ul. Szkolna 36 26-015 Pierzchnica
17.	DPS w Osinach	dla osób w podeszłym wieku	Osiny 54B 26-015 Pierzchnica
18.	DPS w Łagiewnikach	dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	Łagiewniki 73 26-020 Chmielnik
19.	DPS w Zgórsku	dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	Zgórsko ul. Szewska 28 26-052 Nowiny
powiat konecki			
20.	DPS w Końskich	dla osób przewlekle psychicznie chorych	ul. Warszawska 25 26-200 Końskie
21.	DPS w Słupi (koneckiej)	dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	Ruda Pilczycka 57 26-234 Słupia
powiat opatowski			
22.	DPS w Czachowie	dla osób przewlekle psychicznie chorych	Czachów 54 27-530 Ożarów
23.	DPS w Zochcinku	dla osób przewlekle psychicznie chorych	Zochcinek 42 27-500 Opatów
24.	DPS w Sobowie	dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	Sobów 117 27-530 Ożarów
powiat ostrowiecki			
25.	DPS w Ostrowcu Świętokrzyskim	dla osób przewlekle somatycznie chorych	ul. Grabowiecka 7 27-400 Ostrowiec Św.
26.	DPS w Ostrowcu Św.	dla osób przewlekle psychicznie chorych	Osiedle Słoneczne 49 27-400 Ostrowiec Św.
powiat pińczowski			
27.	DPS w Pińczowie	dla osób przewlekle psychicznie chorych	ul. Wesola 5 28-400 Pińczów
powiat sandomierski			
28.	DPS „Sadyba” w Skwirzowie	dla osób w podeszłym wieku	Skwirzowa 38 27-670 Łoniów
29.	DPS w Sandomierzu	dla osób w podeszłym wieku	ul. Czyżewskiego 1 27-600 Sandomierz
powiat skarżyski			
30.	DPS w Skarżysku - Kamiennej.	dla osób przewlekle psychicznie chorych	ul. Sporna 6 26-110 Skarżysko-Kamiennej
powiat starachowicki			
31.	DPS w Starachowicach	dla osób przewlekle somatycznie chorych	ul. Bema 26 27-200 Starachowice
32.	DPS w Kałkowie - Godowie	dla osób w podeszłym wieku	Kałków-Godów 88 27-225 Pawłów
33.	DPS w Brodach Iłżeckich	dla osób w podeszłym wieku	ul. Wójtowska 62 27-230 Brody Iłżeckie
powiat staszowski			
34.	DPS w Kurozwękach	dla osób przewlekle somatycznie chorych	ul. Kościelna 4 28-200 Staszów

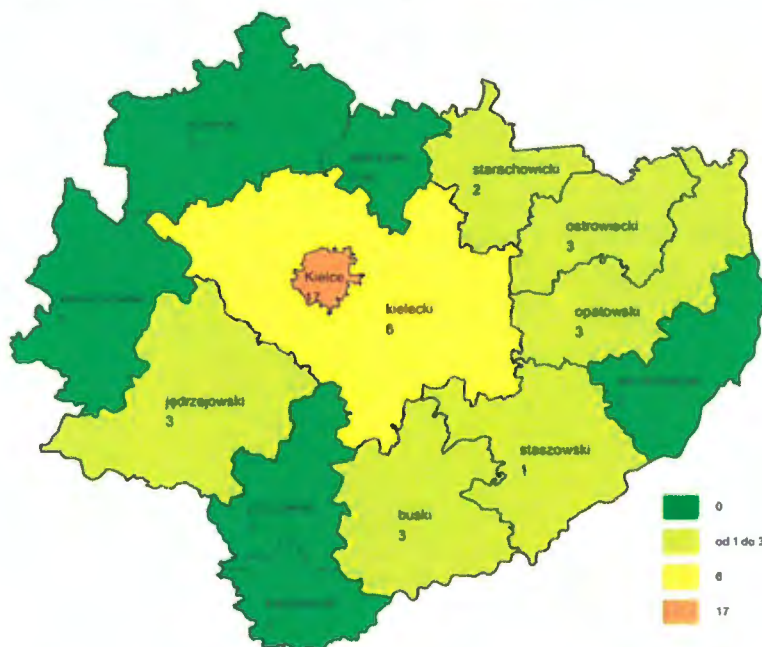
35.	DPS w Pęcławicach Górnych	dla osób w podeszłym wieku	Pęcławice Górne 23 28-210 Bogoria
36.	DPS w Rudkach	dla osób przewlekle psychicznie chorych	Rudki 69 28-225 Szydłów
powiat włoszczowski			
37.	DPS w Woli Czaryjskiej	dla osób w podeszłym wieku	Wola Czaryska 92 29-145 Secemin
38.	DPS we Włoszczowie	dla osób przewlekle psychicznie chorych	ul. Koniecpolska 20 29-100 Włoszczowa

Źródło: Opracowanie własne ROPS.

Mieszkania chronione-ogółem

Mieszkanie chronione jest świadczeniem niepieniężnym z pomocy społecznej. Pobyt w takim mieszkaniu może być przyznany osobie, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność albo chorobę, potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonej przez jednostkę całodobowej opieki. Zgodnie z przepisami ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, pobyt w mieszkaniu chronionym może być przyznany w szczególności: osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie opuszczającej rodzinę zastępczą, placówkę opiekuńczo – wychowawczą, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Polsce status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą.

Mapa 33. Mieszkania chronione w 2017 roku wg powiatów w regionie świętokrzyskim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Jak wynika z danych przekazanych przez samorządy gminne i powiatowe, w 2017 roku w województwie świętokrzyskim funkcjonowało 38 mieszkań chronionych (o 3 mieszkania mniej w stosunku do 2016 roku), 32 z nich prowadzonych było przez jednostki samorządu terytorialnego,

natomiast 6 przez organizacje pozarządowe. Placówki łącznie oferowały 218 miejsc, skorzystało z nich 197 osób. Ilość pracowników zatrudnionych w placówkach wyniosła 34 osób. Roczny koszt prowadzenia i utrzymania mieszkań chronionych w 2017 roku wyniósł 275 167 zł.

Ośrodek interwencji kryzysowej*

Ośrodek interwencji kryzysowej (OIK)* realizuje zadania w zakresie poradnictwa specjalistycznego oraz interwencji kryzysowej. Podstawowym celem ośrodka jest prowadzenie interdyscyplinarnych działań w zakresie interwencji kryzysowej, podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie z problemem przemocy, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. W celu właściwego udzielenia pomocy OIK powinien w pierwszej kolejności przeprowadzić diagnozę sytuacji kryzysowej (ocena stanu psychicznego osoby doznającej przemocy, identyfikacja źródła kryzysu) i w zależności od rozpoznania podjąć dalsze działania na rzecz osób w kryzysie, by zapewnić im kompleksową pomoc. W ramach interwencji kryzysowej OIK musi prowadzić: indywidualne i rodzinne poradnictwo psychologiczne, indywidualną bądź rodzinną psychoterapię w sytuacjach skrajnie urazowych, specjalistyczne poradnictwo prawne, pracę socjalną, animowane grupy samopomocowe i grupy wsparcia. W sytuacjach uzasadnionych ośrodek powinien udzielić pomocy w natychmiastowym zorganizowaniu schronienia dla osoby doznającej przemocy, bądź udzielenia, w przypadku placówek z miejscami całodobowymi, schronienia do 3 miesięcy. Ośrodek interwencji kryzysowej podejmuje także działania pomocowe w środowisku osób zagrożonych przemocą (poza placówką).

Tabela 24. Infrastruktura OIK w zakresie wsparcia osób doświadczających przemocy w regionie świętokrzyskim w 2017 roku.

Nazwa	Liczba	Liczba miejsc	Liczba miejsc całodobowych	Liczba osób korzystających			Podmiot
				Kobiet	Mężczyzn	Dzieci	
ośrodek interwencji kryzysowej*	9	40	35	71	4	11	powiat
	5	74	10	194	19	12	gmina

Zródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS.

*Do zadań własnych samorządów powiatowych należy zapewnienie miejsc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie w ośrodkach interwencji kryzysowej. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie ani inny akt prawny nie podaje definicji OIK. Ze sprawozdań Centralnej Aplikacji Statystycznej wynika, iż w regionie funkcjonuje 11 OIK z tego 6 na poziomie powiatów oraz 5 na poziomie samorządów gminnych.

Wykazane w CAS ośrodki interwencji kryzysowej w regionie dysponują łącznie 114 miejscami, w tym 35 to miejsca całodobowe. Ze wsparcia OIK w 2017 roku skorzystało 265 kobiet, 23 mężczyzn oraz 23 dzieci.

Tabela 25. Rozmieszczenie infrastruktury OIK w obszarze przeciwdziałania przemocy w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.

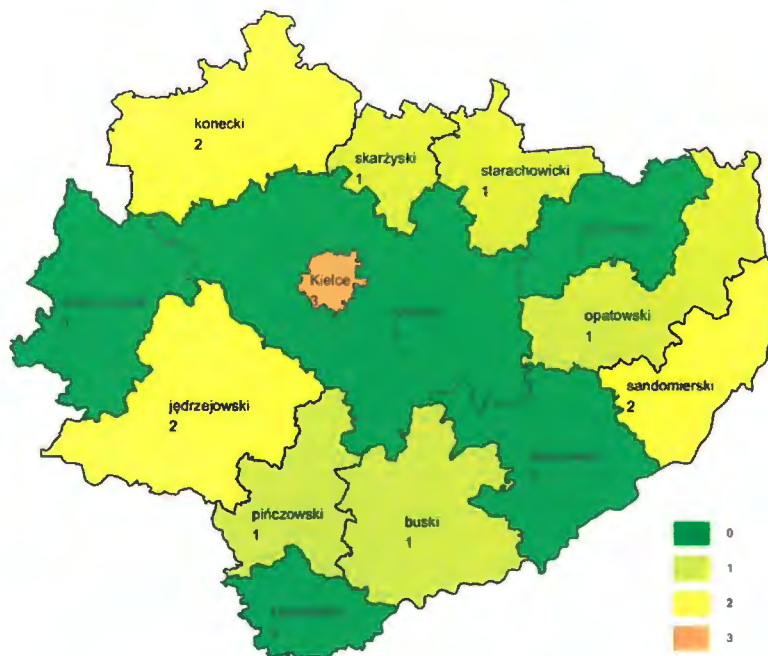
Liczba ośrodków interwencji kryzysowej			
Lp.	Powiat	PCPR	OPS
1.	buski		
2.	jędrzejowski	1	
3.	kazimierski	1	
4.	kielecki		
5.	konecki	1	1
6.	opatowski		
7.	ostrowiecki		1
8.	pińczowski	1	
9.	sandomierski		1
10.	skarżyski	1	2
11.	starachowicki		
12.	staszowski		
13.	włoszczowski		
14.	miasto Kielce		1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS.

Jednostki specjalistycznego poradnictwa

Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód.

Mapa 34. Jednostki specjalistycznego poradnictwa w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS

Według danych przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej oraz powiatowe centra pomocy rodzinie, na terenie województwa świętokrzyskiego, w 2017 roku funkcjonowało 14 jednostek specjalistycznego poradnictwa więcej o 1 jednostkę niż w 2016 roku. 12 jednostek prowadzonych było przez jednostki samorządu terytorialnego. Z oferty ww. placówek skorzystało 5 365 beneficjentów. Kadra jednostek na dzień 31 grudnia 2017 liczyła 73 osoby. Na utrzymanie i prowadzenie placówek w roku oceny przeznaczono środki finansowe w kwocie 3 213 379 zł.

Placówki wsparcia dziennego

Placówki wsparcia dziennego wspierają rodzinę w sprawowaniu jej podstawowych funkcji. Współpracują z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi.

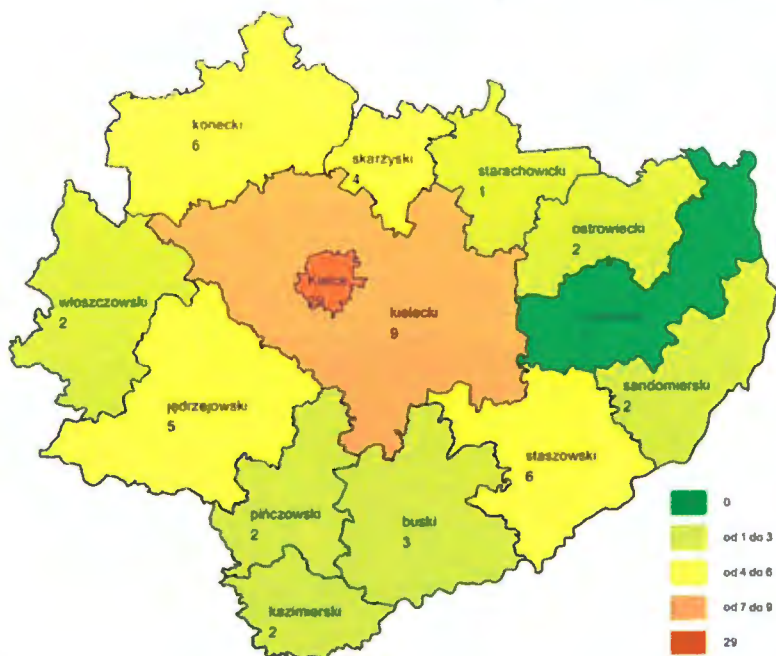
Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w formie:

- opiekuńczej,
- specjalistycznej,
- pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.

Pobyt dziecka w takiej placówce jest bezpłatny i dobrowolny, chyba, że do placówki dziecko skieruje sąd.

Mapa 35. Placówki wsparcia dziennego w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.

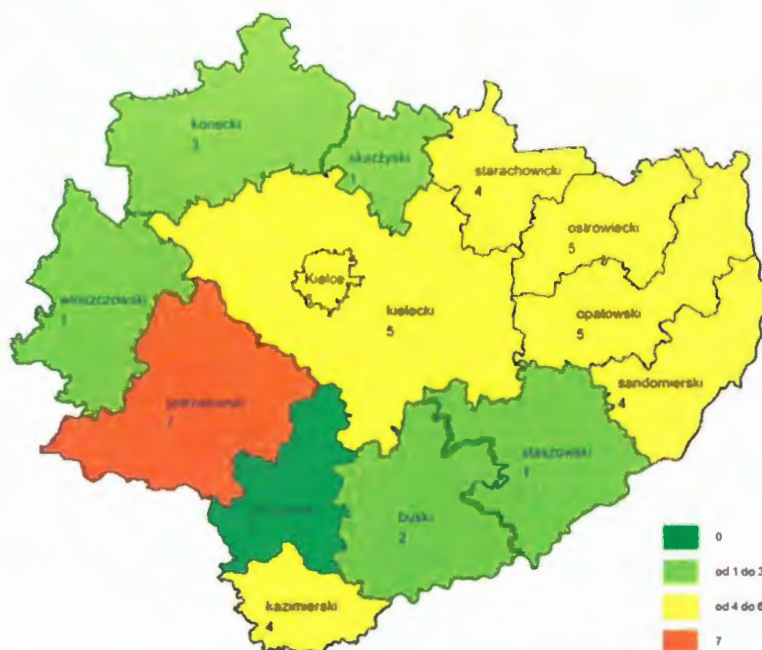
Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS.

Na terenie województwa świętokrzyskiego w 2017 roku działały 73 placówki wsparcia dziennego (o 20 więcej niż w 2016 roku), w tym 29 placówek prowadzonych było przez jednostki samorządu terytorialnego, 44 przez organizacje pozarządowe. Placówki oferowały 2 742 miejsca, liczba beneficjentów korzystających z wsparcia wyniosła 2 446. Liczba osób zatrudnionych wyniosła 219, a roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek wyniósł w sumie 10 128 395 zł.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze ogółem

Placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności bytowe, rozwojowe, emocjonalne, społeczne, religijne i zdrowotne. Realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku, umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi bliskimi (chyba że sąd postanowi inaczej).

Mapa 36. Placówki opiekuńczo-wychowawcze w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS.

Według danych z oceny zasobów pomocy społecznej za 2017 rok, na terenie województwa świętokrzyskiego zlokalizowane były 48 placówki opiekuńczo - wychowawcze, w tym 17 typu rodzinnego. Jednostki samorządu terytorialnego prowadziły 40 z nich, a 8 placówek organizacje pozarządowe. Placówki oferowały 641 miejsc, z których skorzystało 616 beneficjentów. Kadra wynosiła 460 pracowników. Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek ogółem wyniósł 26 800 780 zł.

Centrum integracji społecznej

Centrum integracji społecznej (CIS) to jednostka organizacyjna tworzona przez jednostkę samorządu terytorialnego lub organizację pozarządową, realizująca reintegrację zawodową i społeczną poprzez prowadzenie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym programów edukacyjnych, obejmujących m.in. nabywanie umiejętności zawodowych, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych oraz nabywanie innych umiejętności niezbędnych do codziennego życia. CIS nie jest samodzielnym podmiotem prawnym, lecz formą prawną adresowaną do instytucji oraz organizacji pozarządowych pracujących z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym. W grupie beneficjentów CIS są te same grupy osób, które mogą założyć spółdzielnię socjalną.

Tabela 26. Centra integracji społecznej w regionie świętokrzyskim stan na 2017 rok.

Lp.	Placówka	Instytucja prowadząca	Adres
powiat buski			
1.	CIS w Kostkach Dużych	Fundacja „Nadzieja Rodzinie”	Kostki Duże 60 28-100 Busko-Zdrój
miasto Kielce			
2.	CIS w Kielcach	Caritas Diecezji Kieleckiej	ul. Wesoła 54 25-013 Kielce
powiat kielecki			
3.	CIS w Chmielniku	Fundacja „Nadzieja Rodzinie”	ul. Furmańska 1a 26-020 Chmielnik Biuro Fundacji "Nadzieja Rodzinie" ul. Karczówkowska 36 25-711 Kielce
powiat ostrowiecki			
4.	CIS w Ostrowcu Św.	Fundacja „Pomocna Dłoń”	Aleja 3 Maja 73 27-400 Ostrowiec Św.
powiat skarżyski			
5.	CIS w Skarżysku-Kamiennej	gmina	ul. Bolesława Prusa 3a 26-110 Skarżysko-Kamienna
powiat staszowski			
6.	CIS w Staszowie	gmina	ul. Parkowa 6 28-200 Staszów

Źródło: Dane własne ROPS.

W województwie świętokrzyskim w 2017 roku funkcjonowało 6 centrów integracji społecznej, 2 z nich prowadzone są przez jednostki samorządu terytorialnego, 4 przez organizacje pozarządowe. W 2016 roku z oferowanej pomocy skorzystały 542 osoby. Beneficjenci obsługiwani byli przez kadrę pracowniczą w ilości 69 osób. Na działalność i utrzymanie CIS z terenu województwa przeznaczono kwotę w wysokości 6 320 843zł.

Kluby integracji społecznej

Klub integracji społecznej (KIS) to jednostka, której celem jest udzielanie pomocy osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych jako wartości na rynku pracy. Klub działa na rzecz integrowania się osób o podobnych trudnościach i problemach życiowych. To jednostka pomagająca samoorganizować się ludziom w grupy, podejmować wspólne inicjatywy i przedsięwzięcia w zakresie aktywizacji zawodowej, w tym zmierzające do tworzenia własnych miejsc pracy. Klub integracji społecznej zostaje powołany przez jednostkę samorządu terytorialnego lub organizację pozarządową.

Tabela 27. Kluby integracji społecznej w regionie świętokrzyskim w 2017 roku.

Lp.	Placówka	Instytucja prowadząca	Adres
powiat buski			
1.	KIS w Busku-Zdroju	Caritas Diecezji Kieleckiej	ul. Lipowa 1 28-100 Busko-Zdrój
powiat jędrzejowski			
2.	KIS w Jędrzejowie	Caritas Diecezji Kieleckiej	ul. Jana Pawła II 3 28-300 Jędrzejów
3.	KIS w Sędziszowie	Caritas Diecezji Kieleckiej	ul. Kwiatowa 14 28-340 Sędziszów
miasto Kielce			
4.	KIS w Kielcach	MOPR	ul. Chęcińska 1 25-020 Kielce
5.	KIS w Kielcach	Świętokrzyski Klub Abstynentów „Raj”	ul. Jagiellońska 42 a 25-606 Kielce
6.	KIS w Kielcach	Caritas Diecezji Kieleckiej	ul. Wesoła 54 25-363 Kielce
powiat kielecki			
7.	KIS w Morawicy	Stowarzyszenie „Arka Nadziei”	ul. Wapiennikowa 1 26-026 Morawica
powiat konecki			
8.	KIS w Końskich	M-GOPS	ul. Armii Krajowej 22 26-200 Końskie
powiat ostrowiecki			
9.	KIS w Ostrowcu Św.	Fundacja „Pomocna Dłoń”	Al. 3 Maja 73 27-400 Ostrowiec Św.
powiat skarżyski			
10.	KIS w Skarżysku-Kam	MOPS w Skarżysku Kamiennej	ul. Sikorskiego 10 26-110 Skarżysko Kam.
powiat starachowicki			
11.	KIS w Starachowicach	MOPS w Starachowicach	ul. Majówka 21a 27-200 Starachowice

Źródło: Dane własne ROPS.

Na terenie województwa świętokrzyskiego funkcjonuje 11 klubów integracji społecznej, z tego 4 prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, a 7 przez organizacje pozarządowe. Liczba uczestników zajęć w roku oceny to 2 283 osób. Kadra zatrudniona w KIS liczyła w roku oceny 26 osób. Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek w 2017 roku wyniósł 743 978 zł.

Warsztaty terapii zajęciowej

Warsztaty terapii zajęciowej (WTZ) to placówki wyodrębnione organizacyjnie i finansowo, które mają na celu stwarzanie osobom z niepełnosprawnością możliwości uczestniczenia w rehabilitacji społecznej i zawodowej. Terapia realizowana jest poprzez terapię zajęciową.

Tabela 28. Warsztaty terapii zajęciowej w regionie świętokrzyskim stan w 2017 roku.

Lp.	Placówka	Instytucja prowadząca	Adres
powiat buski			
1.	WTZ w Busku Zdroju	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	ul. Kościuszki 46 28-100 Busko-Zdrój
2.	WTZ w Gnojnie	Dom Pomocy Społecznej w Gnojnie	Gnojno 118 28-114 Gnojno
3.	WTZ w Piasku Wielkim	Caritas Diecezji Kieleckiej	Piasek Wielki 117 28-136 Nowy Korczyn
powiat jędrzejowski			
4.	WTZ w Jędrzejowie	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Jędrzejowie	ul. Armii Krajowej 11 28-300 Jędrzejów
5.	WTZ w Mnichowie	Dom Pomocy Społecznej	Mnichów 135 28-300 Jędrzejów
powiat kazimierski			
6.	WTZ w Kazimierzy W.	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "Promyk Nadziei"	ul. Kościuszki 15 28-500 Kazimierza Wielka
miasto Kielce			
7.	WTZ w Kielcach	Domu Pomocy Społecznej im. Św. Brata Alberta	ul. Kryształowa 6 25-705 Kielce
8.	WTZ w Kielcach	DPS Jana Pawła II w Kielcach	ul. Słoneczna 9 25-731 Kielce
powiat kielecki			
9.	WTZ w Zgórsku	Dom Pomocy Społecznej Zgórsko	Zgórsko ul. Szewska 28 26-052 Nowiny
10.	WTZ w Osinach	Stowarzyszenie Pomocy Niepełnosprawnym	Osiny 30 26-015 Pierzchnica
11.	WTZ w Belnie	Stowarzyszenie „Braterskie Serca”	Belno 143 26-050 Zagnańsk
12.	WTZ w Fanisławicach	Wiejskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Intelektualnie i Ruchowo	Fanisławice 22 26-070 Łopuszno
13.	WTZ w Sędku	gmina	Sędek 63 26-025 Łągow
powiat konecki			
14.	WTZ w Końskich	TWRP Wszechnica Konecka	ul. Gimnazjalna 41b 26-200 Końskie
powiat opatowski			
15.	WTZ w Zochcinku	powiat	Zochcinek 42 27-500 Opatów
16.	WTZ w Opatowie	Top Medicus Sp. z o. o.	ul. Szpitalna 4 27-500 Opatów
17.	WTZ w Czekarzewicach Drugich	Stowarzyszenie LGD Powiatu Opatowskiego	Czekarzewice Drugie 125 27-515 Tarłów
18.	WTZ w Bidzinach	Stowarzyszenie „Akademia Pomysłu” w Bidzinach	Bidziny 142, 27-532 Bidziny
19.	WTZ w Sobowie	Dom Pomocy Społecznej w Sobowie	Sobów 117 27-530 Ożarów

powiat ostrowiecki			
20.	WTZ w Ostrowcu Św.	Stowarzyszenie "RAZEM" Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Umysłowo	ul. Rzeczeki 18 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski
21.	WTZ w Ostrowcu Św.	Stowarzyszenie "Szansa"	ul. Żabia 31 27-400 Ostrowiec Św.
powiat pińczowski			
22.	WTZ w Pińczowie	Stowarzyszeniu Rozwoju Kulturalno-Gospodarczego Powiatu Pińczowskiego	ul. Polna 48 28-400 Pińczów
powiat sandomierski			
23.	WTZ w Śmiechowicach	gmina	Śmiechowice 99 27-650 Samborzec
24.	WTZ w Sandomierzu	Stowarzyszenie "Tratwa"	ul. Zawichojska 13 27-600 Sandomierz
25.	WTZ w Sandomierzu	Stowarzyszeniu Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Zatrudnieniu, Rehabilitacji i Rewalidacji oraz bezrobotnym i Poszukującym Pracy w Uaktywnieniu Zawodowym "Integracja"	ul. Jakubowskiego 5 27-600 Sandomierz
26.	WTZ w Piotrowicach	gmina	Piotrowice 18 27-630 Zawichost
powiat skarżyski			
27.	WTZ w Skarżysku Kamiennej	Stowarzyszenie Na Rzecz Warsztatów Terapii Zajęciowej "Tęcza"	ul. Równoległa 23 26-110 Skarżysko Kam.
28.	WTZ w Skarżysku Kamiennej	Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych	ul. Kościuszki 38 26-110 Skarżysko Kam.
powiat starachowicki			
29.	WTZ w Starachowicach	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Judy Tadeusza	ul. Wiosenna 5 27-200 Starachowice
30.	WTZ w Kałkowie Godowie	Parafia Rzymsko-Katolicka w Kałkowie-Godowie	Kałków – Godów 84a 27-225 Pawłów
powiat staszowski			
31.	WTZ w Połańcu	powiat	ul. Lipowa 20 28-230 Połaniec
powiat włoszczowski			
32.	WTZ w Ostrowie	Caritas Kielecka	Ostrów 57 29-105 Krasocin

Źródło: Dane własne ROPS.

W 2017 roku w województwie świętokrzyskim funkcjonowały 32 warsztaty terapii zajęciowej, 5 z nich prowadzone były przez jednostki samorządu terytorialnego, a 27 przez inne podmioty.

Zakłady aktywności zawodowej

Celem funkcjonowania zakładu aktywności zawodowej (ZAZ) jest zatrudnianie osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności poprzez prowadzenie rehabilitacji zawodowej i społecznej, przygotowywanie ich do samodzielnego i niezależnego życia,

adekwatnego do ich możliwości psychomotorycznych oraz znalezienie odpowiedniego zatrudnienia poza zakładem.

Tabela 29. Zakłady aktywności zawodowej w regionie świętokrzyskim w 2017 roku.

Lp.	Placówka	Instytucja prowadząca	Adres	Liczba pracowników	Pracownicy obsługi
powiat starachowicki					
1.	ZAZ Filia w Stykowie	jednostka organizacyjna Starostwa Powiatu Starachowickiego	Kalków Godów 84a 27-225 Pawłów	50	20
powiat konecki					
2.	ZAZ w Końskich	Polski Związek Niewidomych – Okręg Świętokrzyski w Kielcach	ul. Krzywa 1 26-200 Końskie	47	18
miasto Kielce					
3.	ZAZ w Kielcach	Stowarzyszenie Nadzieja Rodzinie	ul. Olszewskiego 21 25-663 Kielce (Kielecki Park Technologiczny)	46	14
4.	ZAZ w Kielcach	Caritas Diecezji Kieleckiej	ul. Wesola 52a 25-363 Kielce	47	14

Źródło: Dane własne ROPS.

W województwie funkcjonują 4 zakłady aktywności zawodowej, w tym 1 prowadzony przez jednostkę samorządu terytorialnego, pozostałe 3 placówki przez organizacje pozarządowe. Zatrudnienie w ZAZ na dzień 31 grudnia 2017 liczyło 66 osób. W zajęciach oferowanych przez placówki uczestniczyło 190 osób ogółem, a roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek w 2017 roku wyniósł 7 673 630.

V. KADRA JEDNOSTKI ORGANIZACYJNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ

Kadrę jednostek organizacyjnych pomocy społecznej stanowią pracownicy zatrudnieni w gminnych ośrodkach pomocy społecznej, miejsko-gminnych ośrodkach pomocy społecznej, miejskich ośrodkach pomocy społecznej, miejskim ośrodku pomocy rodzinie, powiatowych centrach pomocy rodzinie oraz pracowników wykonujących zadania w jednostce organizacyjnej pomocy społecznej na podstawie umów cywilno-oprawnych. Do kadry jednostki zalicza się również pracowników zatrudnionych w ramach środków EFS.

W 2017 roku na terenie województwa świętokrzyskiego w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej zatrudnione były **3 173** osoby (w 2015 roku było **2911** osób, w 2016 roku **3 038** osób), spośród których:

- **138** osób zatrudnionych na stanowiskach kierowniczych (co stanowi **4,4%** ogółu kadry jops), w latach ubiegłych było to odpowiednio: **139** osób w 2015 roku oraz **137** osób w 2016 roku,
- **813** osób zatrudnionych na stanowiskach pracownika socjalnego (**25,6%** kadry zatrudnionej w jops), w latach ubiegłych były to odpowiednio: **804** osoby w 2015 roku oraz **808** osób w 2016 roku,
- **2 222** osoby zatrudnione na innych stanowiskach (**70%** ogółu pracowników zatrudnionych w jops), w latach ubiegłych było to odpowiednio: **1 968** osób w 2015 roku oraz **2 093** osoby w 2016 roku.

Kadra kierownicza

Kadrę kierowniczą jednostki organizacyjnej pomocy społecznej stanowią osoby zatrudnione na stanowisku: kierownik ośrodka, dyrektor ośrodka, dyrektor centrum oraz odpowiednio zastępcy.

W 2017 roku na terenie województwa świętokrzyskiego na stanowiskach kierowniczych zatrudnionych było **138** osób, **112** posiadało wykształcenie wyższe. W ubiegłych latach wykształcenie wyższe wśród kadry kierowniczej posiadało odpowiednio **101** osób w 2015 roku oraz **108** osób w 2016 roku. Według danych oceny zasobów pomocy społecznej specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej posiadało **128** osób pracujących na stanowiskach kierowniczych. W 2015 roku tego typu specjalizację posiadało **126** osób, natomiast w 2016 roku liczba ta była identyczna jak w 2017 roku.

Pracownicy socjalni

Wg ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej pracownik socjalny powinien spełniać następujące kryteria:

- posiadać dyplom ukończenia kolegium pracowników służb społecznych lub,
- posiadać dyplom ukończenia studiów wyższych na kierunku praca socjalna bądź, do dnia 31 grudnia 2013 roku ukończyć studia wyższe o specjalności przygotowującej do zawodu

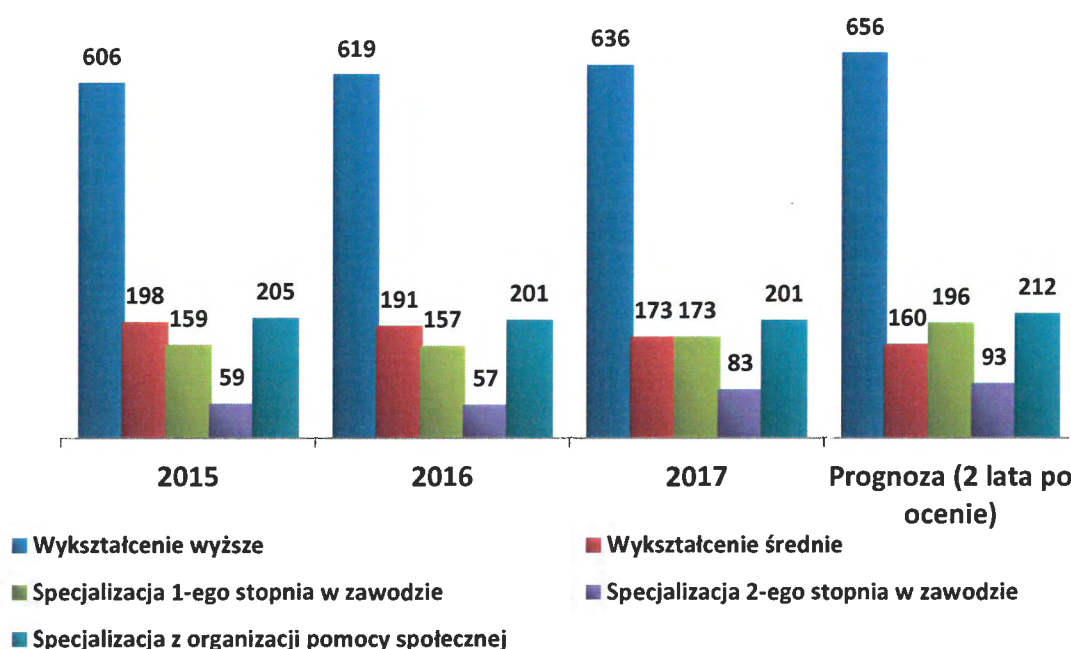
pracownika socjalnego na jednym z kierunków: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia, nauki o rodzinie.

W 2017 roku liczba pracowników socjalnych w regionie świętokrzyskim wyniosła **813** osób, w tym **17** osób stanowili pracownicy socjalni zatrudnieni ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Wykształcenie pracowników socjalnych:

- **636** osób posiadało wykształcenie wyższe (**78,2%** ogółu), w latach ubiegłych było to odpowiednio: **605** osób w 2015 roku oraz **619** osób w 2016 roku,
- **173** osoby posiadały wykształcenie średnie (**21,3%** ogółu), w latach ubiegłych było to odpowiednio: **198** osób w 2015 roku oraz **191** osób w 2016 roku,
- **173** osoby posiadały specjalizacją 1-ego stopnia w zawodzie (**21,3%** ogółu), w latach ubiegłych było to odpowiednio: **159** osób w 2015 roku oraz **157** osób w 2016 roku,
- **83** osoby posiadały specjalizację 2-ego stopnia w zawodzie (**10,2%** ogółu), w latach ubiegłych było to odpowiednio: **59** osób w 2015 roku oraz **57** osób w 2016 roku,
- **201** pracowników posiadało specjalizację z organizacji pomocy społecznej (**24,7%** ogółu), w latach ubiegłych było to odpowiednio: **205** osób w 2015 roku oraz **201** osób w 2016 roku

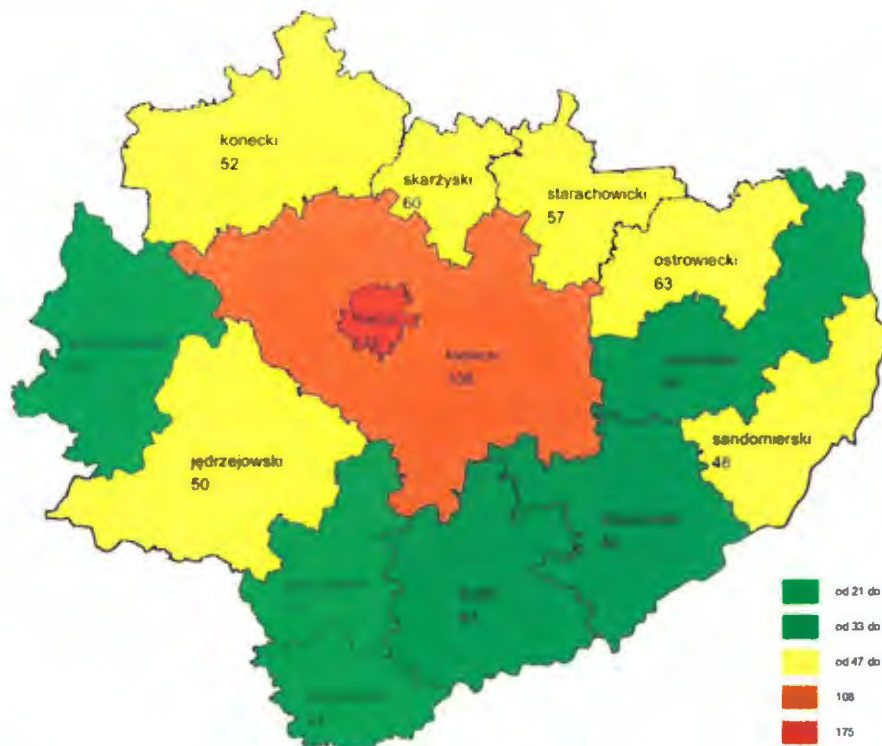
Wśród pracowników socjalnych wzrosła liczba osób posiadających specjalizację 1-ego i 2-ego stopnia w zawodzie, wzrosła również liczba osób mających wykształcenie wyższe. Prognozowany jest dalszy wzrost poziomu wykształcenia wśród pracowników socjalnych.

Wykres 33. Wykształcenie pracowników socjalnych zatrudnionych w jops na terenie województwa świętokrzyskiego na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą (2 lata po ocenie).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Mapa 37. Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w jops wg powiatów regionu świętokrzyskiego w 2017 roku.

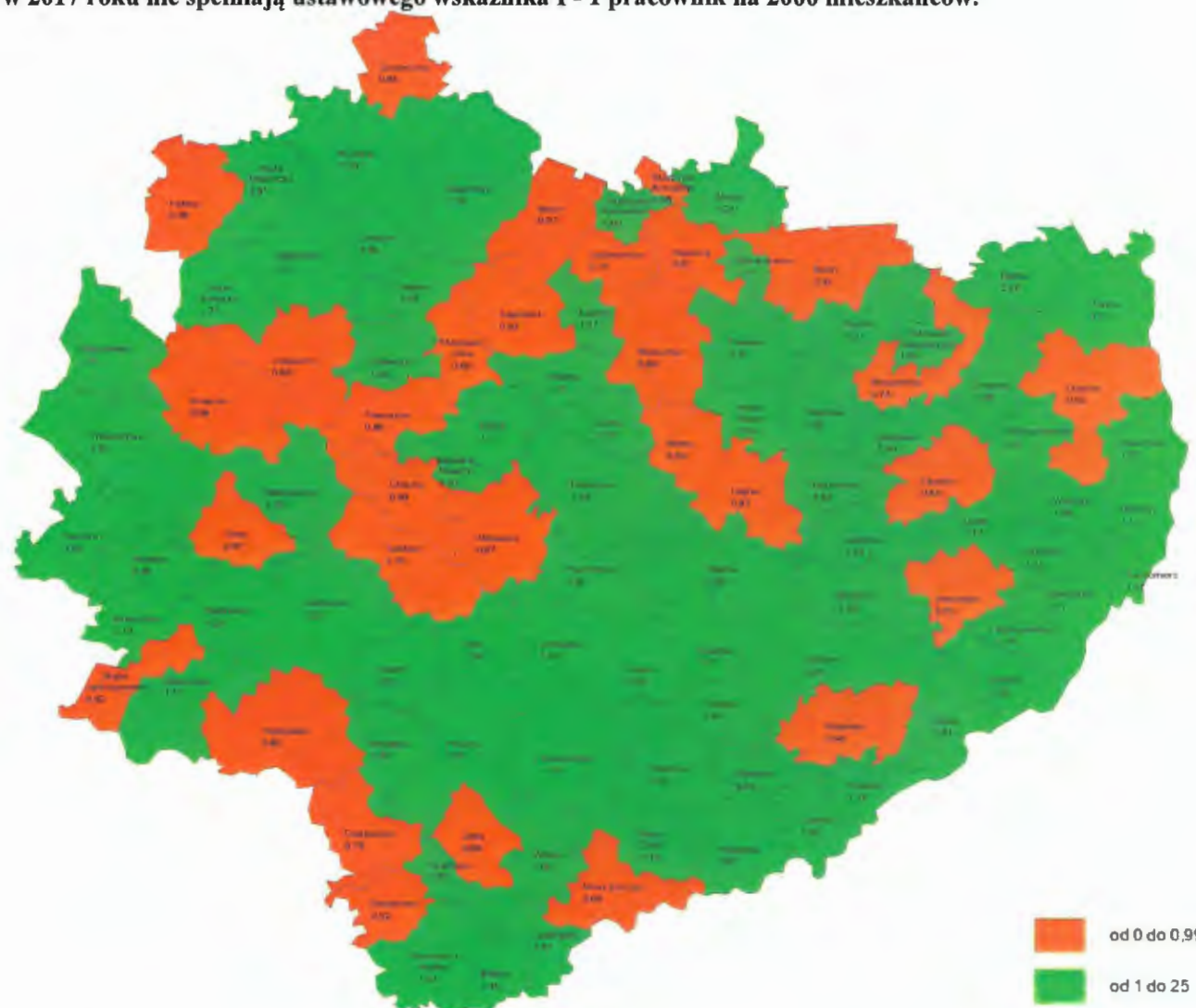

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Ustawa o pomocy społecznej obliguje ośrodki pomocy społecznej do zatrudnienia nie mniej niż 3 pracowników socjalnych „proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących”.

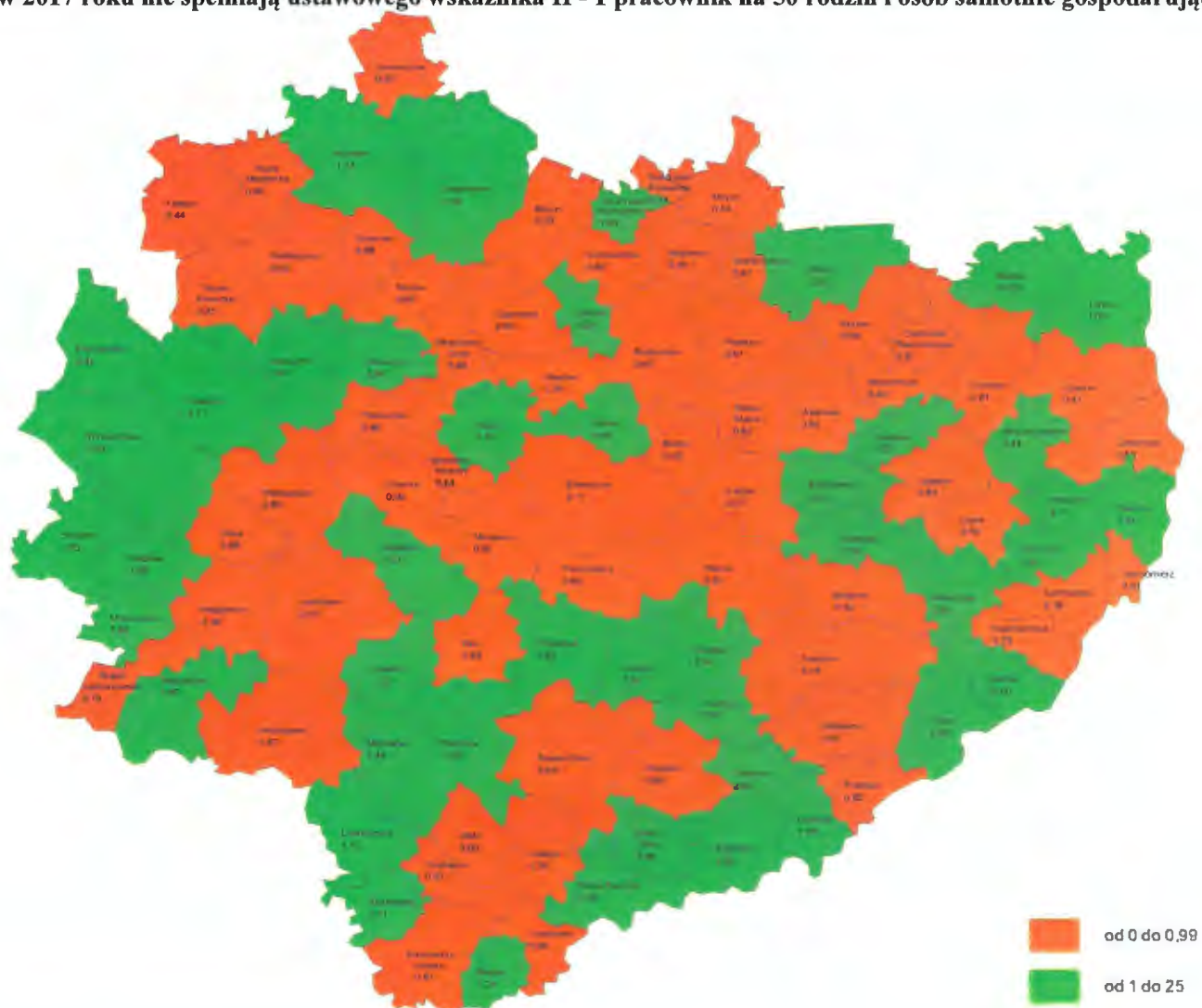
W 2017 roku, na terenie województwa świętokrzyskiego, wiele ośrodków nie spełniało wymogów o których mowa w art. 110 ust.11 ustawy o pomocy społecznej, dotyczącego dostępności pomocy społecznej. Liczba pracowników socjalnych była niższa od normy przewidzianej przez ustawodawcę zarówno w odniesieniu do wskaźnika zatrudnienia 1 pracownika na 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących – w przypadku 58 gmin., jak i wskaźnika zatrudnienia 1 pracownika na 2000 mieszkańców – w przypadku 30 ośrodków pomocy społecznej, W przypadku obu wskaźników liczba gmin nie spełniających wymogów ustawowych nie uległa zmianie w stosunku do roku 2016 roku.

Mapa 38. OPS, które w 2017 roku nie spełniają ustawowego wskaźnika I - 1 pracownik na 2000 mieszkańców.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS.

Mapa 39. OPS, które w 2017 roku nie spełniają ustawowego wskaźnika II - 1 pracownik na 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

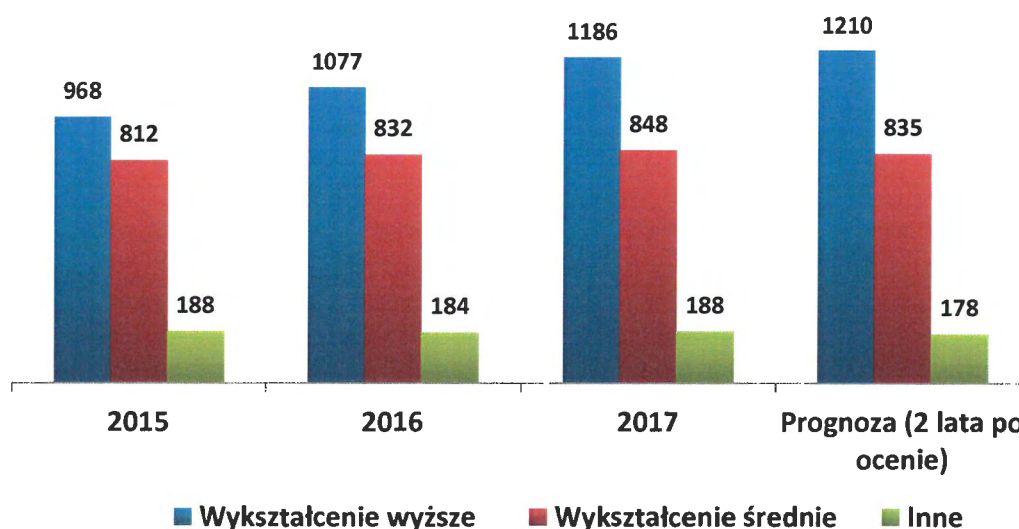
Ośrodki, które nie spełniały żadnego z ustawowo wymaganych wskaźników zatrudnienia tj. (1 pracownik na 2000 mieszkańców i 1 pracownik na 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących) to: Bieliny, Bliżyn, Bodzentyn, Bodzechów, Chęciny, Falków, Gowarczów, Łagów, Morawica, Miedziana Góra, Oksa, Opatów, Ożarów, Piekoszów, Połaniec, Rytwiany, Skarżysko Kościelne, Słupia Jędrzejowska, Suchedniów, Wąchock, Wodzisław, Zagnańsk i Złota.

Pozostali pracownicy

Do kategorii pozostałych pracowników zalicza się osoby zatrudnione na stanowiskach: asystentów rodziny, opiekunów, opiekunów społecznych, specjalistycznych pielęgniarek, pedagogów, informatyków, pracowników projektu, aspirantów pracy socjalnej, konsultantów z obszaru pomocy społecznej, prawników i innych. W 2017 roku ich liczba wyniosła **2 222** osób i zwiększyła się o prawie **6,2%** w porównaniu do roku poprzedzającego ocenę, z czego:

- **1 186** osób posiadało wykształcenie wyższe (**53,4%** ogółu), w latach ubiegłych było to odpowiednio: **968** osób w 2015 roku oraz **1 077** osób w 2016 roku,
- **848** osób posiadało wykształcenie średnie (**38,2%** ogółu), w latach ubiegłych było to odpowiednio: **812** osób w 2015 roku oraz **832** osoby w 2016 roku,
- **188** osób posiadało inne wykształcenie (**8,4%** ogółu), w latach ubiegłych było to odpowiednio: **188** osób w 2015 roku oraz **184** osoby w 2016 roku,

Na przestrzeni lat 2015-2017 obserwowany jest systematyczny wzrost liczby osób z wyższym wykształceniem wśród pozostałych pracowników jops. W 2017 roku ich liczba wzrosła o 10,1% w odniesieniu do roku 2016. W grupie pracowników z wykształceniem średnim – ich liczba zwiększyła się o 1,9% w odniesieniu do 2016 roku.

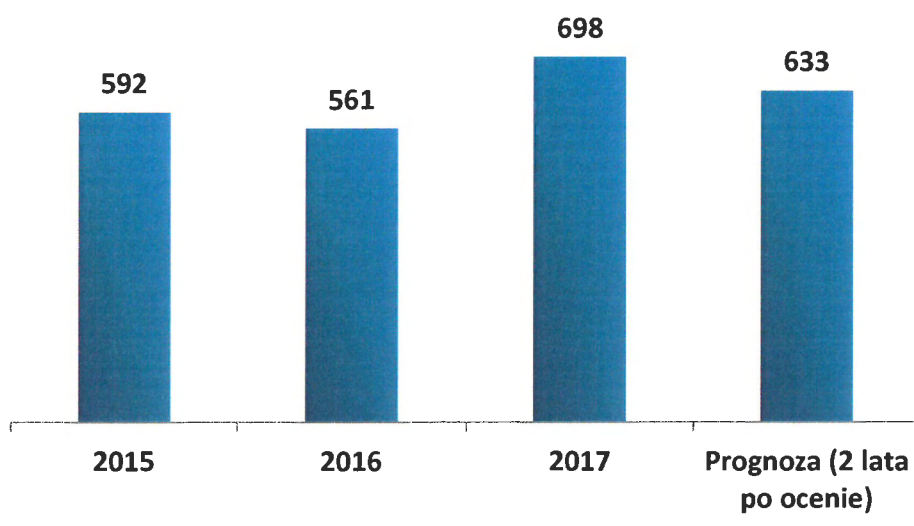
Wykres 34. Wykształcenie pozostałej grupy pracowników zatrudnionych w jops na terenie regionu świętokrzyskiego na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Zatrudnienie pomocnicze w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej

Wolontariuszem jest każda osoba fizyczna, która dobrowolnie i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na rzecz uprawnionych organizacji i instytucji na zasadach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W 2017 roku na terenie województwa świętokrzyskiego w wolontariat w obszarze pomocy społecznej zaangażowanych było **698** osób, w porównaniu do roku 2016 ich liczba była większa o **24,4%**.

Wykres 35. Liczba wolontariuszy w regionie świętokrzyskim w latach 2015-2017 wraz z prognozą.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS.

Największa liczba wolontariuszy w 2017 roku działała na terenie powiatu buskiego (**300** osób) oraz staszowskiego (**281** osób).

Zatrudnienie subsydiowane

Zatrudnienie subsydiowane dotyczy osób pracujących w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej w ramach umów realizowanych na podstawie skierowań/porozumień z urzędami pracy.

W 2017 roku z różnego rodzaju robót publicznych, prac interwencyjnych i innych skorzystało łącznie **89** osób, tj. o **11** osób mniej niż w roku 2016. Na przestrzeni lat 2015-2017 liczba korzystających z zatrudnienia subsydiowanego systematycznie maleje (ze **109** osób w roku 2015 do **89** w roku 2017).

Ze staży w roku oceny skorzystało **134** osoby. Liczba ta nie zmieniła się w porównaniu do roku 2016.

Zespoły pracy socjalnej i integracji społecznej w jednostce pomocy społecznej

W ramach struktury organizacyjnej ośrodka pomocy społecznej może zostać wyodrębniony zespół realizujący zadania tego ośrodka w zakresie pracy socjalnej i integracji społecznej. W skład

zespołu wchodzi co najmniej trzech pracowników socjalnych, mogą wchodzić także inni specjaliści realizujący zadania w zakresie integracji społecznej.

W 2017 roku na terenie województwa świętokrzyskiego funkcjonowało 26 zespołów pracy socjalnej i integracji społecznej (w 2015 roku funkcjonowało 18 tego typu zespołów, natomiast w 2016 roku 22), zatrudnionych w nich było 179 osób (w latach ubiegłych odpowiednio: 156 w 2015 roku oraz 165 w 2016 roku).

- 73 stanowili pracownicy socjalni,
- 95 stanowili specjaliści realizujący zadania w zakresie integracji społecznej.

Mapa 40. Liczba zespołów pracy socjalnej i integracji społecznej wg powiatów regionu świętokrzyskiego w 2017 roku.

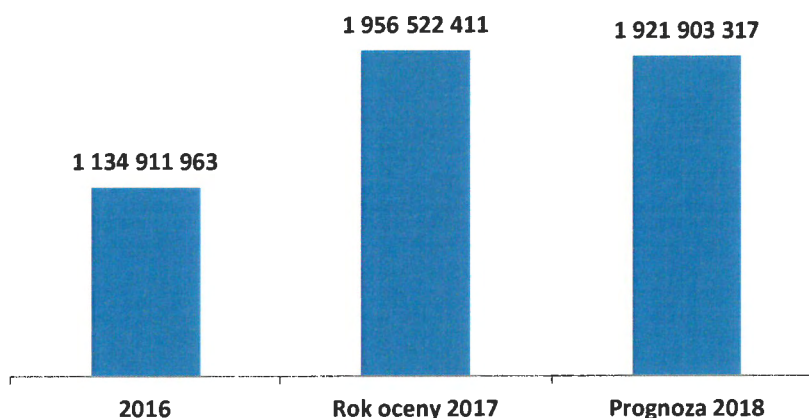
Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Największa liczba zespołów w 2017 roku funkcjonowała na terenie powiatów: ostrowieckiego (5 zespołów), jędrzejowskiego, starachowickiego, i miasta Kielce (po 4 zespoły). Na terenie powiatów: buskiego, kazimierskiego, sandomierskiego, staszowskiego oraz opatowskiego nie funkcjonowały zespoły pracy socjalnej i integracji społecznej. Szczegóły prezentuje mapa 40.

VII ŚRODKI FINANSOWE NA WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ W BUDŻECIE JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Wydatki ogółem poniesione przez samorzady powiatowe oraz gminne związane z realizacją zadań w ramach polityki społecznej w regionie świętokrzyskim w 2017 roku, tj. roku oceny, oszacowano na poziomie **1 956 522 411 zł** i jest to **więcej** **821 610 448 zł** w porównaniu do 2016 roku. Uwidoczniły wzrost wydatków ma związek z faktem uwzględnienia w ocenie świadczenia wychowawczego tzw. „500+”, które w bieżącym okresie sprawozdawczym obejmuje cały rok 2017. Świadczenie wychowawcze zgodnie z ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. poz. 195) wypłacane jest od 01.04.2016.

Zgodnie z przedstawionymi sprawozdaniami jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, w kolejnych latach prognozuje się, iż wydatki na politykę społeczną ulegną nieznacznemu zmniejszeniu. W powyższych wydatkach zostały uwzględnione wszystkie środki bez względu na źródło pochodzenia.

Wykres 36. Środki finansowe przeznaczone na zadania własne i zadania zlecone (w zł).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

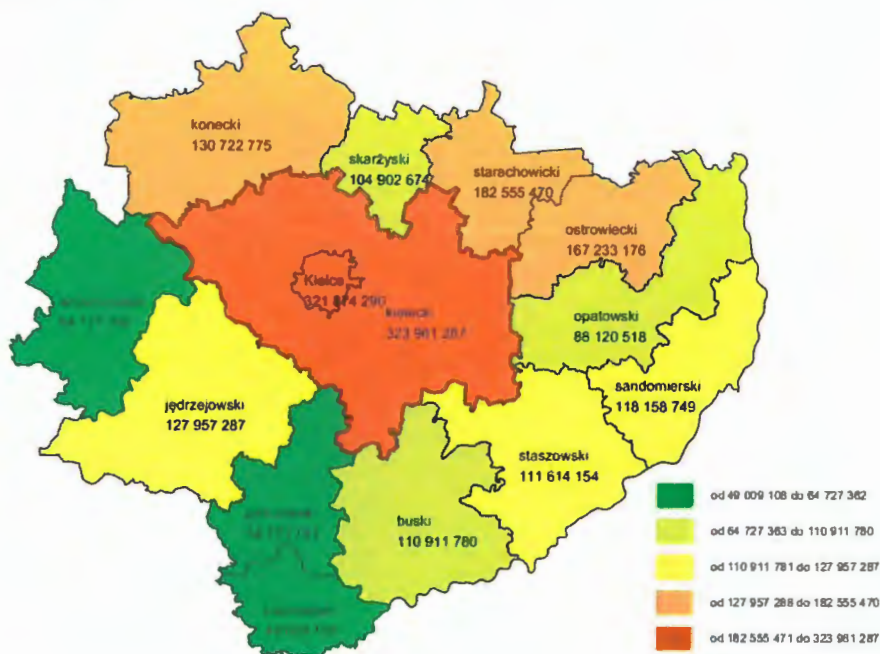
Środki finansowe na realizację zadań własnych i zleconych pomocy społecznej wydatkowane w ramach następujących działów klasyfikacji budżetowej:

- ochrona zdrowia;
- pomoc społeczna;
- pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej;
- edukacyjna opieka wychowawcza;
- rodzina.

W 2017 roku **84%** kwoty wydatkowanej w zakresie wybranych zadań w obszarach pomocy społecznej i polityki społecznej znajdowało się w budżetach OPS i PCPR.

Mapa 41. Wysokość środków (w zł) finansowych przeznaczonych na zadania realizowane w ramach pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w ujęciu powiatowym w 2017 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

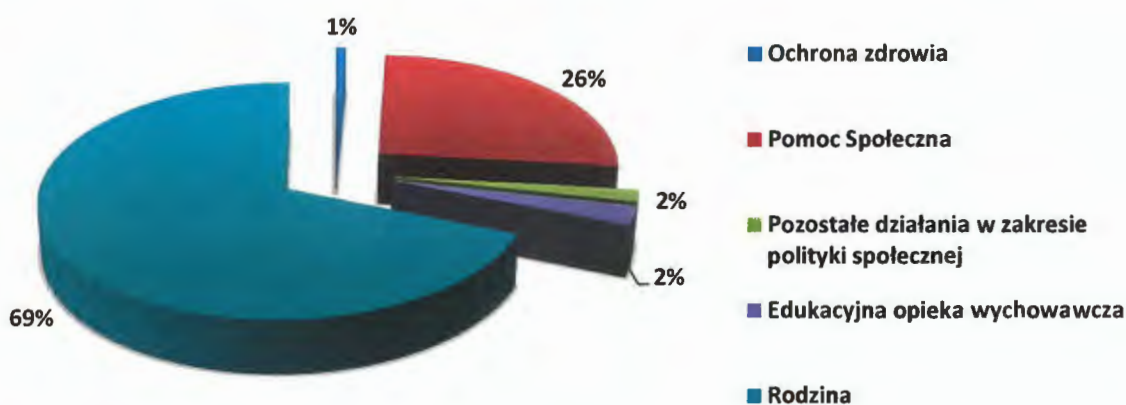
Mapa 41 przedstawia kwoty wydatkowanych środków pieniężnych przez samorządy (gminny oraz powiaty) na zadania realizowane w ramach pomocy społecznej i polityki społecznej zagregowane według powiatów. Wysokość środków przeznaczonych na zadania realizowane w obszarze polityki społecznej w sposób naturalny koreluje z liczbą mieszkańców poszczególnych powiatów. Najwięcej środków przeznaczył powiat kielecki **323 961 287 zł**, na kolejnym miejscu uplasowało się miasto Kielce z kwotą **321 874 290 zł**. Najmniej na politykę społeczną wydatkowano w powiatach: kazimierskim **49 009 108 zł**, pińczowskim **54 773 781 zł** oraz włoszczowskim **64 727 362 zł**.

W 2017 roku wysokość środków przeznaczonych na zadania realizowane w obszarze polityki społecznej w ujęciu całościowym na jednego mieszkańca przedstawiono na mapie 43. Największą kwotę odnotowaną w powiecie starachowickim **1996,25 zł** na osobę natomiast najmniejszą kwotę wykazano w powiecie skarżyskim **1373,36 zł** na osobę.

Mapa 42. Wysokość środków (w zł) finansowych przeznaczonych na zadania realizowane w ramach pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej przypadająca na jednego mieszkańca w ujęciu powiatowym w 2017 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Wykres 37. Struktura wydatków w polityce społecznej regionu świętokrzyskiego w 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Ochrona zdrowia

Środki finansowe na wydatki z pomocy społecznej w obszarze „851 - Ochrona zdrowia” dotyczą przeciwdziałania narkomanii oraz przeciwdziałania alkoholizmowi. W 2017 roku

na realizację tych zadań samorządy wydatkowały **14 995 949 zł**, z czego **92%** stanowią koszty przeznaczone na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi.

W poprzednim okresie sprawozdawczości w obszarze ochrony zdrowia przeznaczono **15 093 020 zł**, co w porównaniu do 2016 roku stanowi spadek o **97 071 zł (-0,64%)**.

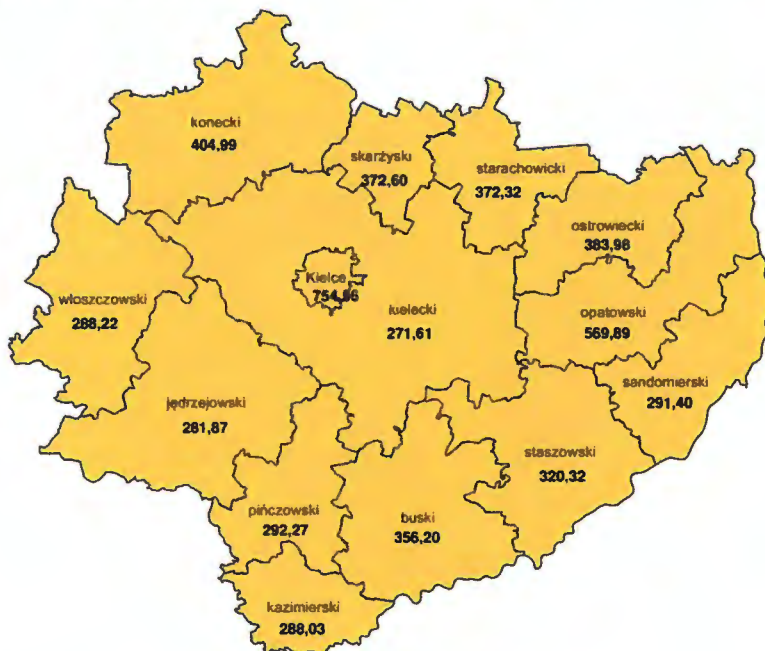
W 2017 roku **19%** kwoty wydatkowanej w ramach działu „**851 - Ochrona zdrowia**” znajdowało się w budżetach OPS i PCPR.

Pomoc społeczna

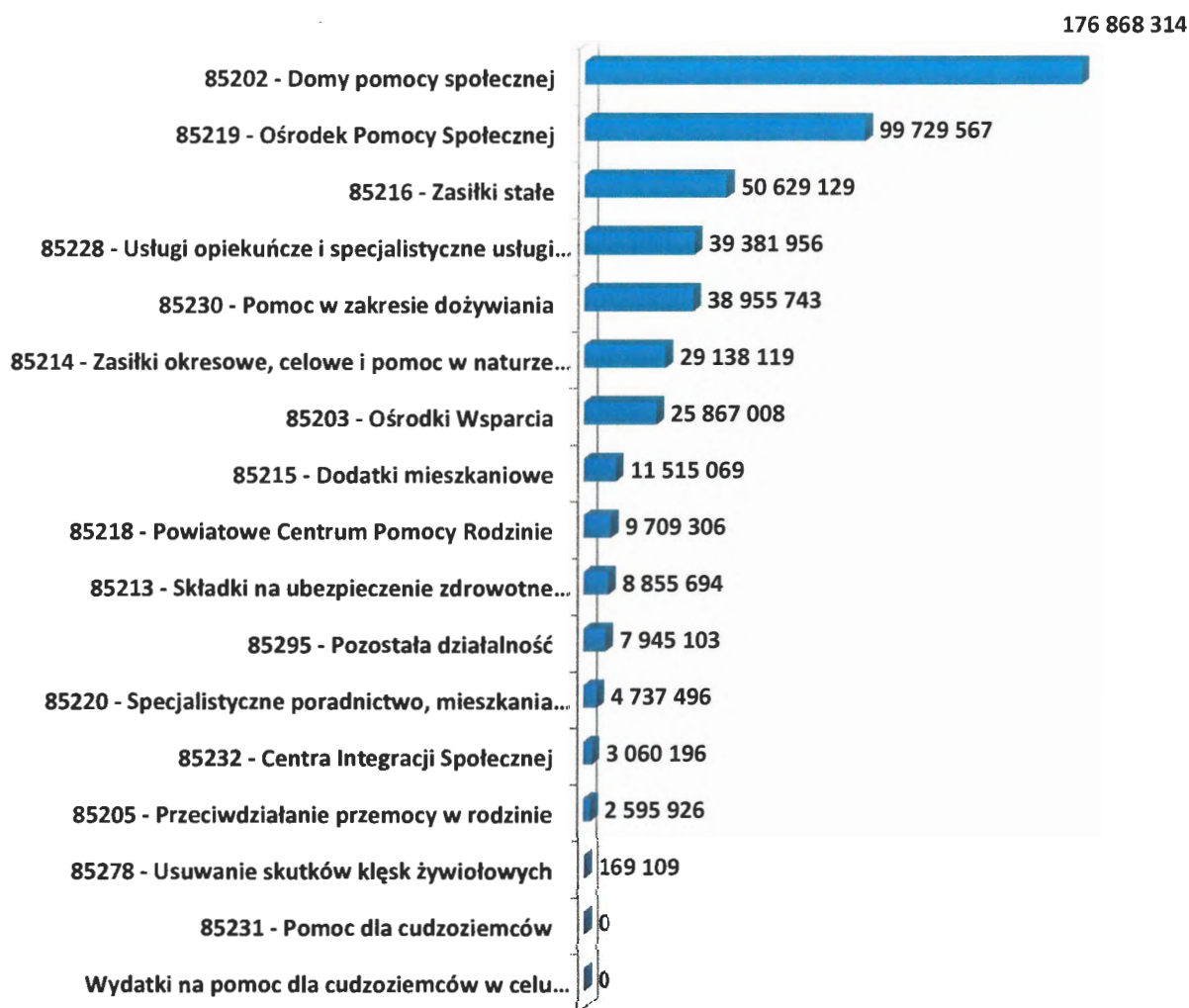
W ramach działu „**852 - Pomoc społeczna**” łącznie wydatkowano w 2017 roku **509 157 735 zł**, jest to mniej o **52%** w porównaniu do 2016 roku. Znaczący wpływ na taki stan rzeczy miało między innymi przesunięcie wydatków związanych ze świadczeniami rodzinnymi oraz świadczeniem wychowawczym do działu „**855 – Rodzina**”. Na wykresie 36 przedstawiono wszystkie wydatki na zadania w ramach działu Pomoc społeczna.

W 2017 roku wysokość środków przeznaczonych na zadania realizowane w obszarze działu „**852 - Pomoc społeczna**” w ujęciu całościowym na jednego mieszkańca przedstawiono szczegółowo na mapie 43. Największą kwotę odnotowaną w powiecie koneckim **404,99 zł** na osobę, natomiast najmniejszą kwotę wykazano w powiecie kieleckim **281,61 zł** na osobę.

Mapa 43. Wysokość środków (w zł) finansowych przeznaczonych na zadania realizowane w ramach pomocy społecznej w dziale 852 – Pomoc Społeczna przypadająca na jednego mieszkańca w ujęciu powiatowym w 2017 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Wykres 38. Wydatki w 2017 roku w ramach działu „852- Pomoc społeczna” (zł).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

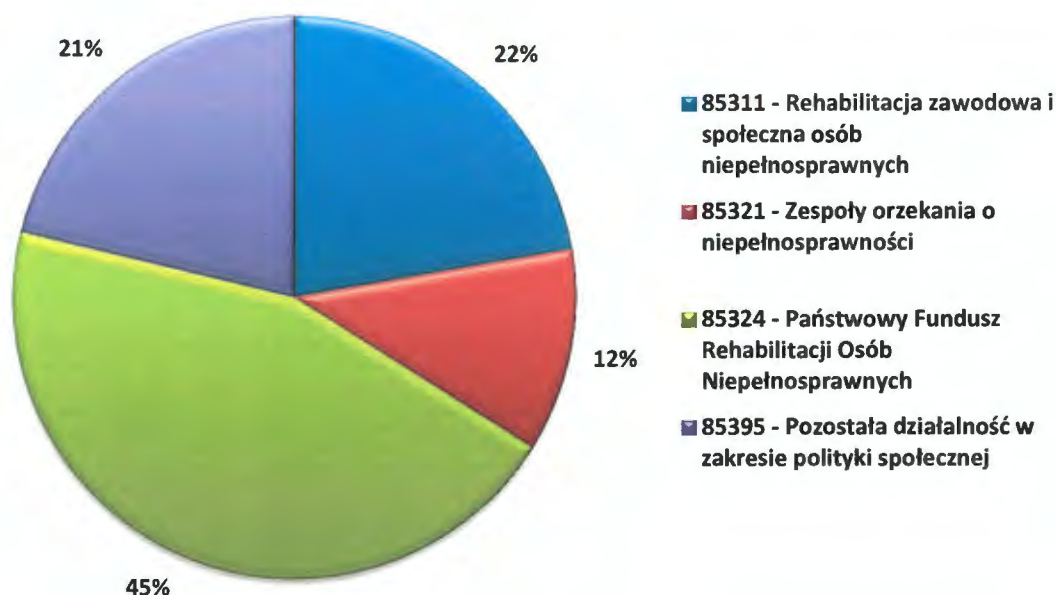
W dziale „pomoc społeczna” największe wydatki w wysokości **176 868 314 zł** wiążą się z grupą 85202 – Domy pomocy społecznej. W tej grupie nastąpił wzrost o **12 744 821 zł** w porównaniu do roku ubiegłego. Najmniejsze środki finansowe w roku oceny, jak również w poprzednim okresie sprawozdawczym, wydatkowane były na usuwanie skutków klęsk żywiołowych **169 109 zł**.

W 2017 roku **71,70%** kwoty wydatkowanej w ramach działu „852 – Pomoc społeczna” znajdowało się w budżetach OPS i PCPR.

Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej

Suma wydatków w dziale „853 - Pozostałe działania w zakresie polityki społecznej” wyniosła **33 234 710 zł** w roku oceny co stanowi spadek o **18%** w porównaniu do 2016 roku.

Struktura wszystkich wydatków na zadania w ramach tego działu przedstawiona została na poniższym wykresie 38:

Wykres 39. Wydatki w 2017 roku w ramach działu „853 - Pozostała działalność w zakresie pomocy społecznej”.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Poniesione wydatki w tym dziale stanowią 2% ogółu środków finansowych przeznaczonych na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostek samorządu terytorialnego.

Najwięcej środków PFRON - **14 880 873 zł**, następnie rehabilitacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnościami - **7 411 664 zł**, pozostała działalność w zakresie polityki społecznej **7 058 276 zł**, oraz zespoły orzekania o niepełnosprawności **3 883 897 zł**.

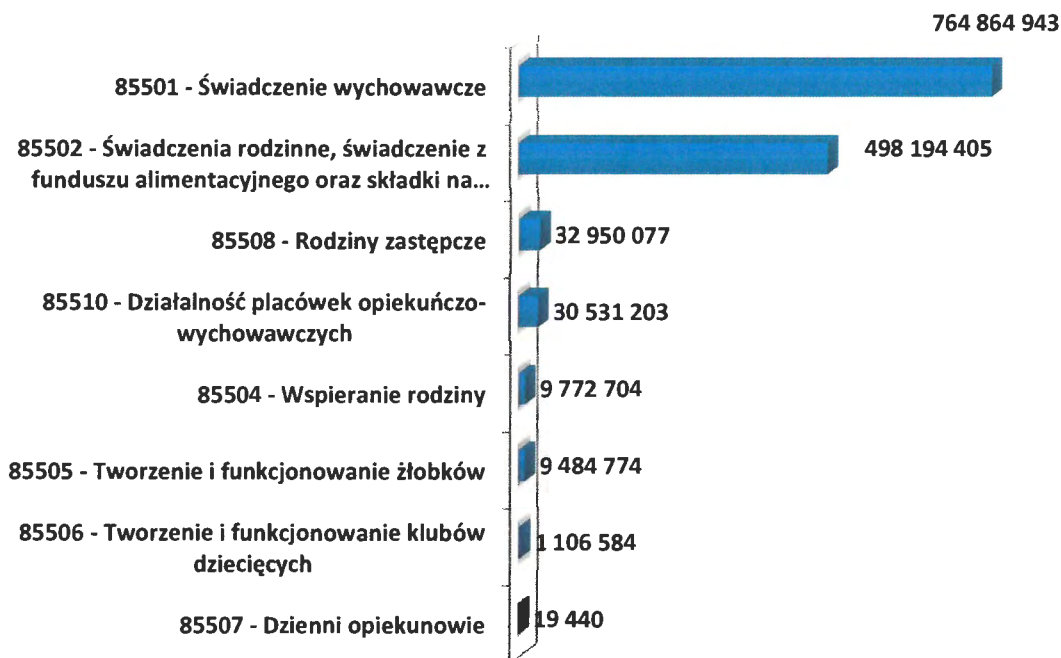
W 2017 roku **66,30%** kwoty wydatkowanej w ramach działu „853 – Pozostałe działania w zakresie polityki społecznej” znajdowało się w budżetach OPS i PCPR.

Edukacyjna opieka wychowawcza

Na realizację zadań w dziale Edukacyjna opieka wychowawcza w 2017 roku samorzady wydatkowały kwotę **52 209 887 zł**. Środki te przeznaczone zostały na pomoc materialną dla uczniów. W porównaniu do 2016 roku, koszty te wzrosły o **40 381 854 zł**. Prognoza na przyszły okres sprawozdawczości przewiduje zapotrzebowanie środków finansowych na poziomie **10 046 527 zł**. W 2017 roku **5,47%** kwoty wydatkowanej w ramach działu „854 – Edukacyjna opieka wychowawcza” znajdowało się w budżetach OPS i PCPR.

Rodzina

W ramach działu „855 - Rodzina” łącznie wydatkowano w 2017 roku to **1 346 924 130 zł**, (brak danych z poprzednich okresów sprawozdawczych ze względu na utworzenie działu Rodzina w 2017 roku). Wykres 39 przedstawia wszystkie wydatki na zadania w ramach działu Rodzina.

Wykres 40. Wydatki w 2017 roku w ramach działu „855 - Rodzina” (zł).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W dziale „Rodzina” największe wydatki w wysokości **764 864 943 zł** wiążą się ze świadczeniem wychowawczym, które w poprzednim okresie sprawozdawczym nie zostało wyodrębnione. Następnie w grupie 85502 – Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego, zanotowano wydatki w wysokości **498 194 405 zł** w poprzednim okresie sprawozdawczym wydatki na ten cel były wykazane w ramach działu 852 – Pomoc społeczna. W porównaniu do roku ubiegłego zanotowano wzrost o **5 040 721 zł**. Najmniejsze środki finansowe w roku 2017 wydatkowane były na opiekunów dziennych w kwocie **19 440 zł**. Poniesione wydatki w tym dziale stanowią **69%** ogółu środków finansowych przeznaczonych na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostek samorządu terytorialnego w 2017 roku.

W 2017 roku **92,80%** kwoty wydatkowanej w ramach działu „855 - Rodzina” znajdowało się w budżetach OPS i PCPR.

VIII. AKTYWNOŚĆ PROJEKTOWO - KONKURSOWA JEDNOSTKI ORGANIZACYJNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ

Niniejszy rozdział zawiera informacje na temat realizowanych projektów lub programów dotyczących obszaru pomocy i integracji społecznej.

W regionie świętokrzyskim w ramach projektów współfinansowanych lub finansowanych ze Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w 2017 roku wykazano **47** projektów co stanowi wzrost o **23 (49%)** w porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego, z czego **12** projektów realizowanych było w powiatowych centrach pomocy rodzinie i **35** projektów w ośrodkach pomocy społecznej.

W regionie świętokrzyskim nie realizowało tego typu projektów **76** jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (w tym 5 PCPR oraz 71 OPS). Szczegóły dotyczące ilości projektów współfinansowanych lub finansowanych ze Europejskiego Funduszu Społecznego przedstawia tabela 30.

Podjęmowane inicjatywy wspierane są przez Unię Europejską, która poprzez środki finansowe przyznane Polsce w ramach EFS realizuje cele przyjętej polityki spójności.

Najwięcej projektów realizowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego wykazały samorzady w powiecie buskim (**10**), kieleckim (**10**), staszowskim (**5**) oraz koneckim, opatowskim, sandomierskim i starachowickim (**3**). Najmniejszą aktywność realizowanych projektów w ramach środków EFS odnotował powiat pińczowski oraz skarżyski (po **1** projekcie).

Najwięcej projektów sfinansowanych z EFS realizowały (po **3** projekty) następujące podmioty: PCPR w Busku – Zdroju oraz gmina Masłów.

W 2017 roku realizacji projektów finansowanych z EFS przez jednostki samorządowe nie odnotowano w powiecie jędrzejowskim (mapa 45).

Tabela 30. Wykaz ilości projektów EFS realizowanych przez poszczególne jednostki samorządowe regionu świętokrzyskiego w 2017 roku.

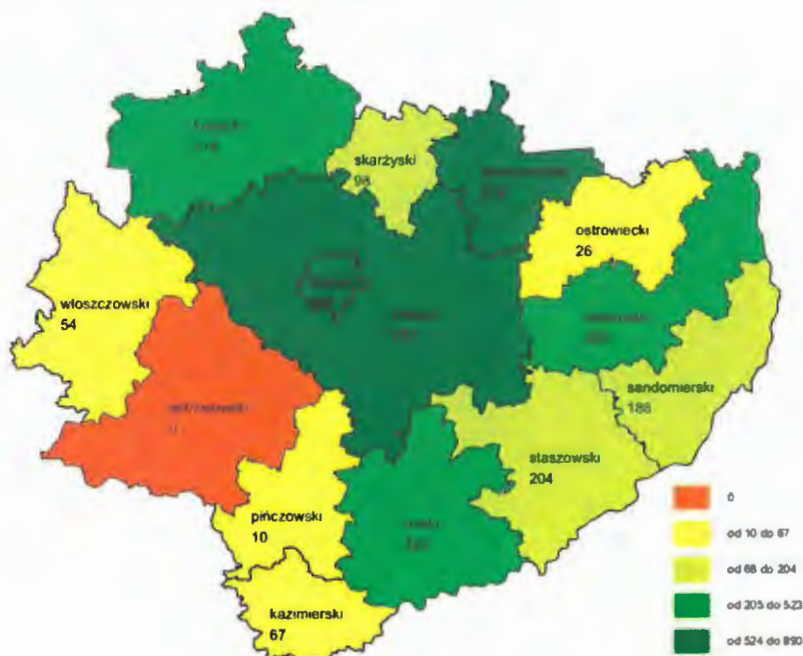
Powiat	PCPR		OPS							
buski	Busko-Zdrój (3)	Busko-Zdrój (2)	Gnojno (1)	Nowy Korczyn (1)	Pacanów (1)	Solec-Zdrój (1)	Stopnica (0)	Tuczępy (0)	Wiślica (1)	
jędrzejowski	Jędrzejów (0)	Imielno (0)	Jędrzejów (0)	Małogoszcz (0)	Nagłowice (0)	Oksa (0)	Sędziszów (0)	Słupia (0)	Sobków (0)	Wodzisław (0)
kazimierski	Kazimierza Wielka (0)	Bejsce (0)	Czarnocin (0)	Kazimierza Wielka (1)	Opatowiec (1)	Skalbmierz (0)				
kielecki	Kielce (2)	Bieliny (1)	Bodzentyn(1)	Chęciny (0)	Chmielnik(1)	Daleszyce(0)	Górno(0)	Łagów(0)	Łopuszno(0)	Małków(3)
	Miedziana Góra (0)	Mniów (0)	Morawica (0)	Nowa Słupia (1)	Piekoszków (0)	Pierzchnica (0)	Raków (0)	S.-Nowiny (0)	Strawczyn (0)	Zagnańsk (1)
konecki	Końskie (1)	Fałków (0)	Gowarczów (0)	Końskie (0)	Radoszyce (1)	R.Maleniecka (0)	Sł.(Konecka) (0)	Smyków (0)	Stąporków (1)	
opatowski	Opatów (2)	Baćkowice (1)	Iwaniska (0)	Lipnik (0)	Opatów (0)	Ożarów (0)	Sadowie (0)	Tarłów (0)	Wojciechowice (0)	
ostrowiecki	Ostrowiec Św. (0)	Bałtów (0)	Bodzechów (1)	Ćmielów (0)	Kunów (1)	Ostrowiec Św. (0)	Waśniów (0)			
pińczowski	Pińczów (0)	Działoszyce (0)	Kije (0)	Michałów (0)	Pińczów (1)	Złota (0)				
sandomierski	Sandomierz (0)	Dwikozy (0)	Klimontów (1)	Koprzywnica (0)	Łoniów (0)	Obrazów (0)	Samorzec (0)	Sandomierz (1)	Wilczyce (0)	Zawichost (1)
skarżyski	Skarżysko-Kamienna (1)	Bliżyn (0)	Łączna (0)	Skarżysko Kościelne (0)	Skarżysko-Kamienna (0)	Suchedniów (0)				
starachowicki	Starachowice (1)	Brody (0)	Mirzec (0)	Pawłów (0)	Starachowice (2)	Wąchock (0)				
staszowski	Staszów (1)	Bogoria (0)	Łubnice (1)	Oleśnica (0)	Osiek (0)	Poaniec (1)	Rytwiany(1)	Staszów(1)	Szydłów(0)	
włoszczowski	Włoszczowa (1)	Kluczewsko (0)	Krasocin (0)	Moskorzew (0)	Radków (1)	Secemin (0)	Włoszczowa (0)			
miasto Kielce	MOPRKielce (2)									

Opracowanie własne na podstawie CAS.

W 2017 roku działania projektowe finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego objęły 4004 osoby, tj. o 77% więcej niż w roku poprzednim. Z analizy formularzy OZPS wynika, że najwięcej osób skorzystało z projektów w mieście Kielce (890 osób), powiecie kieleckim (783 osoby) oraz powiecie starachowickim (579 osób). Zaś najmniej w powiatach: ostrowieckim (26 osób) i pińczowskim (10 osób) W powiecie jędrzejowskim nie odnotowano aktywności projektowej ze środków EFS. Ogółem łączna kwota środków wyniosła 12 195 694 zł. Dane dotyczące ilości osób objętych projektami przedstawia mapa 44.

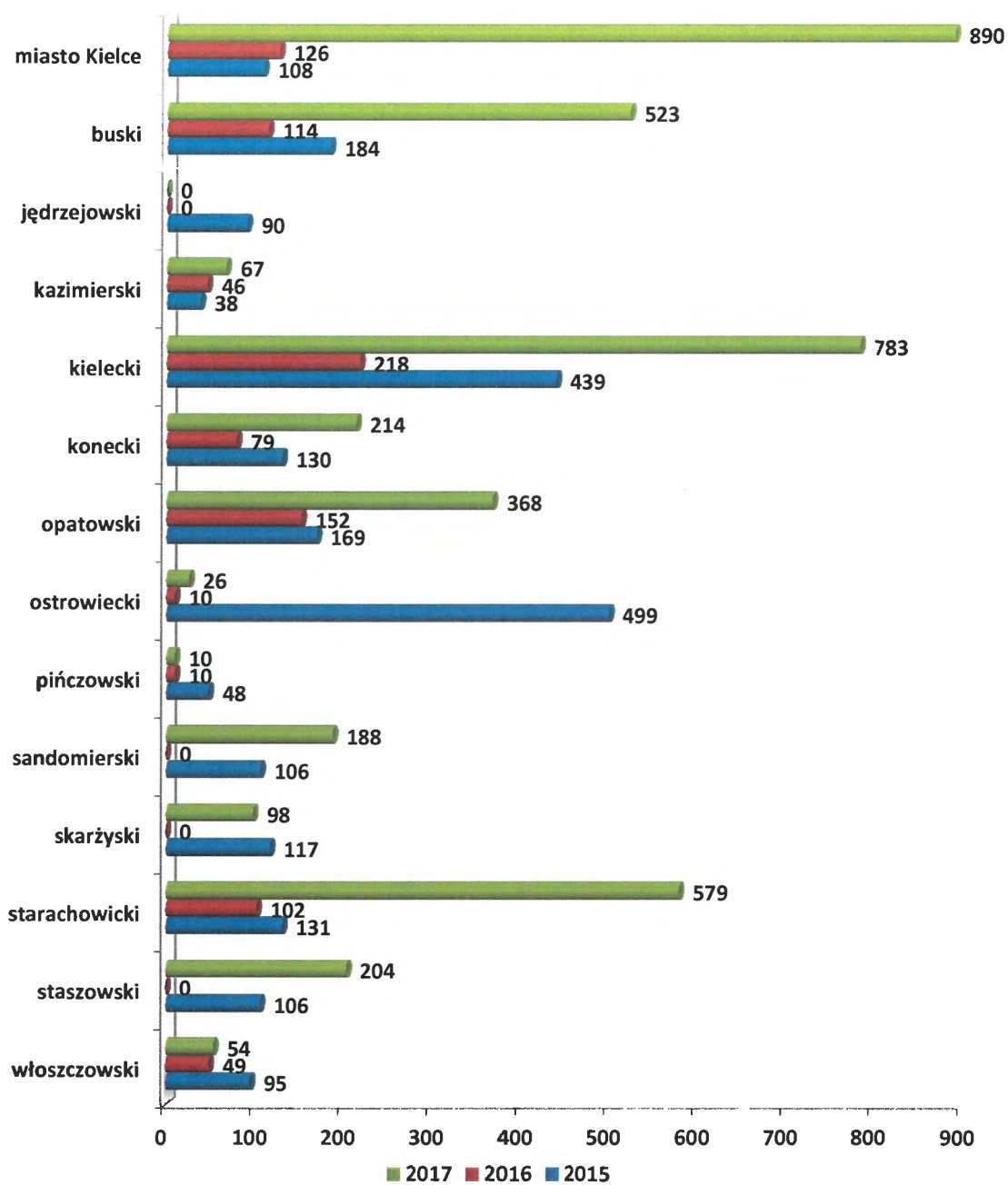
Mapa 44. Liczba osób objętych projektami współfinansowanymi z EFS w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

W 2017 roku w porównaniu do danych z 2016 roku, zauważalny jest znaczny wzrost osób objętych projektami współfinansowanymi z EFS szczególnie w powiecie kieleckim oraz mieście Kielce, gdzie w 2016 roku w projektach uczestniczyło 126 osób w mieście Kielce oraz w powiecie kieleckim 218 osób, natomiast w roku oceny odpowiednio 890 osób w mieście Kielce (wzrost o 764 osoby) oraz 783 w powiecie kieleckim (wzrost o 565 osób).

Szczegółowy wykaz prezentuje wykres 41.

Wykres 41. Liczba osób korzystających z projektów finansowanych z EFS na przestrzeni lat 2015-2017 w regionie świętokrzyskim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Mapa 45. Liczba realizowanych projektów współfinansowanych z EFS w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Udział w konkursach ogłaszanych przez MRPiPS

W regionie świętokrzyskim w ramach projektów współfinansowanych lub finansowanych ze środków uzyskanych z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w 2017 roku wykazano **68** projektów.

W okresie objętym sprawozdaniem, największą aktywność projektową odnotowano w 6 gminach województwa świętokrzyskiego gdzie w każdej z nich realizowano po 2 lub więcej projektów: Staszów (3), Radków (3), Końskie (2), Ożarów (2), Połaniec (2) i Włoszczowa (2). Szczegóły dotyczące ilości projektów realizowanych ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przedstawia tabela 31.

3 powiatowe centra pomocy rodzinie i **52** ośrodki pomocy społecznej w regionie świętokrzyskim nie realizowało tego typu projektów.

W ramach projektów współfinansowanych lub finansowanych ze środków uzyskanych z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w 2017 roku w regionie świętokrzyskim skorzystało **1 419** osób.

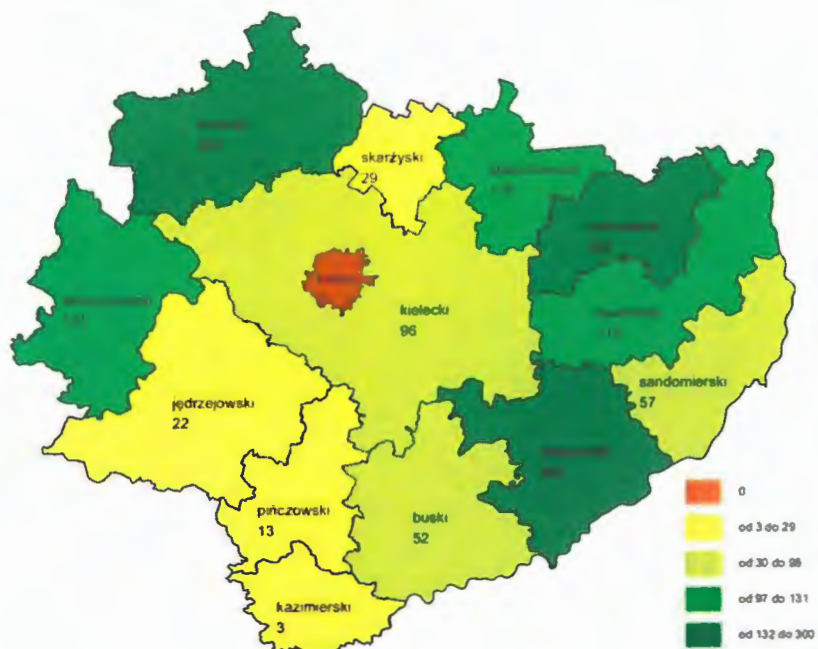
Największą aktywność projektową można zaobserwować w powiatach: staszowskim, gdzie udział w programach wzięło **300** osób, koneckim **263** osoby oraz ostrowieckim **222** osoby. Najmniejsze zainteresowanie programami resortowymi wykazano w powiatach: kazimierskim (3), pińczowskim (13), jędrzejowskim (22) oraz skarżyskim (29). W mieście Kielce nie odnotowano aktywności w ramach projektów współfinansowanych z MRPiPS. Szczegóły dotyczące ilości osób w realizowanych projektach przedstawia mapa nr 46.

Tabela 31. Wykaz ilości projektów MRPiPS realizowanych przez poszczególne jednostki samorządowe regionu świętokrzyskiego w 2017 roku.

Powiat	PCPR		OPS							
buski	Busko-Zdrój (1)	Busko-Zdrój (0)	Gnojno (0)	Nowy Korczyn (0)	Pacanów (1)	Solec-Zdrój (1)	Stopnica (0)	Tuczępy (0)	Wiślica (0)	
jędrzejowski	Jędrzejów (1)	Imielno (1)	Jędrzejów (1)	Małogoszcz (1)	Nagłowice (0)	Oksa (0)	Sędziszów (0)	Słupia (0)	Sobków (0)	Wodzisław (0)
kazimierski	Kazimierza Wielka (0)	Bejsce (0)	Czarnocin (1)	Kazimierza Wielka (0)	Opatowiec (1)	Skalbmierz (1)				
kielecki	Kielce (1)	Bieliny (0)	Bodzentyn(1)	Chęciny (0)	Chmielnik(0)	Daleszyce(1)	Górno (0)	Łagów (1)	Łopuszno (0)	Maslów(1)
	Miedziana Góra (0)	Mniów (1)	Morawica (0)	Nowa Słupia (1)	Piekoszew (1)	Pierzchnica (1)	Raków (1)	S.-Nowiny (1)	Strawczyn (0)	Zagnańsk (1)
konecki	Końskie (1)	Fałków (0)	Gowarczów (0)	Końskie (2)	Radoszyce (0)	Ruda Maleniecka (1)	Słupia (Konecka) (0)	Smyków (0)	Stąporków (1)	
opatowski	Opatów (0)	Baćkowice (0)	Iwaniska (0)	Lipnik (0)	Opatów (1)	Ozarów (2)	Sadowie (0)	Tarłów (0)	Wojciechowice (0)	
ostrowiecki	Ostrowiec Św. (1)	Bałów (1)	Bodzechów (1)	Ćmielów (0)	Kunów (1)	Ostrowiec Św. (1)	Waśniów (0)			
pińczowski	Pińczów (1)	Działoszyce (1)	Kije (0)	Michałów (1)	Pińczów (1)	Złota (1)				
sandomierski	Sandomierz (1)	Dwikozy (1)	Klimontów (1)	Koprzywnica (0)	Łoniów (1)	Obrazów (0)	Samborzec (1)	Sandomierz (1)	Wilczyce (1)	Zawichost (0)
skarżyski	Skarżysko-Kam. (1)	Bliżyn (1)	Łączna (0)	Skarżysko Kościelne (1)	Skarżysko-Kamienna (0)	Suchedniów (0)				
starachowicki	Starachowice (1)	Brody (0)	Mirzec (1)	Pawłów (0)	Starachowice (1)	Wąchock (0)				
staszowski	Staszów (0)	Bogoria (0)	Łubnice (1)	Oleśnica (0)	Osiek (0)	Połaniec (2)	Rytwiany (1)	Staszów (3)	Szydłów (0)	
włoszczowski	Włoszczowa (1)	Kluczewsko (1)	Krasocin (0)	Moskorzew (0)	Radków (3)	Secemin (1)	Włoszczowa (2)			
miasto Kielce	MOPR Kielce (0)									

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Mapa 46. Liczba osób objętych projektami w 2017 roku w ramach konkursów ogłaszanych przez MRPiPS wg powiatów regionu świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS.

Udział w programach osłonowych

W 2017 roku w ramach programów osłonowych w województwie świętokrzyskim działania podejmowało 29 jednostek samorządowych realizując 40 programów. Najwięcej programów osłonowych zrealizował PCPR Końskie (5) oraz OPS Jędrzejów (3), następnie (po 2 programy) zrealizował OPS Chęciny, Nagłowice, Gowarczów, Ćmielów, Radków.

Programów osłonowych nie realizowano na terenie powiatów: kazimierskiego, pińczowskiego, starachowickiego, staszowskiego oraz miasta Kielce.

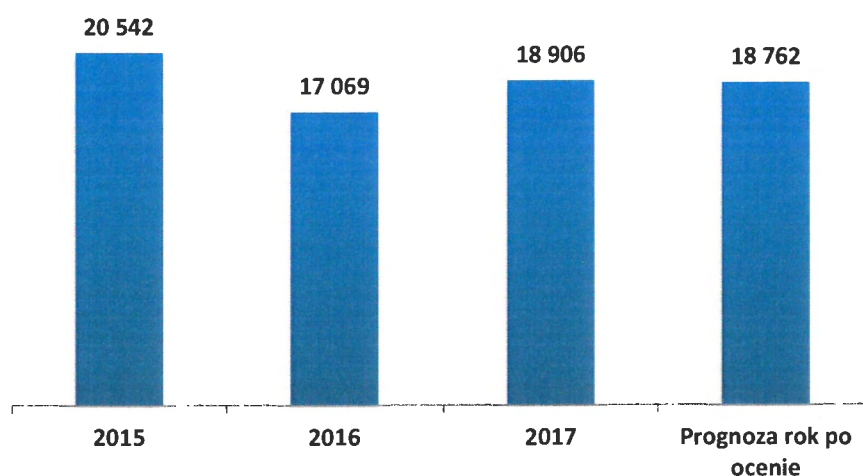
Szczegóły dotyczące udziału w programach osłonowych realizowanych przez poszczególne jednostki samorządowe w 2017 roku prezentuje tabela 32.

Tabela 32. Udział w programach osłonowych realizowanych przez poszczególne jednostki samorządowe regionu świętokrzyskiego w 2017 roku.

Powiat	PCPR		OPS							
buski	Busko-Zdrój (1)	Busko-Zdrój (0)	Gnojno (1)	Nowy Korczyn (0)	Pacanów (1)	Solec-Zdrój (0)	Stopnica (0)	Tuczępy (0)	Wiślica (0)	
jędrzejowski	Jędrzejów (0)	Imielno (0)	Jędrzejów (3)	Małogoszcz (0)	Nagłowice (2)	Oksa (0)	Sędziszów (0)	Słupia (0)	Sobków (0)	Wodzisław (0)
kazimierski	Kazimierza Wielka (0)	Bejsce (0)	Czarnocin (0)	Kazimierza Wielka (0)	Opatowiec (0)	Skalbmierz (0)				
kielecki	Kielce (1)	Bieliny (1)	Bodzentyn(0)	Chęciny (2)	Chmielnik(0)	Daleszyce(0)	Górno (1)	Łągów (0)	Łopuszno (0)	Masłów (1)
	Miedziana Góra (1)	Mniów (1)	Morawica (0)	Nowa Słupia (1)	Piekoszew (1)	Pierzchnica (0)	Raków (0)	Sitkówka-Nowiny (0)	Strawczyn (0)	Zagnańsk (1)
konecki	Konecki (5)	Fałków (0)	Gowarczów (2)	Końskie (1)	Radoszyce (0)	Ruda Maleniecka (0)	Słupia (Konecka) (0)	Smyków (0)	Stąporków (0)	
opatowski	Opatów (0)	Baćkowice (1)	Iwaniska (0)	Lipnik (0)	Opatów (0)	Ożarów (0)	Sadowie (0)	Tarłów (0)	Wojciechowice (0)	
ostrowiecki	Ostrowiec Św. (0)	Baltów (1)	Bodzechów (0)	Ćmielów (2)	Kunów (0)	Ostrowiec Św. (0)	Waśniów (0)			
pińczowski	Pińczów (0)	Działoszyce (0)	Kije (0)	Michałów (0)	Pińczów (0)	Złota (0)				
sandomierski	Sandomierz (0)	Dwikozy (0)	Klimontów (0)	Koprzywnica (1)	Łoniów (0)	Obrazów (0)	Samborzec (0)	Sandomierz (1)	Wilczyce (0)	Zawichost (0)
skarżyski	Skarżysko-Kam. (0)	Bliżyn (1)	Łączna (0)	Skarżysko-Kościełne	Skarżysko-Kamienna(0)	Suchedniów (1)				
starachowicki	Starachowice (0)	Brody (0)	Mirzec (0)	Pawłów (0)	Starachowice (0)	Wąchock (0)				
staszowski	Staszów (0)	Bogoria (0)	Łubnice (0)	Oleśnica (0)	Osiek (0)	Połaniec (0)	Rytwiary(0)	Staszów (0)	Szydłów (0)	
włoszczowski	Włoszczowa (0)	Kluczewsko (0)	Krasocin (1)	Moskorzew (0)	Radków (2)	Secemin (1)	Włoszczowa (1)			
miasto Kielce	MOPR Kielce (0)									

Opracowanie własne na podstawie CAS.

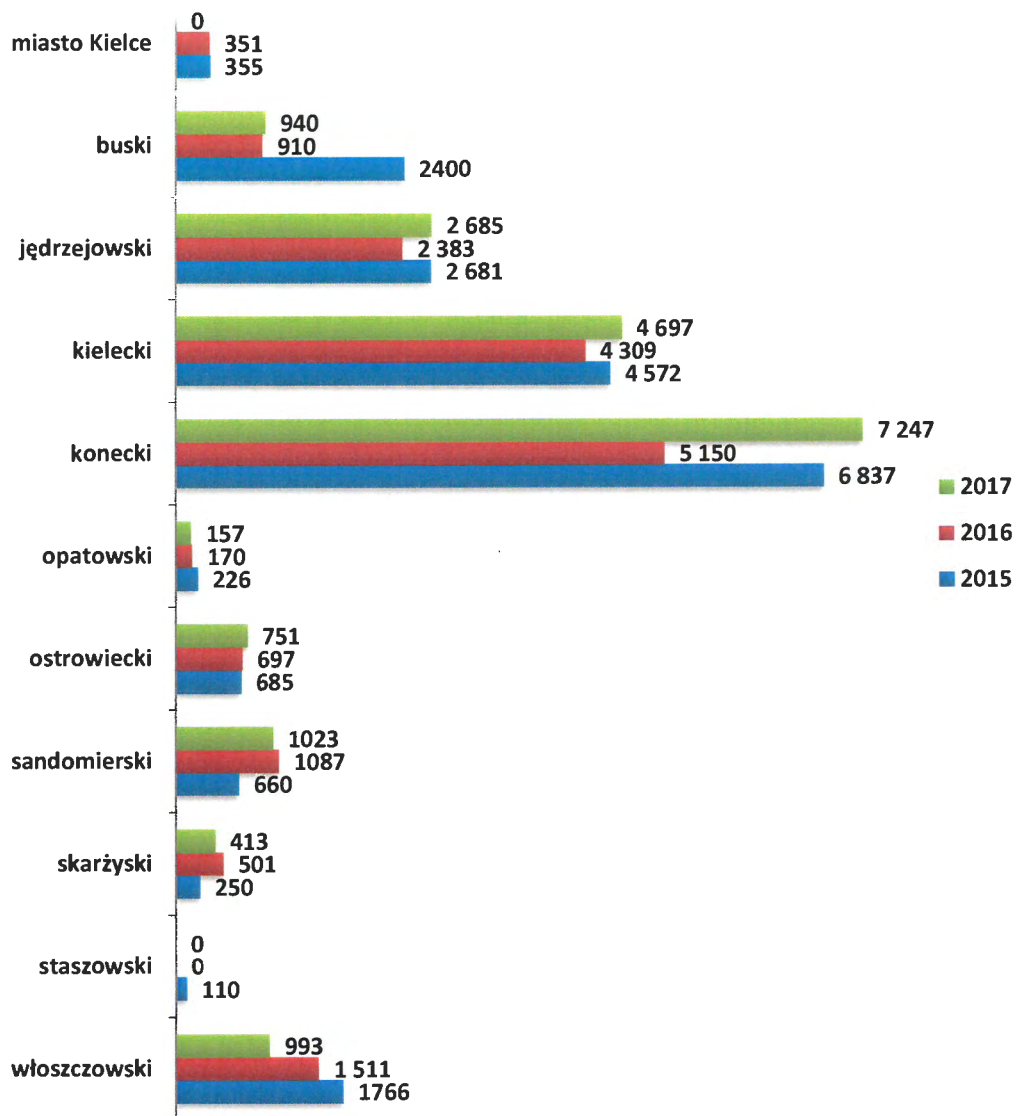
W roku 2017, w ramach programów osłonowych w województwie świętokrzyskim wsparciem objętych zostało **18 906** osób. W roku 2016 ilość osób objętych działaniami w ramach programów osłonowych była niższa o niespełna **10%**. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej prognozują, iż w 2018 r. liczba osób korzystających ze wsparcia w ramach programów osłonowych będzie kształtować się na zbliżonym poziomie do roku 2017. Prognoza wskazuje na nieznaczny spadek osób, które skorzystają z projektów osłonowych rok po ocenie.

Wykres 42. Liczba osób biorących udział w programach osłonowych w latach 2015-2017 wraz z prognozą rok po ocenie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Najwięcej osób objętych wsparciem w ramach programów osłonowych to mieszkańcy powiatów: koneckiego (7 247), kieleckiego (4 309) buskiego (2 400) oraz jędrzejowskiego (2 213). W powiatach: kazimierskim, pińczowskim, starachowickim, staszowskim oraz mieście Kielce nie odnotowano realizacji programów osłonowych.

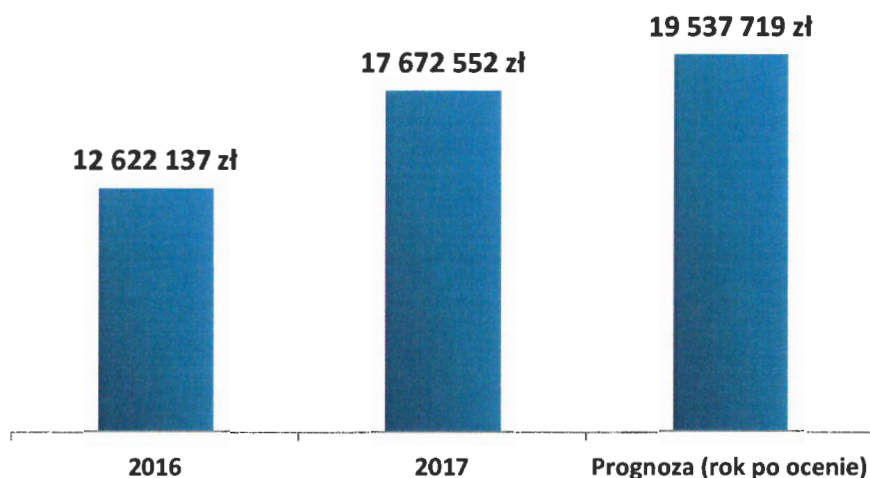
Wykres 43. Liczba osób biorących udział w programach osłonowych wg powiatów regionu świętokrzyskiego w latach 2015-2017.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

IX WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI - ZADANIA ZLECONE W OBSZARZE POMOCY I WSPARCIA

Zapisy ustawy o pomocy społecznej umożliwiają organom wykonawczym jednostek samorządu terytorialnego współpracę z organizacjami społecznymi i pozarządowymi. Art. 4 ustawy *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* definiuje zakres i rodzaj zadań publicznych, w ramach których ustawodawca przewiduje współpracę jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi. Pod pojęciem „organizacji pozarządowych” rozumie się podmioty określone w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

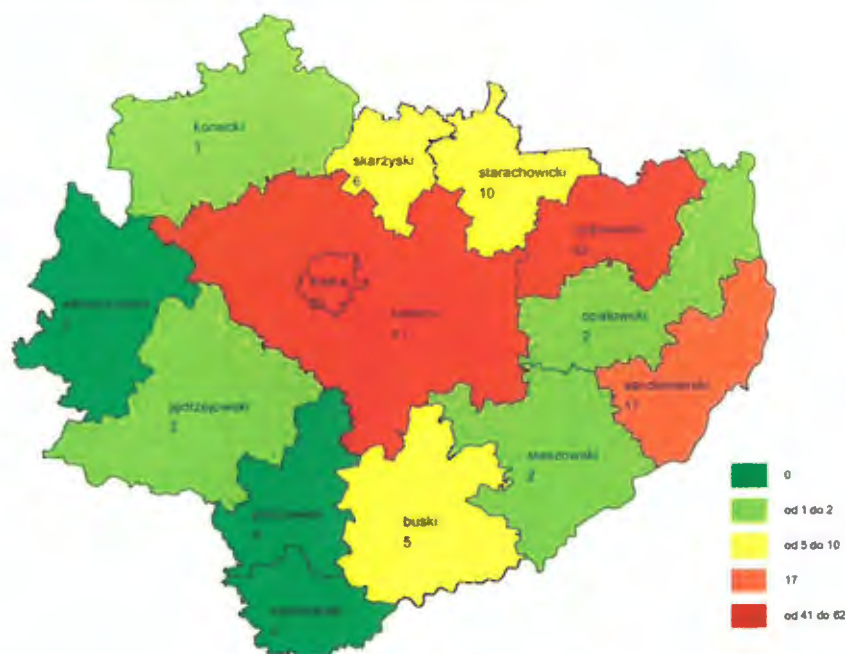

Wykres 44. **Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych na przestrzeni lat 2016-2017 wraz z prognozą (zł).**

Opracowanie własne na podstawie CAS.

Analiza sprawozdań przesłanych przez gminy i powiaty wskazuje, że ogólna liczba organizacji pozarządowych z którymi współpracują jednostki organizacyjne pomocy społecznej wyniosła w 2017 roku **253**, jest to więcej o 7 organizacji w porównaniu do roku 2016. Wartość przekazanych środków ogółem na realizację zadania zleconego w trybie działalności pożytku publicznego wyniosła **17 672 552zł**, tj. o **40%** więcej niż w roku ubiegłym.

Mapa 47. Zlecenia w trybie działalności pożytku publicznego - liczba zawartych zleceń/umów wg powiatów regionu świętokrzyskiego w 2017 roku.

Opracowanie własne na podstawie CAS.

Ogółem liczba zawartych zleceń/umów z organizacjami pozarządowymi w 2017 roku wyniosła 212, najczęściej z nich zawarto w powiatach: ostrowieckim (62 umowy), mieście Kielce (52 umowy) oraz powiecie kieleckim (41 umów). W trzech powiatach: włoszczowskim, pińczowskim oraz kazimierskim nie odnotowano współpracy samorządów z organizacjami pozarządowymi.

Współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi to także zlecenia w trybie określonym zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 roku prawo zamówień publicznych. W okresie sprawozdawczym na terenie województwa świętokrzyskiego udzielono 15 zleceń w trybie zamówień publicznych w tym: w gminie Nowa Słupia (powiat kielecki) - 14 zleceń oraz gminie Stąporków (powiat konecki) – 1 zlecenie. Łączna kwota przeznaczona na powyższe zlecenie to 420 315 zł.

Organizacje pozarządowe realizując swoje zadania zaspokajają potrzeby między innymi w zakresie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych lub prowadzenia infrastruktury pomocy społecznej.

Szczególne miejsce wśród świadczonych usług zleczanych przez gminy są usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania. Przyznaje się je osobom samotnym, przewlekle chorym, niepełnosprawnym i w podeszłym wieku, które mają ograniczoną zdolność, do samoopieki lub mają rodzinę niewydolną opiekuńczo. Natomiast specjalistyczne usługi opiekuńcze są dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem. Mogą one polegać na: usprawnianiu do funkcjonowania w społeczeństwie, pielęgnacji, rehabilitacji fizycznej, terapii psychologicznej i pedagogicznej,

wsparciu edukacyjnym, pomocy mieszkaniowej. Usługi specjalistyczne świadczone są w miejscu zamieszkania, ale realizowane mogą być również w ośrodkach wsparcia, które zapewniają między innymi terapię zajęciową, zajęcia rehabilitacyjne, kulturalne, rekreacyjne.

Tabela 33. Wybrany rodzaj usług pomocy społecznej prowadzonych przez organizacje pozarządowe na podstawie zleceń gmin w 2017 roku (w zł).

Jednostka	Liczba zleceń	Wartość zleceń (zł)
Usługi opiekuńcze		
miasto Kielce	4	380 950
Ostrowiec Świętokrzyski	1	120 000
Sandomierz	1	40 000
Pawłów	1	111 000
Razem	7	651 950
Specjalistyczne usługi opiekuńcze		
PCPR Busko-Zdrój	2	103 092
Solec Zdrój	1	480 654
miasto Kielce	4	13 452
Razem	7	597 198
Prowadzenie placówki pomocy społecznej		
PCPR Busko-Zdrój	3	2 740 787
PCPR Jędrzejów	1	120 000
Pierzchnica	1	157 237
Ostrowiec Świętokrzyski	1	226 080
Koprzywnica	1	447 587
PCPR Sandomierz	1	Brak danych
Razem	8	3 691 691

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CAS.

Tabela 33 prezentuje wybrane rodzaje usług zleczanych organizacjom pozarządowym. W roku 2017 podpisane zostały 22 umowy współpracy z organizacjami pozarządowymi o łącznej wartości 4 940 839zł. W odniesieniu do poprzedniego okresu rozliczeniowego wartość umów wzrosła o 3,9%.

W 2017 roku największe środki finansowe zostały przekazane na prowadzenie placówek pomocy społecznej -3 691 691 zł i jest to więcej o 3,3% w odniesieniu do 2016 roku. Kwota dotacji na realizację specjalistycznych usług opiekuńczych w roku 2017 również zwiększyła się w porównaniu do lat poprzednich i wyniosła 597 198 zł (wzrost o 5,9%), a w przypadku realizacji usług opiekuńczych przeznaczono na ten cel środki w wysokości 651 950 zł i jest to więcej o 5% w porównaniu do 2016 roku.

X. WNIOSKI

Sytuacja demograficzna, społeczna, zasoby infrastruktury społecznej w regionie świętokrzyskim

- Odnotowany został spadek liczby ludności zamieszkującej region świętokrzyski o **3 190** mieszkańców w stosunku do 2016 roku. Największy spadek liczby mieszkańców odnotowano w: powiecie ostrowieckim (-**523**), Kielce (-**368**). Najmniejszy odpływ ludności odnotowano w powiatach: włoszczowskim (-**133**), jędrzejowskim (-**189**), kazimierskim (-**194**), pińczowskim (-**201**) oraz opatowskim (-**215**). Powiat kielecki jako jedyny w regionie odnotowuje wzrost ludności o **365** mieszkańców w 2017 roku.
- Stopa bezrobocia na koniec grudnia 2017 roku ukształtowała się na poziomie **8,8%** (jest niższa o **2%** w stosunku do roku 2016).
- Liczba mieszkań komunalnych w zasobach gmin wyniosła **12 393** - wzrosła o niespełna **7%** (liczba mieszkań komunalnych w 2016 r.: **11 597** natomiast w 2015 r.: **10 987**).
- Odnotowano spadek o **-0,8%** liczby mieszkań socjalnych z **2 887** w 2016 roku do **2 865** w 2017 roku.
- Wzrosła liczba żłobków, oddziałów żłobkowe, klubów dziecięcych. Odnotowano **8** tego typu placówek więcej niż w 2016 roku.
- Wzrosła liczba publicznych i niepublicznych przedszkoli wraz z liczbą oddziałów przyszkolnych przy szkołach podstawowych, punktów przedszkolnych i zespołów wychowania przedszkolnego – w 2017 r. wynosiła **766**; w porównaniu do roku 2016 nastąpił wzrost liczby tego typu podmiotów o **31** placówek.
- Wzrosła liczba świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży o niespełna **2%** w stosunku do 2016 roku i wyniosła **650**, z czego **46%** stanowią świetlice przyszkolne.
- Wzrosła liczba świetlic i klubów uznawanych jako kluby seniora, działających na terenie gminy, zajmujących się rozwojem życia kulturalnego, oświatowego, towarzyskiego i rekreacyjnego osób starszych - **124** placówek, tj. zwiększyła się o **25,3%** w porównaniu do roku 2016 gdzie liczba ww. placówek wyniosła **99**.

- Odnotowano spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej (na 1000 mieszkańców) w regionie (wskaźnik deprivacji lokalnej) o **10%** w stosunku do roku 2016.
- Analiza wewnątrzregionalnego zróżnicowania wskaźnika deprivacji lokalnej wskazuje, iż największe natężenie przedmiotowego wskaźnika odnotowuje się w powiatach: sandomierskim (**121,60**), koneckim (**120,25**) i staszowskim (**112,12**). Najniższy wskaźnik deprivacji lokalnej odnotowano w m. Kielce (**58,81**), następnie w powiatach: kazimierskim (**64,59**), starachowickim (**70,29**) oraz włoszczowskim (**79,89**). Gminy, w których ww. wskaźnik osiąga najwyższe wartości (powyżej 180,00) to: Imielno (**220,79**), Gnojno (**217,80**), Raków (**202,47**), Samborzec (**189,84**), Słupia (konecka) (**186,89**) oraz Łubnice (**181,77**).
- Najczęstsze powody udzielania pomocy społecznej w województwie świętokrzyskim to: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała i ciężka choroba oraz niepełnosprawność.
- Odnotowano **10%** spadek liczby osób, które uzyskały świadczenie z pomocy społecznej, oraz spadek liczby osób długotrwale korzystających ze świadczeń o **-7%**.
- Spadek liczby osób otrzymujących świadczenie z pomocy społecznej odnotowano w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym (**13%**) oraz produkcyjnym (**11%**). Natomiast wśród osób wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej) odnotowano **wzrost liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej o 7,4%** w stosunku do roku 2016.
- Liczba osób, które otrzymały świadczenia pieniężne z pomocy społecznej wyniosła **36 836** osób, w stosunku do 2016 roku jest to mniej o blisko **-6,6%**.
- Liczba osób, którym przyznano świadczenie niepieniężne wyniosła **35 224** i jest to mniej o **-13%** w stosunku do 2016 roku.
- Odnotowano **10%** wzrost liczby osób korzystających z usług opiekuńczych. Z usług tego typu w 2017 skorzystało **3 993** osób.
- Odnotowano **16,5%** wzrost liczby osób korzystających ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Z usług tego typu skorzystało **1 173** osób.
- Odnotowano spadek o **-44,4%** liczby rodzin (**o 2 765 rodzin**), korzystających z poradnictwa specjalistycznego.
- Odnotowano spadek o **-0,8%** liczby rodzin (**o 336 rodzin**) objętych pracą socjalną.
- Liczba rodzin objętych interwencją kryzysową wyniosła **761** i było to mniej o **-6,1%** w stosunku do 2016 r.
- Odnotowano mniejszą liczbę zawartych kontraktów socjalnych o **-2,5%** (**z 2 719 do 2 650**),

- Odnotowano wzrost o **1,8%** liczby rodzin objętą pracą asystenta rodziny.
- Liczba asystentów rodziny w regionie świętokrzyskim w 2017 roku była o **-6 osób** mniejsza w stosunku do 2016 roku. Pięć ośrodków pomocy społecznej w gminach: Słupia (jędrzejowska), Smyków, Baćkowice, Iwaniska, Sadowie nie zatrudnia asystentów rodziny.
- W 2017 roku odnotowano spadek liczby osób objętych programem korekcyjno-edukacyjnym o **-15,7%** w odniesieniu do 2016 roku. W roku oceny **145 osób** objętych zostało ww. programem.
- Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem w 2017 roku wyniosła **689** rodzin i w odniesieniu do roku poprzedniego jest większa o **2** rodziny tego typu.
- Na przestrzeni lat 2015-2017 widoczna jest tendencja spadkowa w zakresie liczby dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych z dzieckiem.
- W roku 2017 funkcjonowało **303** rodzin zastępczych niezawodowych, o **5 więcej** w stosunku do 2016r.
- W roku 2017 odnotowano **36 rodzin zastępczych zawodowych** i jest to mniej o **3 rodziny** w stosunku do 2016.
- Wśród zawodowych rodzin zastępczych w 2017 roku funkcjonowały: **4** rodziny zastępcze specjalistyczne, **13** rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego i **16** rodzin prowadzi rodzinny dom dziecka.
- Na terenie województwa odnotowano **3** rodziny wspierające (Nowa Słupia, Staporków, Ostrowiec-Świętokrzyski), tj. o **2** rodziny wspierające więcej niż w roku 2016.
- Liczba osób objętych indywidualnym programem usamodzielnienia wyniosła **602** osób, o **7%** mniej w odniesieniu do 2016 roku.
- Liczba pełnoletnich osób opuszczających rodziny zastępcze w roku 2017 wyniosła **410** osób (spadek o **-8,5%** w odniesieniu do roku poprzedniego).
- Liczba pełnoletnich osób opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze wyniosła w 2017 roku **143** osób, o **-5,3%** mniej niż w 2016 roku.
- W 2017 roku odnotowano spadek liczby osób objętych programem korekcyjno-edukacyjnym o **-15,7%** w odniesieniu do 2016 roku. W roku oceny **145 osób** objętych zostało ww. programem.

- W 2017 roku na terenie województwa świętokrzyskiego w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej zatrudnione były **3 173** osoby, w 2015 roku byłoby **2911** osób, a w 2016 roku **3 038** osób.
- W 2017 roku na terenie województwa świętokrzyskiego w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej zatrudnionych było **138** osób na stanowiskach kierowniczych (co stanowi **4,4%** ogółu kadry jops), w latach ubiegłych było to odpowiednio: **139** osób w 2015 roku oraz **137** osób w 2016 roku. Specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej posiadało **128** osób pracujących na stanowiskach kierowniczych. W 2015 roku tego typu specjalizację posiadało **126** osób, natomiast w 2016 roku liczba ta była identyczna jak w 2017 roku.
- W 2017 roku na terenie województwa świętokrzyskiego w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej zatrudnionych było **813** osób na stanowiskach pracownika socjalnego (**25,6%** kadry zatrudnionej w jops), w latach ubiegłych były to odpowiednio: **804** osoby w 2015 roku oraz **808** osób w 2016 roku, **636** osób posiadało wykształcenie wyższe (**78,2%** ogółu), w latach ubiegłych byłoby odpowiednio: **605** osób w 2015 roku oraz **619** osób w 2016 roku,
- W 2017 roku na terenie województwa świętokrzyskiego w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej zatrudnione były **2 222** osoby na innych stanowiskach (**70%** ogółu pracowników zatrudnionych w jops), w latach ubiegłych było to odpowiednio: **1 968** osób w 2015 roku oraz **2 093** osoby w 2016 roku. Wykształcenie wyższe posiadało **1 186** osób (**53,4%** ogółu), w latach ubiegłych byłoby odpowiednio: **968** osób w 2015 roku oraz **1 077** osób w 2016 roku.
- W 2017 roku na terenie regionu, funkcjonowały ośrodki pomocy społecznej nie spełniające wymogów o których mowa w art. 110 ust.11 ustawy o pomocy społecznej, gdyż liczba pracowników socjalnych była niższa od normy przewidzianej przez ustawodawcę zarówno w odniesieniu do liczby mieszkańców w gminie (1 pracownik na 2000 mieszkańców) – w przypadku **30** ośrodków pomocy społecznej, jak i w stosunku do grup osób objętych świadczeniami (1 pracownik na 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących) – w przypadku **58** gmin.

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2017 roku na terenie województwa świętokrzyskiego funkcjonowały 102 różnego rodzaju ośrodki wsparcia. 73 z nich prowadzonych było przez jednostki samorządu terytorialnego, natomiast 29 ośrodków wsparcia prowadzonych było przez inny podmiot. ➤ W roku 2017 funkcjonowało: <ul style="list-style-type: none"> • 38 środowiskowych domów samopomocy, • 5 dziennych domów pomocy, • 18 placówek typu noclegownie, schroniska i domy dla osób bezdomnych, • 14 klubów samopomocy, • 38 domów pomocy społecznej, • 38 mieszkań chronionych, • 48 placówki opiekuńczo – wychowawcze, • 11 ośrodków interwencji kryzysowej, • 6 centrów integracji społecznej, • 11 klubów integracji społecznej, • 32 warsztatów terapii zajęciowej, • 4 zakłady aktywności zawodowej.
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wydatki ogółem poniesione przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej związane z realizacją zadań w ramach polityki społecznej w regionie w 2017 roku oszacowano na poziomie 1 956 522 411 zł i jest to więcej o 821 610 448 zł w porównaniu do 2016 roku.

- W ramach projektów współfinansowanych lub finansowanych ze środków EFS w 2017 roku w regionie świętokrzyskim skorzystały **4 004** osoby, łącznie projekty realizowało **39** jednostek samorządowych w łącznej liczbie **47** projektów.
- W ramach projektów współfinansowanych lub finansowanych ze środków MRPiPS w 2017 roku w regionie świętokrzyskim skorzystało **1 419** osób, łącznie projekty realizowało **60** jednostek samorządowych w łącznej liczbie **68** projektów.
- W 2017 roku w ramach programów osłonowych w działania podejmowało **29** jednostek samorządowych realizując **40** programów. W roku oceny, w ramach programów osłonowych w województwie świętokrzyskim wsparciem objętych zostało **18 906** osób
- Analiza sprawozdań przesłanych przez gminy i powiaty wskazuje, że ogólna liczba organizacji pozarządowych z którymi współpracują jednostki organizacyjne pomocy społecznej wyniosła w 2017 roku **253**, jest to **więcej o 7** organizacji w porównaniu do roku 2016. Wartość przekazanych środków ogółem na zadania zlecone w trybie działalności pożytku publicznego wyniosła **17 672 552 zł**, tj. **o 40% więcej niż w roku ubiegłym**.
- W okresie sprawozdawczym na terenie województwa świętokrzyskiego udzielono **15** zleceń do realizacji zadań w obszarze pomocy społecznej w trybie zamówień publicznych w tym: w gminie Nowa Słupia (powiat kielecki) - **14** zleceń oraz gminie Stąporków (powiat konecki) – 1 zlecenie. Łączna kwota przeznaczona na powyższe zlecenie to **420 315 zł**.
- W roku 2017 podpisane zostały **22** umowy współpracy z organizacjami pozarządowymi o łącznej wartości **4 940 839 zł**. W odniesieniu do poprzedniego okresu rozliczeniowego wartość umów **wzrosła o 3,9%**.

XI. REKOMENDACJE

W ramach analizy danych oceny zasobów pomocy społecznej sporządzonej na podstawie ocen gminnych oraz powiatowych a także uwzględniając kwestię i problemy społeczne wynikające ze Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2020 wypracowane zostały rekomendacje dotyczące kierunków działań koniecznych do podjęcia w ramach obszaru polityki społecznej na wszystkich szczeblach samorządu terytorialnego.

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA:

- W związku z sytuacją demograficzną regionu tj. postępującym „starzeniem” społeczeństwa, a także systematycznym zwiększaniem się udziału osób po 60 r.ż w grupie beneficjentów pomocy społecznej, priorytetem są działania podejmowane na rzecz seniorów tj. m.in.: rozwój infrastruktury społecznej (domy pomocy społecznej, dzienne domy pomocy, kluby seniora itp.), rozwój różnorodnych form aktywizowania seniorów (uniwersytety III wieku, rady seniorów, wolontariat seniorów, integracja międzypokoleniowa, nauka seniorów w zakresie nowych technologii i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu), budowa i rozwijanie bazy infrastruktury zdrowotnej i rehabilitacyjnej, upowszechnianie oraz rozwijanie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, podejmowanie innowacyjnych inicjatyw takich jak np.: teleopieka, wizyty patronażowe, opieka wytchnieniowa dla opiekunów osób starszych, szkolenia z zakresu sprawowania opieki nad osobą starszą, zwiększanie dostępności do obiektów użyteczności publicznej dla osób starszych oraz niepełnosprawnych poprzez m.in. likwidację barier architektonicznych, szkolenia kadr instytucji publicznych, dostosowywanie stron internetowych do standardu WCAG 2.0, konsultowanie z osobami starszymi aktów prawa miejscowego mających wpływ na ich funkcjonowanie w społeczeństwie.
- Kolejnym niezwykle istotnym z punktu widzenia polityki społecznej regionu obszarem jest rozwijanie infrastruktury społecznej i usług społecznych kierowanych do dzieci do lat 3 oraz dzieci w wieku przedszkolnym poprzez tworzenie żłobków, przedszkoli, klubów dziecięcych.
- Zwiększenie efektywności pomocy społecznej poprzez podejmowanie działań, dzięki którym pracownicy socjalni odciążeni zostaną od pracy administracyjnej na rzecz pracy środowiskowej z wykorzystaniem instrumentów aktywnej integracji.
- Zwiększenie efektywności pomocy społecznej poprzez wypracowanie systemu współpracy międzyinstytucjonalnej służb społecznych z innymi podmiotami (pomoc społeczna, ochrona zdrowia, policja, wymiar sprawiedliwości, kuratorska służba sądowa, organizacje pozarządowe).
- Rozwijanie usług i działań ukierunkowanych na wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez m.in. rozwijanie i upowszechnianie specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi, rozwijanie mieszkalnictwa chronionego/wspomagane dla osób z zaburzeniami psychicznymi, szkolenie kadr pomocy i integracji społecznej ukierunkowane na realizację działań

na rzecz osób z zaburzeniami psychicznym, rozwijanie podmiotów reintegracji społeczno-zawodowej.

- Aktywizacja gmin i powiatów w pozyskiwaniu dodatkowych źródeł finansowania pomocy społecznej szczególnie w ramach ogłaszanych konkursów ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego.
- Podnoszenie wiedzy i inicjowanie nowych rozwiązań w obszarze pomocy społecznej, w tym poprzez organizowanie seminariów, szkoleń, konferencji i kampanii informacyjno-edukacyjnych.
- Wykorzystanie możliwości ekonomii społecznej w zakresie rozwoju aktywności lokalnej oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu poprzez wspieranie rozwoju przedsiębiorstw społecznych, spółdzielni socjalnych (osób fizycznych oraz osób prawnych), stosowanie społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych, zlecenie do realizacji usług użyteczności publicznej podmiotom ekonomii społecznej.
- Upowszechnianie tworzenia rodzin wspierających jako ważnego narzędzia wsparcia rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.
- Upowszechnianie działań mający na celu realizację programu korekcyjno-edukacyjnego we wszystkich powiatach
- Dostosowanie poziomu zatrudnienia w ośrodkach pomocy społecznej do wymogów ustawowych.

SPIS

MAP:

- Mapa 1. Liczba mieszkańców regionu świętokrzyskiego wg powiatów w 2017 roku.
- Mapa 2. Żłobki i oddziały żłobkowe wg powiatów regionu świętokrzyskiego w 2017 roku.
- Mapa 3. Liczba przedszkoli wg powiatów regionu świętokrzyskiego w 2017 roku.
- Mapa 4. Liczba świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży ogółem wg powiatów regionu świętokrzyskiego w 2017 roku.
- Mapa 5. Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów ogółem wg powiatów regionu świętokrzyskiego w 2017 roku.
- Mapa 6. Liczba osób, którym udzielono wsparcia wg powiatów regionu świętokrzyskiego w 2017 roku.
- Mapa 7. Wewnątrzregionalne zróżnicowanie wartości wskaźnika deprivacji lokalnej wg gmin regionu świętokrzyskiego w 2017 r.
- Mapa 8. Udział osób długotrwale korzystających ze świadczeń w ogólnej liczbie świadczeniobiorców (%) wg gmin regionu świętokrzyskiego w 2017 r.
- Mapa 9. Liczba osób, którym przyznano świadczenie wg świętokrzyskich powiatów w 2017 roku.
- Mapa 10. Liczba osób, które w 2017 roku otrzymały świadczenie pieniężne wg powiatów w regionie świętokrzyskim.
- Mapa 11. Liczba osób, którym przyznano świadczenie niepieniężne w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.
- Mapa 12. Liczba osób, które korzystają ze świadczeń opiekuńczych ogółem w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.
- Mapa 13. Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, objętych specjalistycznymi usługami w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.
- Mapa 14. Poradnictwo specjalistyczne w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.
- Mapa 15. Liczba rodzin objętych pracą socjalną w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.
- Mapa 16. Liczba rodzin objętych interwencją kryzysową w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.
- Mapa 17. Liczba osób ogółem objętych kontraktem socjalnym w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.
- Mapa 18. Liczba asystentów rodziny w 2017 roku wg powiatów z regionu świętokrzyskiego.
- Mapa 19. Liczba asystentów rodziny wg gmin w regionie świętokrzyskim w 2017 roku.
- Mapa 20. Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.

- Mapa 21. Liczba rodzin zastępczych niezawodowych w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.
- Mapa 22. Liczba rodzin zastępczych zawodowych w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.
- Mapa 23. Liczba osób objętych indywidualnym programem usamodzielnienia w 2017 roku wg powiatów w regionie świętokrzyskim.
- Mapa 24. Liczba rodzin pobierających zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych w 2017 roku według powiatów regionu świętokrzyskiego.
- Mapa 25. Jednorazowy dodatek z tytułu urodzenia dziecka - liczba świadczeń w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.
- Mapa 26. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka - liczba świadczeń w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.
- Mapa 27. Świadczenia pielęgnacyjne - liczba świadczeń w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.
- Mapa 28. Zasiłek pielęgnacyjny - liczba świadczeń wg powiatów w 2017 roku regionu świętokrzyskiego.
- Mapa 29. Ośrodki wsparcia w regionie świętokrzyskim wg powiatów w 2017 roku.
- Mapa 30. Dzielne domy pomocy w regionie świętokrzyskim w 2017 roku.
- Mapa 31. Noclegownie, schroniska i domy dla osób bezdomnych w regionie świętokrzyskim w 2017 r.
- Mapa 32. Kluby samopomocy w regionie świętokrzyskim w 2017 roku.
- Mapa 33. Mieszkania chronione w 2017 roku wg powiatów w regionie świętokrzyskim.
- Mapa 34. Jednostki specjalistycznego poradnictwa w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.
- Mapa 35. Placówki wsparcia dziennego w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.
- Mapa 36. Placówki opiekuńczo-wychowawcze w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.
- Mapa 37. Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w jops wg powiatów regionu świętokrzyskiego w 2017 roku.
- Mapa 38. OPS, które w 2017 roku nie spełniają ustawowego wskaźnika I - 1 pracownik na 2000 mieszkańców.
- Mapa 39. OPS, które w 2017 roku nie spełniają ustawowego wskaźnika II - 1 pracownik na 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących.
- Mapa 40. Wysokość środków (w zł) finansowych przeznaczonych na zadania realizowane w ramach pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w ujęciu powiatowym w 2017 roku.

- Mapa 41. Wysokość środków (w zł) finansowych przeznaczonych na zadania realizowane w ramach pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej przypadająca na jednego mieszkańca w ujęciu powiatowym w 2017 roku.
- Mapa 42. Wysokość środków (w zł) finansowych przeznaczonych na zadania realizowane w ramach pomocy społecznej w dziale 852 – Pomoc Społeczna przypadająca na jednego mieszkańca w ujęciu powiatowym w 2017 roku.
- Mapa 43. Liczba osób objętych projektami współfinansowanymi z EFS w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.
- Mapa 44. Liczba realizowanych projektów współfinansowanych z EFS w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.
- Mapa 45. Liczba realizowanych projektów współfinansowanych z EFS w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.
- Mapa 46. Liczba osób objętych projektami w 2017 roku w ramach konkursów ogłaszanych przez MRPiPS wg powiatów regionu świętokrzyskiego.
- Mapa 47. Zlecenia w trybie działalności pożytku publicznego - liczba zawartych zleceń/umów wg powiatów regionu świętokrzyskiego w 2017 roku.

TABEL:

- Tabela 1. Liczba mieszkańców województwa świętokrzyskiego w latach 2014-2017.
- Tabela 2. Wskaźnik deprivacji lokalnej w 2017 r. - gmina i miasto na prawach powiatu.
- Tabela 3. Wskaźnik deprivacji lokalnej > 180,00 wg gmin w regionie w 2017 roku.
- Tabela 4. Wskaźnik deprivacji lokalnej < 50 wg gmin w regionie w 2017 roku.
- Tabela 5. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy.
- Tabela 6. Powody przyznawania pomocy społecznej na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą.
- Tabela 7. Zasiłek okresowy wg powodów przyznawania w 2017 roku.
- Tabela 8. Zasiłek celowy ogółem w latach 2015-2017 wraz z prognozą.
- Tabela 9. Liczba osób korzystających z indywidualnych programów pomocy realizowane przez ośrodki pomocy społecznej.
- Tabela 10. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza w latach 2015-2017 w regionie świętokrzyskim.
- Tabela 11. Indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS).
- Tabela 12. Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc.
- Tabela 13. Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych w latach 2015-2017 z prognozą rok po ocenie.
- Tabela 14. Pomoc na likwidację barier architektonicznych i w komunikowaniu się w regionie świętokrzyskim w latach 2015-2017 z prognozą rok po ocenie.
- Tabela 15. Turnusy rehabilitacyjne w latach 2015-2017 z prognozą rok po ocenie.

- Tabela 16. Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny w latach 2015-2017 z prognozą rok po ocenie.
- Tabela 17. Program „AKTYWNY SAMORZĄD” w latach 2015-2017 z prognozą.
- Tabela 18. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki w latach 2015-2017 z prognozą rok po ocenie.
- Tabela 19. Kwoty przyznanych i prognozowanych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w latach 2016-2017 wraz z prognozą na rok po ocenie.
- Tabela 20. Liczba świadczeń oraz kwoty świadczeń przyznanych dodatków oraz zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka w 2017 roku.
- Tabela 21. Liczby świadczeń oraz wysokość środków finansowych przyznanych na świadczenia opiekuńcze w 2017 roku.
- Tabela 22. Środowiskowe domy samopomocy w regionie świętokrzyskim w 2017 roku.
- Tabela 23. Domy pomocy społecznej w regionie świętokrzyskim w 2017 roku.
- Tabela 24. Infrastruktura OIK w zakresie wsparcia osób doświadczających przemocy w regionie świętokrzyskim w 2017 roku.
- Tabela 25. Rozmieszczenie infrastruktury OIK w obszarze przeciwdziałania przemocy w 2017 roku wg powiatów regionu świętokrzyskiego.
- Tabela 26. Centra integracji społecznej w regionie świętokrzyskim stan na 2017 rok.
- Tabela 27. Kluby integracji społecznej w regionie świętokrzyskim w 2017 roku.
- Tabela 28. Warsztaty terapii zajęciowej w regionie świętokrzyskim stan w 2017 roku.
- Tabela 29. Zakłady aktywności zawodowej w regionie świętokrzyskim w 2017 roku.
- Tabela 30. Wykaz ilości projektów EFS realizowanych przez poszczególne jednostki samorządowe regionu świętokrzyskiego w 2017 roku.
- Tabela 31. Wykaz ilości projektów MRPiPS realizowanych przez poszczególne jednostki samorządowe regionu świętokrzyskiego w 2017 roku.
- Tabela 32. Udział w programach osłonowych realizowanych przez poszczególne jednostki samorządowe regionu świętokrzyskiego w 2017 roku.
- Tabela 33. Wybrany rodzaj usług pomocy społecznej prowadzonych przez organizacje pozarządowe na podstawie zleceń gmin w 2017 roku (w zł).

WYKRESÓW:

- Wykres 1. Struktura populacji kobiet w województwie świętokrzyskim wg ekonomicznych grup wieku w 2017 roku.
- Wykres 2. Struktura populacji mężczyzn w województwie świętokrzyskim wg ekonomicznych grup wieku w 2017 roku.
- Wykres 3. Stopa bezrobocia w powiatach województwa świętokrzyskiego na XII 2017 roku.
- Wykres 4. Liczba osób bezrobotnych w województwie świętokrzyskim w latach 2013-2017.

- Wykres 5. Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy, liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne w zasobie gminy na przestrzeni lat 2014-2017 w województwie świętokrzyskim.
- Wykres 6. Liczba mieszkań socjalnych (lokali) oraz liczba wniosków złożonych na mieszkanie socjalne na przestrzeni lat 2014-2017 w województwie świętokrzyskim.
- Wykres 7. Liczba świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży: przyszkolnych i pozaszkolnych oraz liczba świetlic i klubów dla seniorów na przestrzeni lat 2015-2017 na terenie województwa świętokrzyskiego.
- Wykres 8. Liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w województwie świętokrzyskim na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą rok po ocenie.
- Wykres 9. Wartość wskaźnika deprivacji lokalnej w województwie świętokrzyskim na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą rok po ocenie.
- Wykres 10. Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenia na przestrzeni lat 2015–2017 wraz z prognozą rok po ocenie w województwie świętokrzyskim.
- Wykres 11. Struktura beneficjentów świadczeń pomocy społecznej w regionie świętokrzyskim według ekonomicznych grup wieku w 2017 roku.
- Wykres 12. Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie pieniężne na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą.
- Wykres 13. Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie niepieniężne na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą.
- Wykres 14. Powody udzielenia pomocy i wsparcia w 2017 roku w regionie świętokrzyskim.
- Wykres 15. Usługi opiekuńcze ogółem na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą.
- Wykres 16. Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą.
- Wykres 17. Poradnictwo specjalistyczne na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą.
- Wykres 18. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pracą socjalną na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą.
- Wykres 19. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych interwencją kryzysową na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą.
- Wykres 20. Liczba zawartych kontraktów socjalnych oraz osób objętych kontraktem socjalnym, w tym liczba osób objętych kontraktem w KIS na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą.
- Wykres 21. Zasiłek stały w latach 2015-2017 wraz z prognozą rok po ocenie.
- Wykres 22. Zasiłek okresowy w latach 2015-2017 wraz z prognozą.
- Wykres 23. Świadczenia niepieniężne z zakresu pomocy społecznej w 2017 roku.
- Wykres 24. Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem w latach 2015-2017 wraz z prognozą rok po ocenie.

- Wykres 25. Liczba rodzin zastępczych niezawodowych w latach 2015-2017 wraz z prognozą rok po ocenie.
- Wykres 26. Liczba rodzin zastępczych zawodowych w latach 2015-2017 wraz z prognozą rok po ocenie.
- Wykres 27. Liczba osób objętych indywidualnym programem usamodzielnienia w latach 2015-2017 wraz z prognozą rok po ocenie.
- Wykres 28. Liczba osób pełnoletnich opuszczające rodziny zastępcze w latach 2015-2017 wraz z prognozą.
- Wykres 29. Liczba osób pełnoletnich opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze.
- Wykres 30. Liczba osób pełnoletnich opuszczające placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w latach 2015-2017 wraz z prognozą.
- Wykres 31. Wysokość środków finansowych wydatkowanych w 2017 roku na zasiłki pielęgnacyjne.
- Wykres 32. Procentowy podział wydanych środków na świadczenia pieniężne w 2017 roku.
- Wykres 33. Wykształcenie pracowników socjalnych zatrudnionych w jops na terenie województwa świętokrzyskiego na przestrzeni lat 2015-2017 wraz z prognozą (2 lata po ocenie).
- Wykres 34. Wykształcenie pozostałej grupy pracowników zatrudnionych w jops na terenie regionu świętokrzyskiego na przestrzeni lat 2013-2016 wraz z prognozą.
- Wykres 35. Liczba wolontariuszy w regionie świętokrzyskim w latach 2015-2017 wraz z prognozą.
- Wykres 36. Środki finansowe przeznaczone na zadania własne i zadania zlecone (w zł).
- Wykres 37. Struktura wydatków w polityce społecznej regionu świętokrzyskiego w 2017 r.
- Wykres 38. Wydatki w 2017 roku w ramach działu „852- Pomoc społeczna” (zł).
- Wykres 39. Wydatki w 2017 roku w ramach działu „853 - Pozostała działalność w zakresie pomocy społecznej”.
- Wykres 40. Wydatki w 2017 roku w ramach działu „855- Rodzina” (zł).
- Wykres 41. Liczba osób korzystających z projektów finansowanych z EFS na przestrzeni lat 2015-2017 w regionie świętokrzyskim.
- Wykres 42. Liczba osób biorących udział w programach osłonowych w latach 2015-2017 wraz z prognozą rok po ocenie.
- Wykres 43. Liczba osób biorących udział w programach osłonowych wg powiatów regionu świętokrzyskiego w latach 2015-2017.
- Wykres 44. Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych na przestrzeni lat 2016-2017 wraz z prognozą (zł).

UZASADNIENIE

do Uchwały Nr XLVI/648/18 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie przyjęcia przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2017.

Zgodnie z art. 14 ust 1 pkt. 4 oraz art. 41 pkt. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 913, z późn. zm.) art. 21 pkt. 8 i art. 16a ust. 1, 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2017 r. poz. 1769, z późn. zm.); Sejmik Województwa Świętokrzyskiego przyjmuje corocznie Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej. Ocena zaś przekazywana jest właściwemu wojewodzie do dnia 31 lipca 2018 roku. Dane zawarte w ocenie winny przyczyniać się do planowania budżetu oraz efektywnych działań w zakresie pomocy społecznej w regionie.